

Аналітичний центр
вивчення і протидії
гібридним загрозам

ПРОТИДІЯ ЗАХІДНІЙ ДОПОМОЗІ УКРАЇНІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Київ 2021

**Аналітичний центр
вивчення і протидії
гібридним загрозам**

Протидія західній допомозі Україні як елемент гібридної війни

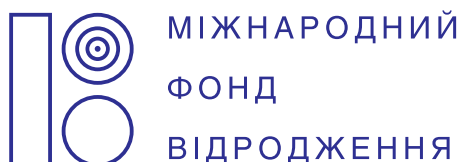
КИЇВ 2021

Протидія західній допомозі Україні як елемент гібридної війни

На основі Проекту експертної групи
під егідою Центру глобалістики «Стратегія XXI»

За підтримки Міжнародного Фонду «Відродження»

Під редакцією:

Сергія Савченка (Центр вивчення і протидії гібридним загрозам)
Володимира Горбача (Інститут Євroatлантичного співробітництва)

Експертна група Проекту: Анна Борщевська, Михайло Гончар, Віктор Єрмошкін, Олег Хатян

Видання присвячено аналізу російської активності, спрямованої на ізоляцію України від Заходу та західної допомоги країні в умовах розв'язаної РФ агресії гібридного типу. Є продовженням попередньої роботи **Центру глобалістики «Стратегія XXI»** «Російський спрут в дії. Кейс «Україна».

В ході виконання проекту аналітики використовували Систему моніторингу інформаційних ресурсів мережі **Інтернет Spectrum** розробки **«Науково-виробничого центру «Інфозахист»** та систему моніторингу інформації в ЗМІ **«Сіріус»**, кожна з яких має свою унікальність і переваги. Крім того, напрацьовувались програмні і методичні рішення по поєднанню використання сильних сторін кожної з систем.

Видання призначено для широкого кола експертів, журналістів, зацікавлених тематикою російської агресії проти України та підривної діяльності РФ проти Заходу.

Експертна група проекту «Протидія західній допомозі Україні як елемент гібридної війни» висловлює подяку

Ігорю Чернухину, експерту з питань національної безпеки, за розробку методики аналізу великих об'ємів інформації в соціальних мережах, яка була застосована в ході реалізації проекту.

Віталію Мартинюку, виконавчому директору Центру глобалістики «Стратегія XXI» за організаційне сприяння реалізації проекту.

Висловлені у виданні думки та оцінки відображають позицію авторів і не є офіційною позицією МФ «Відродження»

| ЗМІСТ |

ВСТУП	5
ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП – пошук за ключовим словом	16
Аналіз контенту	16
Інтенсивність впливу	18
Ефективність впливу.....	20
Висновки	21
1. ПЕРШИЙ ЕТАП – пошук за ключовими словосполученнями та словами	22
1.1. Відбір контенту.....	22
1.2. Інтенсивність впливу	23
Висновки	25
2. ДРУГИЙ ЕТАП – пошук на активних ресурсах	26
2.1. Відбір контенту. Наративи.....	26
2.2. Сайти-першоджерела	27
Висновки	34
3. ТРЕТІЙ ЕТАП – дослідження за секторами.....	35
3.1. Ядерна безпека.....	35
3.1.1. Вплив РФ на ядерну галузь України.....	35
3.1.2. Соціальна мережа «ВКонтакте».....	36
3.1.3. Соціальна мережа «Facebook»	37
3.2. Національна безпека та оборона.....	38
3.3. Урядування та громадянське суспільство.....	41
4. АКТИВНА ФАЗА ОПЕРАЦІЇ З ПОЗБАВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗАХІДНОЇ ДОПОМОГИ. ОДИН З МОЖЛИВИХ ВАРІАНТІВ	45
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	50
ДОДАТКИ.....	54

| CONTENTS |

INTRODUCTION.....	78
PREPARATORY STAGE - keyword search.....	89
Content analysis.....	89
Intensity of Influence	91
Effectiveness of influence	93
Conclusions.....	93
1. STAGE ONE - research by keywords and phrases.....	95
1.1. Content selection	95
1.2. Intensity of influence.....	96
Conclusions.....	98
2. STAGE TWO - active sources research	99
2.1. Content selection. Narratives	99
2.2. Original web sources.....	100
Conclusions.....	107
3. STAGE THREE - research by sectors.....	108
3.1. Nuclear safety	108
3.1.1. Russia's influence on Ukraine's nuclear industry	108
3.1.2. VKontakte social network.....	109
3.1.3. Facebook	110
3.2. National security and defense.....	111
3.3. Government and civil society	114
4. ACTIVE PHASE OF THE OPERATION TO COUNTER WESTERN AID TO UKRAINE. ONE OF THE POSSIBLE SCENARIOS	118
GENERAL CONCLUSIONS.....	122
ANNEXES	126

ВСТУП

Гібридна війна - це складне суспільно-політичне явище, пов'язане з розв'язанням протиріч між державами, народами, національними і соціальними групами, в якому головні зусилля зосереджуються на досягненні мети шляхом проведення операцій по політичній, економічній, інформаційній та воєнній операційних лініях (напрямах), а задіяння збройних сил носить обмежений характер, у формі спеціальних і миротворчих операцій; при цьому сторона агресор намагається досягти поставленої мети без проголошення війни та заперечуючи свою причетність до подій.

Із самого визначення поняття гібридної війни, як ми його бачимо, випливає, що успіх агресора, як і стійкість країн, які протидіють гібридній агресії, залежать від потенціалів сторін за визначеними операційними лініями. При цьому слід враховувати не тільки власні потенціали, але і потенціали країн, які їх підтримують, незалежно від того, входять ці країни до формально створених союзів і коаліцій чи ні.

Ці погляди знайшли відображення при формулюванні методів ведення гібридної війни. Так, один з її ідеологів начальник Генерального штабу ЗС РФ В. Герасимов у якості методів невоєнних дій, які застосовуються в ході гібридної агресії, зазначає з одного боку формування агресором коаліцій і союзів, з іншого – політичний і дипломатичний тиск, економічні санкції, економічну блокаду жертви агресії.

Природньо, що тиск на жертву агресії по всім операційним лініям, а тим більше економічна блокада, можливі лише за умови максимальної (а в ідеалі повної) ізоляції цієї країни із залученням світової спільноти.

Глобальна інформатизація суспільства створює передумови для об'єктивної оцінки подій і викриття агресивних дій, у тому числі й у рамках гібридної війни. У зв'язку з цим безпрецедентно зростає роль боротьби (війни) за інформаційною операційною лінією, яка ведеться агресором за принципом «не важливо, що відбувається, важливо що про це думають» і направлена на формування віртуальної, викривленої реальності у свідомості суспільства.

Одночасно глобалізація сучасного суспільства з урахуванням цивілізаційних змін в епоху постмодерну, формує дії всіх акторів – протилежні діям агресора.

Переконливе обґрунтування цієї тенденції надав український соціолог І. П. Рущенко у монографії «Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога»¹, визначаючи саме поняття глобалізації:

«Глобалізація – включення до системи міжнародних відносин, вплив міжнародного права, світової політики та громадської думки на суспільство, уряд, погляди пересічної людини тощо. Можливість «по горизонталі» спілкуватися з фізичними та юридичними особами

¹ Інформація про монографію <https://bit.ly/3nTeLUq>

в інших країнах, присутність у світових соціальних мережах завдяки ресурсам Інтернету. Контроль з боку міжнародних інституцій, що опікуються безпекою, правами людини, правами меншин, екологічною ситуацією тощо. Отже, війна не тільки автоматично стає світовою топ-темою, але й викликає, образно кажучи, хвилювання усієї «світової павутини». Агресор мусить враховувати це, коли розгортає наступальні дії. Країна-жертва має можливість використати світове співтовариство як захисний бар'єр, союзника або як ресурс у боротьбі. Глобалізація має ще два важливих боки: економічний та технологічний, тобто залежність одних регіонів та країн від інших: транснаціональні мережі нафто- та газопроводів, електрики, постачання продовольства та інших ресурсів або споживчих товарів».

За цих умов, з одного боку, у агресора з'являються додаткові можливості шантажу або нанесення удару у чутливі точки економіки та життєзабезпечення країни-жертви, а з іншого, виникає природня зацікавленість світового співтовариства у підтриманні миру і стабільності в світі. Наслідком їх порушення є гуманітарні катастрофи, стихійні масові міграції населення із зон конфліктів до багатого і спокійного світу, економічні потрясіння. Достатньо уявити можливі наслідки припинення транзиту газу з Росії до Європи, якби він відбувся внаслідок дестабілізації обстановки та конфлікту на території України.

Передумовою таких конфліктів є не тільки зовнішня агресія, а й такі фактори як криміналізація суспільства, його тотальна корумпованість, розшарування суспільства за майновими, національними, релігійними ознаками. Саме ці фактори використовує агресор у ході підготовки і проведення гібридної агресії. Саме на протидію цим факторам спрямовуються зусилля світового співтовариства в допомозі країнам молодій демократії що розвиваються.

Ця допомога об'єктивно збігається з інтересами суспільств країн, яким надається допомога. Вона спрямована на вирішення важливих для країни проблем, розбудову демократії, підвищення життєвих стандартів, втілення в життя гуманітарних цінностей і принципів справедливості.

Позбавлення (протидія) такої допомоги є одним із головних завдань агресора, вирішення якого дозволяє йому застосувати вище зазначені принципи гібридної війни: політичний тиск, економічні санкції, блокада.

Вирішення завдання позбавлення допомоги (ізоляції) країні-жертві з боку інших країн, так само як і вирішення інших завдань гібридної агресії, вирішується шляхом проведення операцій.

Операція з позбавлення західної допомоги – це комплексна операція, що проводиться в низці сфер життя суспільства – політичній, інформаційній, економічній. Така комплексність забезпечує подальший успіх операції, оскільки, наприклад, дією виключно дезінформаційної пропаганди не можливо припинити допомогу країні з боку міжнародних фінансових інституцій.

Вищенаведена комплексна операція має підготовчу та активну фазу. Активній фазі притаманні конкретні дії у суспільно-політичній площині (один з механізмів описаний у розділі 5), які можуть супроводжуватись певними заходами інформаційного забезпечення (мітинги, конференції, виступи топ-посадовців, політичних чи громадських діячів тощо).

Підготовча фаза, яка природньо передує активній, включає в себе як планування цих дій, так і підготовку суспільної думки для схвалення майбутніх дій, яка є обов'язковою для успішного проведення активної фази. Ця підготовка здійснюється через підконтрольні інформаційні ресурси. Завдання агресора на етапі підготовчої фази полягає в тому, щоб забезпечити підтримку заходів, які плануються до виконання, навіть якщо наслідки активних дій в подальшому і суперечать інтересам суспільства. У разі неуспішності підготовчої фази ініціатори активних дій (проросійські структури, представники олігархату) отримають суспільний спротив.

Про такий підхід говорить досвід війни РФ проти України.

Таке бачення поділяють і західні фахівці. Центр передового досвіду в галузі стратегічних комунікацій НАТО, зокрема, визначає інформаційну підготовку як обов'язковий підготовчий елемент активних дій РФ під час гібридної агресії. Таке бачення закономірностей ведення гібридної війни дає підстави вважати інформаційну лінію «всеохоплюючим» індикатором виявлення гібридних загроз.

Індикатори таких загроз можливо визначити з низки аналітичних статей експертів, журналістів, які проводять дослідження у певних сферах. Водночас в розрахованих на інтелектуальну аудиторію матеріалах не завжди наявні всі наративи, що просуваються агресором. Для широкої аудиторії наративи формуються короткими, зрозумілими для сприйняття суспільством меседжами та просуваються через популярні ресурси (насамперед соціальні мережі).

Розуміння характеру цього процесу дає аналіз якомога більшого обсягу повідомлень за тематикою протидії західній допомозі. При цьому обмеженість продуктивності праці людини обумовлює необхідність застосування автоматизованих інформаційних систем відбору та систематизації повідомлень.

У ході виконання проекту аналітики використовували Систему моніторингу інформаційних ресурсів мережі Інтернет Spectrum (далі – система Spectrum) та систему моніторингу інформації в ЗМІ «Сіріус», кожна з яких має свою унікальність і переваги. Крім того опрацьовувались програмні та методичні рішення з поєднання використання сильних сторін кожної із систем.

Постає питання: «Що відбирати?».

По суті, інформаційну підготовку суспільства на підготовчому етапі загальної операції зі зриву західної допомоги можна розглядати як самостійну інформаційну операцію, яка ієрархічно поділяється на низку інформаційних операцій нижчого рівня. Посилення цьому аргу-

менту надає теза про різновекторність інформаційного впливу за тематиками у сфері протидії західній допомозі.

Класифікація цих тематик дає нам розуміння щодо напрямків інформаційних операцій із протидії західній допомозі.

Не викликає сумнівів, що РФ та її агенти в Україні основні зусилля зосереджують саме на дискредитації:

- суб'єктів відносин допомоги всіх рівнів (Захід – Україна, західні/українські організації/особи),
- предмету цих відносин (допомога) та її різновидів (сектори/сфери західної допомоги),
- а також інших чинників, які безпосередньо впливають на ці взаємовідносини (зовнішньополітичний курс України направлений на членство в НАТО і ЄС).

На основі визначених чинників у дослідженні, спираючись, в тому числі на результати попереднього етапу, була побудована приблизна ієрархічна структура інформаційних операцій РФ, що містять деструктивний контент стосовно надання західної допомоги (таблиця 1).

Таблиця 1

1 рівень	2 рівень	Умовна назва в дослідженні
Дискредитація країн Заходу в очах населення України		Операція 1
	Дискредитація міжнародних організацій, які надають допомогу	Операція 2
	Дискредитація філантропів (провідних осіб), які організують надання допомоги	Операція 3
	Дискредитація курсу України на зближення (набуття членства) з ЄС і НАТО	Операція 4
Дискредитація України в очах міжнародної спільноти		Операція 5
	Дискредитація організацій в Україні, які організовують реалізацію допомоги з боку країн Заходу	Операція 6
	Дискредитація громадських діячів в Україні, які реалізують допомогу Заходу	Операція 7
Дискредитація самого факту і ефективності допомоги		Операція 8
	1...N Дискредитація за секторами міжнародної допомоги	

Етапи дослідження

Аналіз інформаційних операцій 1-8 проходив на першому та другому етапах нашого дослідження. Відбір постів за допомогою системи Spectrum проводився у соціальній мережі «ВКонтакте».

При цьому на першому етапі відбір постів проводився за ключовими словами, що на думку аналітиків проекту притаманні повідомленням за тематикою інформаційних операцій 1-8, тобто за принципом «відбір на всіх ресурсах постів, що мають конкретно визначені ключові слова».

На другому етапі проводився відбір всіх постів, але лише на 100 найбільш активних ресурсах, які були визначені протягом першого етапу, тобто за принципом «відбір всіх постів на конкретно визначених ресурсах». Вибір такого принципу дослідження обумовлений суб'єктивністю формування ключових пошукових слів/словосполучень аналітиком, що може не охопити всі наративи інформаційних операцій 1-8.

Третій етап був присвячений дослідженню операцій із дискредитації за секторами західної допомоги.

У наведених етапах була застосована однакова методика дослідження інформаційних потоків (сайтів та соціальних мереж), яка була апробована авторським колективом цього проекту на попередньому етапі його виконання.

Методика дослідження інформаційних потоків у соціальних мережах

Аналізуючи теоретичні напрацювання вітчизняних, зарубіжних науковців та державних посадовців ми зустріли понад 15 різних визначень інформаційних операцій. Таке різноманіття обумовлено сферою дослідження (психологія, кіберзахист, військова сфера тощо) та рівнем застосування (теорія, практика). Водночас більшість дефініцій мають головну характерну ознаку – вплив на свідомість і поведінку людини через використання певним чином організованої інформації та інформаційних технологій. Метою цього впливу є формування такої свідомості громадян («об'єктів»), яка б була вигідна суб'єкту інформаційного впливу – сприйняття «віртуального світу», створеного суб'єктом інформаційного впливу; сприятливе відношення суспільства до самого суб'єкта впливу, його союзників; негативне сприйняття його ворогів.

Так, РФ, проводячи інформаційні операції, серед іншого має на меті формування у населення України негативного ставлення до прозахідних політичних сил, їхніх програм, дій, іноземних структур, що їх підтримують тощо.

Технологічно інформаційний вплив включає такі етапи:

- визначення наративів, які повинні формуватися у суспільній свідомості;
- підготовка контенту, у відповідності зі сформованими наративами (тезами), які мають нав'язуватися суспільству;
- донесення з певною інтенсивністю цього контенту до споживачів (об'єктів впливу) з використанням підконтрольних джерел;
- оцінка ефективності впливу;
- коригування контенту для подальших впливів.

Таким чином, основними складовими інформаційної операції, які можуть досліджуватись через відкриті джерела є: контент з наративами, інтенсивність та ефективність інформаційного впливу.

А за якими показниками їх аналізувати? Безпосередньо з того, що доступно у відкритих джерелах – з повідомлень. Оскільки повідомлення на сайті, або пости в соціальних мережах – це контент з мета-інформацією, аналіз якої дозволяє «розкласти по поличках» саме повідомлення за певними параметрами контенту (таблиця 2), інтенсивності (таблиця 3) та ефективності впливу (таблиця 4).

Таблиця 2

Параметри контенту

Параметри посту	Примітка	Результат інтегрованої оцінки параметру
Контент (матеріал)	Сам текст посту	Виокремлення постів з однаковим матеріалом дозволяє простежувати шлях проходження матеріалу від першоджерела (точки вводу матеріалів в інформаційний простір) до споживача, в тому числі через «посередників»
Автор матеріалу	Як правило експерт, відомий журналіст, політик, лідер громадської думки	Дозволяє виокремлювати найбільш активних авторів. У поєднанні з наративами – встановлювати «спеціалізацію» автора. Елемент угруповання сил агресора для ведення інформаційної війни
Резюме матеріалу	Формується аналітиком чи автоматизовано після ознайомлення з контентом	Скорочує час ознайомлення з контентом посту
Наративи матеріалу		Вираховується доля кожного наративу в загальному інформаційному потоці певної операції та визначаються домінуючі

Таблиця 3

Параметри інтенсивності впливу

Параметри посту	Примітка	Результат інтегрованої оцінки параметру
Першоджерело	Посилання на сайт чи інше джерело, якщо пост створений не власником акаунту або адміністратором групи	Дозволяє виокремлювати найбільш активні сайти, блоги тощо. Елемент угруповання сил агресора для ведення інформаційної війни
Соціальна мережа		Встановлення рівня використання різних соціальних мереж для проведення інформаційної війни

Параметри посту	Примітка	Результат інтегрованої оцінки параметру
Час посту		Проміжок часу в який проводяться інформаційні дії чи інформаційні удари
Тип ресурсу	Група, акаунт, сторінка (в залежності від соціальної мережі)	Дозволяє виокремлювати найактивніші ресурси. Елемент угруповання сил агресора для ведення інформаційної війни
Назва ресурсу з унікальним ID	Унікальний ID ресурсу є незмінним на відміну від його назви	Дозволяє відслідковувати зміну назви ресурсу та його спеціалізації
Опис ресурсу	Інформація яку оприлюднив власник про свій ресурс	Характеристика/спеціалізація ресурсу
Дата створення ресурсу		Встановити ймовірні обставини за яких був створений ресурс (наприклад, березень 2014, січень 2016 тощо).
Локація ресурсу	Населений пункт	Дозволяє визначати країну/місто розташування джерел інформаційного впливу
Кількість членів (для групи), друзів та підписників (для акаунту)	Потенційні зв'язки ресурсу, які отримають повідомлення (у разі включення опції) про розміщення посту на ресурсі-донорі	Умовно потенційна кількість споживачів контенту.
Параметри що характеризують активність ресурсу	Кількість груп в яких є членом, кількість підписок, медіа-матеріалів тощо.	Окрім активності дає можливість встановити спеціалізацію ресурсу (моніторинг/розповсюдження), можливу причетність до ботів.

Таблиця 4

Параметри ефективності впливу

Параметри посту	Примітка	Результат інтегрованої оцінки параметру
Кількість переглядів посту	Показник пасивної реакції , визначити рівень зацікавленості матеріалом неможливо	У співвідношенні з кількістю членів групи, в якій розміщено пост, може характеризувати рівень активності групи
Кількість лайків	Показник активної реакції , визначає рівень зацікавленості матеріалом	Зв'язки (підписники/друзі) «лайкерів», «репостерів» та «коментаторів» формують «другу» хвилю розповсюдження матеріалів
Кількість репостів		
Кількість коментарів		

Основні показники, що встановлювались під час дослідження:

1. Розподіл постів за часом. Дозволяє виявляти інформаційні удари, тобто різке збільшення кількості матеріалів за певний час у порівнянні із середньостатистичною.
2. Задіяний ресурс – кількість груп та акаунтів, що розміщували пости за визначеною тематикою.
3. Потенційна аудиторія контенту.

Підрахунок здійснювався шляхом сумування всіх зв'язків акаунтів (друзі/підписники) та груп (члени), в яких розміщувались пости. Водночас, зазначена цифра є умовною, оскільки реальна аудиторія менша через неврахування:

- наявності однієї особи як члена різних груп та/або підписника на особисті акаунти;
- наявності у однієї особи двох та більше акаунтів, що є членами груп та/або підписниками;
- ефекту «відволікання» (особа через певні причини – робота, хвороба, відрядження, відпустка тощо – не подивилась пост);
- «мертвих» акаунтів (особа давно не заходила в мережу, загубила пароль, наразі незацікавлена в отриманні інформації тощо);
- «примусове» включення акаунта до непотрібних йому груп його друзями (реально акаунт не цікавиться цією інформацією);
- відключення в акаунтів опції «інформування про події в групі» тощо.

Одним з методів уточнення показника є врахування науковообґрунтованих коефіцієнтів зменшення потенційної аудиторії.

4. Активні ресурси

Серед ресурсів виділялись акаунти/групи за двома критеріями:

- найбільша кількість постів за певний період;
 - найбільша кількість зв'язків у порівнянні з іншими акаунтами/групами, в яких розміщувались пости.
5. Рейтинг задіяних авторів матеріалів (за кількістю) серед відомих експертів, політологів, журналістів та інших лідерів думок.

Окрім визначення рейтингу авторів за кількістю матеріалів, можливим є:

- виділення ставлення автора до об'єкту дослідження (негативне/нейтральне/позитивне), що дозволяє формувати «пул дискредитації» та/або «пул підтримки»;
 - визначення кількості репостів кожного унікального матеріалу автора та формування «рейтингу популярності» авторів.
6. Рейтинг сайтів-першоджерел аналітичних матеріалів (за кількістю).

Показники що наведені в пунктах 4-6 фактично відображають *елемент угруповання сил та засобів країни-агресора*, що задіюються для проведення інформаційних операцій різних рівнів. Їхньою ознакою є надзвичайна активність, висока продуктивність і цілеспрямованість у підготовці й розміщенні матеріалів для формування певних наративів в інтересах суб'єкта інформаційної операції. При цьому матеріал має певні особливості: відсутність аргументів (або використання для аргументації неправди чи напівправди), використання агресивної риторики, широке використання фейків.

У подальшому з метою формування пропозицій з мінімізації антиукраїнського впливу встановлюється наявність визначених ресурсів:

- у переліку ресурсів, щодо яких встановлені обмеження (санкції) на території України (юридична заборона в Україні);
- в інших переліках, які не мають юридичної сили щодо заборони, водночас, попереджають громадськість про «токсичність»/небезпечність цих сайтів для державної безпеки України (*Перелік сайтів, які містять інформацію, що має ознаки такої, що заборонена до розповсюдження нормами українського законодавства* – формувався Міністерством інформаційної політики України; бази даних патріотичних громадських структур, наприклад, «Миротворець» тощо).

7. Реакція аудиторії

Визначалась за показниками:

- середня кількість переглядів посту;
- популярні пости та, як наслідок, тези самого посту за кількістю лайків, репостів (перші 5 в рейтингах лайків та репостів).

Відносно ефективності слід зауважити два моменти.

По-перше, показник ефективності впливу залежить від часу, який пройшов з моменту публікації матеріалу. Відбір інформації в ході дослідження відбувався з певною дискретністю по часу. При цьому частина інформації залучалась до аналізу через тривалий час після публікації, а в іншому випадку такий час міг бути мінімальним. Але на наше переконання, у зв'язку з тим, що опрацюванню підлягала значна кількість повідомлень за обмеженою кількістю тем, для оцінки популярності цих тем застосований метод слід вважати прийнятним.

По-друге, наведені абсолютні показники ефективності. Відносний показник ефективності впливу має визначати наскільки наративи, що транслюються читачам, змінили суспільну думку.

На сьогодні в Україні відсутня загальнодержавна система визначення ефективності впливу російських інформаційних операцій. У 2015 році Київський міжнародний інститут соціоло-

гії висунув ідею створення «індексу результативності російської пропаганди» (індекс РПП)², який базується на проведенні соціологічних досліджень щодо підтримки головних тез російської пропаганди населенням України в цілому або тієї чи іншої території України. На сайті установи наведено результати виміру зазначеного індексу в лютому 2015 року за 6-ма стратегічними питаннями квазілогічного ланцюжка: судження про Майдан – оцінка США – підтримка анексії Криму – засудження АТО – довіра до російських ЗМІ/недовіра до українських ЗМІ.

В цілому погоджуючись з таким підходом слід зазначити про доцільність проведення виміру індексу РПП не лише питаннями геостратегічного характеру, а й у вузькопрофільному вимірі (сфера життя, галузь економіки тощо).

Тому в дослідженні відносний показник ефективності впливу зазначався лише у разі наявності у відкритих джерелах результатів соціологічних досліджень суспільної думки українців у сферах, що мають відношення до надання західної допомоги.

Окремо слід зауважити що обсяг вищенаведених параметрів, які можливо отримати із кожної соціальної мережі, залежить від політики її адміністрації. У таблицях 5 та 6 наведено параметри постів та ресурсів, які можливо отримати з соціальної мережі, використовуючи Систему Spectrum (станом на вересень 2020 року).

Таблиця 5

Параметр ресурсу	Twitter	ВКонтакте		Facebook	
	Account	Account	Group	Account	Page
Унікальний ідентифікатор	+	+	+	+	+
Назва	+	+	+	+	+
Опис	+		+		
Кількість підписників	+	+			
Кількість підписок	+				
Кількість постів	+				
Кількість груп, в яких є членом		+			
Кількість медіа разом (аудіо-, фото-, відео-)	+				
Кількість аудіо-		+			
Кількість відео-		+	+		
Кількість фото-		+	+		
Кількість друзів		+			
Кількість членів			+		

2 Індекс результативності російської пропаганди <https://bit.ly/2LyVavG>

Таблиця 6

Параметр посту	Twitter	ВКонтекте	Facebook
Ідентифікатор	+	+	+
Дата розміщення	+	+	+
Текст посту	+	+	+
Анотація	+	+	
Посилання на першоджерело	+	+	+
Кількість лайків	+	+	+
Кількість коментарів	+	+	+
Кількість репостів (ретвітів)	+	+	
Кількість переглядів	+	+	

Примітка: колір комірок таблиць 5-6 відповідає кольорам параметрів контенту, інтенсивності та ефективності впливу що зазначені в таблицях 2-4.

З вищенаведених таблиць можливо зробити висновок, що найбільшу кількість показників можливо отримати дослідженням інформаційних операцій у соціальній мережі «ВКонтекте», яка й була обрана як базова для апробації методики. Не зважаючи на застосування в Україні обмежувальних санкцій щодо мережі «ВКонтекте», вона залишається джерелом інформації для громадян країни, які використовують програми обходу блокування (Virtual Privat Network – VPN).

Окрім того, слід зауважити, що під час аналізу вищенаведених показників не проводилось дослідження акаунтів (як тих, що розповсюджували матеріали, так і тих, що ставили лайки, коментували чи репостили матеріали) на причетність до ботів. Хоча на думку авторів встановлення рівня застосування ботів в інформаційних операціях, може значно наблизити показники ефективності впливу до реальних.

Наприклад, за результатами виконання Internews Ukraine проекту UkraineWorld встановлено, що 61% акаунтів мережі Twitter, що постять матеріал із сторінки В. Медведчука, можуть бути ботами чи троями (у О. Дубінського близько 80%, у А. Шарія - 78%)³.

³ Дослідження Internews Ukrain "Fake Fans" <https://bit.ly/39KE85w>

ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП – ПОШУК ЗА КЛЮЧОВИМ СЛОВОМ

Підготовчий етап проводився з метою пошуку і апробації оптимальної методики подальшого дослідження (зазначена вище) великих об'ємів інформації, насамперед в соціальних мережах.

За ключовим запитом «Сорос» у соціальній мережі «ВКонтакте» за 10 днів 2020 року (2 дні у березні, 2 - у квітні, 6 – у травні) з використанням Системи Spectrum було відібрано 887 постів.

Аналіз контенту

Визначення наративів

Результати аналізу відібраного контенту засвідчили домінування в російській мережі негативної інформації (понад 85 %) за вищенаведеним запитом (для порівняння також проведено аналогічне дослідження за запитом «МВФ», що виконувалось в рамках іншого проекту (Додаток 1).

Окрім того, важливо зазначити, що тематика відібраних постів стосувалась не лише ключового слова «Сорос», а в окремих аналітичних матеріалах йому надавалась другорядна роль. Була встановлена яскраво виражена тенденція, що слова і словосполучення *Сорос*, *Білл Гейтс*, *«тіньовий світовий уряд»* прив'язувались до будь-яких матеріалів, які негативно висвітлювали розвиток подій у світі – від коронавірусу до глобального потепління.

Аналіз дозволив виокремити наступні групи наративів, що нав'язуються суспільству:

1. «Захід – це зло» (конкретизація варіантів наративу: *США – зло*, *Демократи США – зло*, *лібералізм – зло*, *глобалісти-мільярдери – зло*, *Сорос – зло*, *ЄС – зло*) тому що:

- штучно організували реальну пандемію задля проведення обов'язкової вакцинації-чипізації людства для його подальшого контролю;
- організували штучну пандемію (коронавірусу не існує) для паралічу світової економіки та подальшого збагачення;
- ненавидять Росію та хочуть її знищення/захоплення багатств;
- контролюють уряди країн, насаджують деструктивну ідеологію, захоплюють ресурси країн, організовують революції з жертвами;
- розколюють народи країн, руйнують етнічну ідентичність;
- є сексуальними збоченцями та кримінальними злочинцями (вбивцями);
- пов'язані із нацистськими, націоналістськими, фашистськими ідеологіями;
- економічна/політична/соціальна модель лібералів/американців/олігархів-буржуїв – гнила, приречена на відмирання.

2. «В Україні все не так» («В Україні влада не та») через те, що:

- центральна влада слаба та не має авторитету серед регіональної еліти, не виконує передвиборчих обіцянок;

- центральна влада некомпетентна в питаннях державного управління, що в тому числі призвело до економічної кризи та пандемії;
- центральна влада розколюється;
- у владі представники зла – «соросята»/націоналісти/фашисти/попередники, які є маріонетками Заходу (країна під зовнішнім управлінням);
- не розслідуються злочини Майдану, які скоїли представники попередньої влади (прозахідні), Майдан організований Заходом;
- унітарна форма державного устрою не дає розвитку.

3. «Росія – оплот істинної цивілізації»:

- Путін – надія та захисник «руської» ідентичності;
- Росія там, де існує російська ідентичність;
- Народи слов'янських країн – друзі Росії;
- РПЦ – істинна церква, всі інші – єретики та розкольники.

4. Інші, в тому числі й ті, що містять критику на адресу вищого керівництва Росії (Путін продався Заходу, буржуй, корупціонер, ліберал або Путін – диктатор, придушує демократію).

Ще раз підкреслюємо – до всіх цих негараздів причетний «Сорос».

При цьому аналітичний контент склав близько 2/3 усього матеріалу (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл постів за видом контенту з ключовим словом «Сорос»

Автори контенту

Слід розрізняти авторів контенту та авторів посту. Такий збіг можливий якщо сам автор розміщує матеріал на власній сторінці. У дослідженні автори контенту визначались або за зазначеним в тексті прізвищем/псевдонімом, або анонімний текст посту вже ідентифіковано на іншому ресурсі з вказаним автором.

Серед усіх 887 постів, авторів контенту за вищенаведеними критеріями можливо було виділити в 150-ти. Так, у якості авторів матеріалів виступило 89 «експертів»/лідерів думок/журналістів (у Додатку 2 наведено рейтинг авторів, що за десять днів дослідження опублікували більше двох матеріалів).

При цьому додатково проведено аналіз ставлення автора до «Сороса». Так негативне відношення мають 79 авторів, нейтральне – 9, позитивне – 1.

Інтенсивність впливу

Розподіл постів за датами

Попередній етап проводився фактично в «експериментальному» режимі, пости для аналізу відбирались за дискретними датами, що унеможлиблює зробити точні висновки щодо інформаційних сплесків.

Точне виявлення інформаційних ударів можливе лише за умов щоденного (щотижневого, щомісячного) аналізу інформаційної активності мережі за певною тематикою.

Потенційна аудиторія

Зазначені 887 постів, які аналізувались, поширювали 301 група (487 постів) і 335 акаунтів (400 постів). Вони відповідно мали зв'язки з іншими групами й акаунтами, які й складають потенційну аудиторію.

За результатами підрахунку зв'язків акаунтів та груп у яких було розміщено пости, встановлено потенційну аудиторію контенту з ключовим словом «Сорос» - близько 6,8 млн акаунтів (іншими словами – фактично потенційна кількість акаунтів, на які відправлено повідомлення про наявність посту, рис. 2). При цьому більшість аудиторії (близько 91 %) становили члени груп (понад 6,2 млн). Таким чином групи є основним ресурсом поширювання дискредитаційних матеріалів.

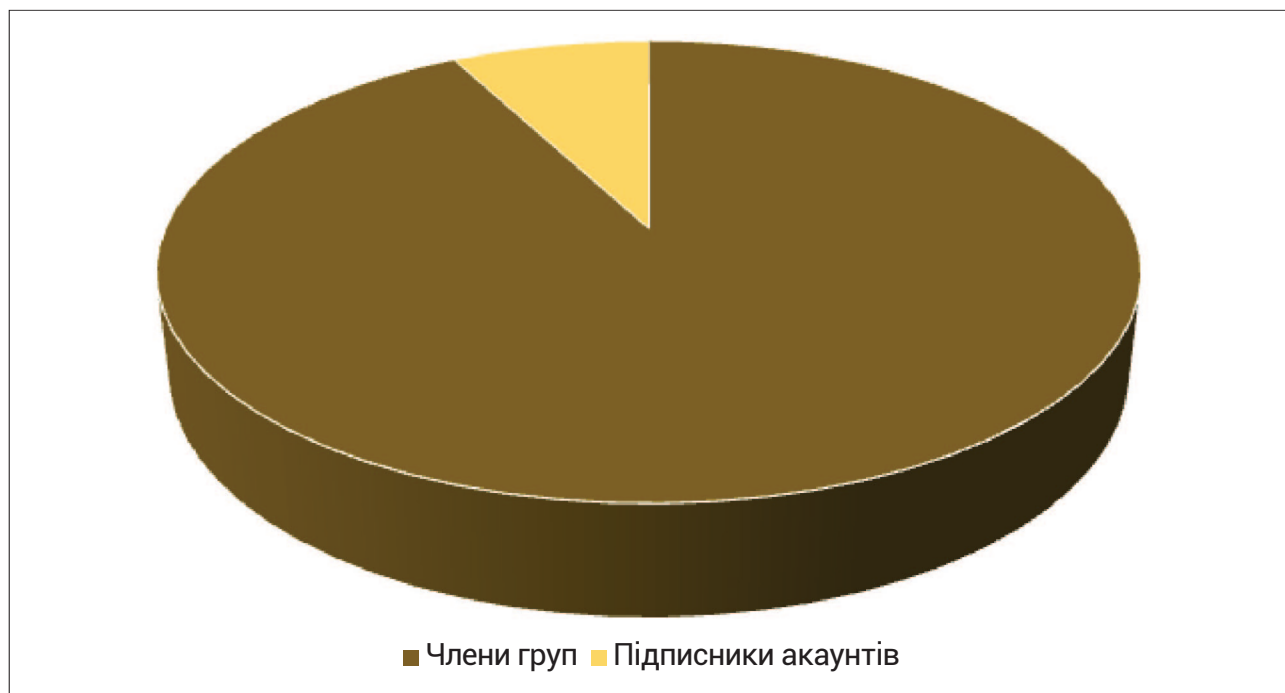

Рис. 2. Потенційна аудиторія контенту з ключовим словом «Сорос»

Активні ресурси

Групи

За активністю розміщення матеріалів було виділено 9 груп, кількість постів у кожній з яких за 10 днів була не менше 6-ти (Додаток 3).

Але інтенсивність інформаційного впливу залежить не тільки від кількості постів, розміщених в групі за відповідною темою, а й від кількості членів цієї групи, які можуть ознайомитись з публікацією. Тому для аналізу було виділено 9 груп, кількість членів яких більша за 200 тис. (Додаток 4). Аналіз кількості постів останніх свідчить про їх нерегулярне залучення для цілеспрямованих інформаційних атак, але потенціал їхнього впливу високий.

Назви більшості активних груп вже дають підстави констатувати їх антиукраїнську спрямованість.

Особисті акаунти

Активні акаунти визначались за аналогічними критеріями: кількість постів (4 та більше) та сумарною кількістю підписників та друзів (вище 10 тис.). Результати наведено в Додатках 5 та 6.

На відміну від назв груп, імена акаунтів не дають попереднього уявлення про його спрямованість. Тому в разі необхідності доцільно проводити додаткове вивчення акаунтів на предмет політичного забарвлення, підконтрольності та належності до ботів.

Одним з таких критеріїв може бути кількість груп, в яких акаунт має членство. Так, під час дослідження було визначено акаунти, які є членами понад 1 тис. груп. Вважається що середньостатистична особа не в змозі (якщо це не є її роботою) щоденно переглядати більше 100-120 постів (якщо 1 пост в групі – фактично членство в 100-120 групах вважається природнім). Тому виявлені акаунти з великою вірогідністю можна віднести до акаунтів автоматизованого спостереження чи розповсюдження інформації (тобто ботів) (Додаток 7).

Першоджерела матеріалів для постів

За результатами аналізу контенту постів виділено 88 джерел (сайти, блог-платформи, телеграм-канали, відео-канали), які виступали як першоджерела 175 матеріалів (текст, відео) за 10 днів дослідження – цифра без урахування «передруку» одне одного. При цьому під першоджерелом у даному випадку слід розуміти, джерело, на яке є посилання в даному конкретному матеріалі, а не першоджерело в абсолютному розумінні цього слова. У Додатку 8 наведено найбільш рейтингові першоджерела, більшість з яких неприховано розміщують антиукраїнські матеріали на постійній основі.

Ефективність впливу

Середній рівень ознайомлення поста – 417 переглядів (жодного перегляду лише у 2 % постів) – НИЗЬКИЙ як для потенційної аудиторії в понад 6 млн. акаунтів.

Але тут і в подальшому потрібно враховувати фактор на який ми звертали увагу вище – час, який проходить від публікації матеріалу до того моменту коли ця публікація взята аналітиком до аналізу. Інколи цей час мінімальний. В інших випадках – значний. Але цей підхід один і той же для всіх публікацій незалежно від напрямку інформаційного впливу (тематики публікацій). І він може бути взятий для оцінки сприйняття матеріалів за різними тематиками і порівняння цього сприйняття.

Середній рівень позитивного сприйняття – 14 лайків на пост (без лайків залишилось 20 % повідомлень).

Найбільшу увагу читачі приділяють аналітичному контенту, він викликає позитивне сприйняття частіше, ніж інші види інформації (Додаток 9).

Були проаналізовані наративи постів, що набрали найбільшу кількість переглядів (пости наведено в Додатку 10):

- В. Зеленський - несаможиттєва фігура, залежить від олігархів;
- Західні структури організували Майдан з жертвами та на сьогодні мають контроль над розслідуванням цих подій для приховування правди;
- Путінська Росія – відсталі корумпована капіталістична країна, СРСР – краща країна.

- Також виділені наративи постів, що набрали найбільшу кількість лайків (пости наведено в Додатку 11):
- Агенти Заходу-ліберали у владі РФ – це зло, лобіюють законопроекти, що руйнує традиційні сімейні цінності, «Єдина Росія» єдина, хто чинить опір;
- Угорщина – країна ЄС, що протидіє розповсюдженню ліберальних аморальних цінностей.

Висновки

1. Функціональні можливості Системи Spectrum дозволяють розробити оптимальну методику відбору, систематизації та опрацювання відносно великого об'єму повідомлень. Разом з тим під час апробації методики виникли пропозиції, щодо доопрацювання низки функцій цієї автоматизованої системи.
2. Попередньо визначено основні напрямки інформаційного впливу (тематики за якими суспільству нав'язуються наративи агресора). Понад 80% наративів постів, що відібрані Системою Spectrum за ключовим словом «Сорос», стосуються тематики дискредитації Заходу та влади України.
3. Разом з тим слова «Сорос», «Гейтс», «світовий тіньовий уряд» прив'язуються в якості першопричини до будь-якої яскраво виділеної болючої проблеми світового і державного рівня та звинувачуються в її створенні.
4. Точне виявлення інформаційних ударів можливе лише за умов системного регулярного (щоденного, щотижневого, щомісячного) аналізу інформаційної активності мережі (щоденний моніторинг).
5. Попередньо визначені найбільш активні автори, групи, акаунти та сайти, що входять до угруповання сил та засобів РФ для ведення гібридної війни проти України по інформаційній операційній лінії.
6. Групи є основним ресурсом поширювання дискредитаційних матеріалів.
7. Серед деструктивних сайтів більшість у вільному доступі на території України, а тому актуальним залишається продовження дослідження на подальших етапах матеріалів соціальної мережі «Вконтакте», як такої, з якої можна отримати найбільше інформації для аналізу (див табл. 5, 6 – розділ «Вступ»).

1. ПЕРШИЙ ЕТАП – ПОШУК ЗА КЛЮЧОВИМИ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯМИ ТА СЛОВАМИ

Робота на цьому етапі була зосередження на дослідженні великого обсягу інформації, яка має відповідати тематиці операцій 1-8 незалежно від їх ієрархічності. Дослідження проводилось за методикою, що була опрацьована на підготовчому етапі – дослідження інтенсивності та ефективності впливу.

1.1. Відбір контенту

Дослідження наративів не проводилось, оскільки вони в більшості визначались ключовими словами.

Контент відбирався двома аналітиками протягом липня 2020 року за 101 ключовим словом/словосполученням (Додаток 12). У таблиці 7 наведено кількість ключових слів по кожній з операцій (кольором виділені операції, які досліджувались аналітиками).

Таблиця 7

	Назва операції	Кількість ключових слів/ словосполучень
1.	Дискредитація країн Заходу в очах населення України	8
2.	Дискредитація міжнародних організацій, які надають допомогу	5
3.	Дискредитація філантропів (провідних осіб), які організують надання допомоги	4
4.	Дискредитація курсу України по зближенню (набуття членства) з ЄС і НАТО	25
5.	Дискредитація України в очах міжнародної спільноти	14
6.	Дискредитація організацій в Україні, які організовують реалізацію допомоги з боку країн Заходу	5
7.	Дискредитація громадських діячів в Україні, які реалізують допомогу Заходу	13
8.	Дискредитація самого факту і ефективності допомоги	27
	РАЗОМ	101

При цьому з таблиці видно, що кількість ключових слів в окремих порівняннях за операціями відрізняються в 6-7 разів. Зазначене пов'язано з різним підходом аналітиків до формування ключових слів.

Наприклад, в операції 1 один з аналітиків (червоний колір) застосовував ключові слова в широкому значенні (*США. Франція*). Водночас, в операції 4 інший аналітик (зелений колір) застосовував дефініції у вузькому значенні (*итоги договора об ассоциации, украинцам стало сложнее выезжать на заработки, соглашение об ассоциации, от безвиза пользы нет*).

Різниця в підходах зумовила різні результати відповідності відібраних постів тематикам операцій 1-8, що наведено нижче.

Протягом місяця було відібрано близько 19 тис. постів.

Водночас через недосконалу функцію «Пошук» у подальшому пости переглядалися в «ручному» режимі на предмет відповідності тематиці дослідження (наприклад, за запитом «Україна колонія» система видавала всі пости що мали такі два слова без урахування їх знаходження в одному реченні).

Усього відповідними тематиці з загальної кількості постів було визначено лише 5393 поста (~28%).

У результатах відповідності постів тематиці кожної операції можна побачити значну різницю в показниках (наприклад, операція 1 – 14%, операція 4 – 55%), що пов'язано з вищенаведеною різницею в підходах аналітиків до формування ключових слів.

Розподіл кількості постів за операціями наведено в Додатку 13.

У проведенні інформаційної операції з мережі «ВКонтакте» з дискредитації України в очах міжнародної спільноти (одна з 8 операцій) задіяно 34% встановлених інформаційних ресурсів, якими на цю тему було поширено 24 % від загальної кількості постів.

Зазначене підтверджує наведені у «Вступі» тези, що одним з головних напрямків протидії західній допомозі є саме дискредитація України в очах світової спільноти.

Мета цієї операції, а відтак і важливість протидії інформаційному впливу, набагато ширша, ніж протидія західній допомозі.

1.2. Інтенсивність впливу

Групи та акаунти

У поширенні вищенаведених постів було задіяно 1777 груп та акаунтів які поширили за темою згадані вище 5393 пости.

Аналіз контенту засвідчив велику кількість однакового матеріалу (репости) на різних ресурсах.

Під час формування рейтингу було виділено ресурси, що розміщують повідомлення за тематикою більшості операцій (Додаток 14). Для математичного визначення таких постів взято умовно 2 повідомлення в кожній операції, тобто ресурси, що мали не менше 16 постів. Тому виділено разом 53 ресурси (3% від загальної кількості).

При цьому ці 3% ресурсів поширювали 33% від загальної кількості постів.

Порівняння найбільш активних ресурсів, визначених на підготовчому та першому етапах (Додатки 3, 5 та 14 відповідно), свідчить про їхній збіг:

- 8 з 9 груп з попереднього етапу (~90%) також визначено як активні ресурси на першому етапі дослідження;
- 3 з 5 особистих акаунтів з попереднього етапу (60%) визначено як активні ресурси першого етапу.

Сайти

Серед 5393 постів було виявлено 2358, що мали посилання на «зовнішній» ресурс (сайт, YouTube, інші соціальні мережі та месенджери). Після опрацювання посилань встановлено 355 унікальних джерел.

Перші 50 сайтів за кількістю посилань на них у постах наведено у Додатку 15. На них припадає 1745 посилань, що складає 70% від їх загальної кількості.

Зазначені сайти характеризуються великою кількістю щодобових матеріалів (понад 50), наявністю як однойменних, так і неоднойменних груп-сателітів в соціальних мережах «ВКонтакте», «Facebook» «Twitter», а також (стосується окремих) ознаками наявності чіткої багаторівневої організаційної структури.

Так, у поле зору аналітиків потрапив сайт «АРХ-АНО - Армия Народного Освобождения» (ik.arhano.ru), який, маючи середньодобову активність 50-60 повідомлень (відверто антиукраїнського та антизахідного спрямування), автоматично розповсюджує кожен публікацію на 36 груп та акаунтів загальною аудиторією понад 140 тис. читачів. При цьому аналіз «підшефних» груп виявив 21 групу, що мають однойменну назву з різними локаціями, 15 з яких знаходяться на території України, 3 – на окупованій території України (Додаток 16). Про «український» напрямок структури свідчить цитата на сайті: *«Мы на прямой связи с силами сопротивления всех городов Украины»*. Загальна потенційна аудиторія цих груп в Україні становить понад 54,7 тис. користувачів.

Приклад автоматичного поширення деструктивних матеріалів: 9.07.2020 року у період з 6:00 до 6:16 з інтервалом від 1 до 3 хвилин з 35 груп та 1 акаунта в соцмережі ВКонтакте було здійснено 36 постів майже однакового змісту (переставлені місцями посилання, додано різні хештеги). Текст представляє собою більшу частину першого абзацу статті «Демократи против республиканцев. Бардак в США продолжается...» з сайту Архано, яку було опубліковано 9.07.2020 о 5:55. Ранній період публікації можна пояснити бажанням авторів охопити якомога більшу аудиторію саме в цей день.

Таким чином у ході виконання проекту було виявлено інформаційні ресурси ймовірної антиукраїнської організації, що можливо має осередки в Україні. Зазначені матеріали можуть у подальшому надсилатись до правоохоронних органів України, насамперед СБУ, для ухвалення рішень щодо проведення перевірки такої структури та її знешкодження.

А опрацьована в ході дослідження методика може застосовуватись для виявлення активності подібних структур в часі близькому до реального часу їх появи в інформаційному полі.

Висновки

1. Головні інформаційні операції в тематиці протидії західній допомозі - дискредитація Заходу в очах російськомовної спільноти та України в очах міжнародної.
2. Широкий спектр тематик операцій обумовив великий обсяг інформації, який підлягає аналізу. Лише в одній соціальній мережі «ВКонтакте» - понад 19 тис. постів за місяць.
3. Більшість часу дослідження першого етапу займало ручне опрацювання контенту аналітиком, що, з одного боку, збільшує точність визначення наративів, з іншого – має суб'єктивний характер як в оцінці матеріалу, так і в формуванні ключових слів для його відбору. Зазначене питання потребує створення досконалої автоматизованої системи аналізу контенту. В якості одного з варіантів слід розглянути використання вже існуючих можливостей системи «Сіріус», за умови її доопрацювання для обробки даних, які отримані з соціальних мереж. Ще один шлях - зменшення кількості ресурсів (джерел) для відбирання постів, іншими словами – виділення ключових (першого контуру розповсюдження). Цей підхід був застосований на другому етапі. Останній варіант також обумовлений великою кількістю однакового матеріалу (репости) на різних ресурсах.
4. Застосування у пошукових запитах ключових слів у вузькому значенні дають більший відсоток відповідності відібраних Системою Spectrum постів тематикам інформаційних операцій. Водночас суб'єктивний людський чинник обумовлює певну вірогідність, що обрані для фільтрів слова і словосполучення не охоплюють усіх наративів загальної теми протидії західній допомозі. Зазначене спричиняє, з одного боку, потребу додаткового застосування в дослідженні іншого методу пошуку (на другому етапі), з іншого, на майбутнє, додавання до архітектури автоматизованої Системи Spectrum модулю штучного інтелекту.
5. Під час формування рейтингу було виділено ресурси, через які при відносно невеликій їх кількості (3% від загальної кількості ресурсів) поширювалось 33% від загальної кількості матеріалів. Ці ресурси із значною долею вірогідності потрібно віднести до **основи угруповання сил агресора для проведення інформаційних операцій**.
6. До цього угруповання потрібно віднести ті близько 80% груп та акаунтів, що визначені як активні на попередньому етапі дослідження (ключове слово «Сорос»), і одночасно увійшли до топ-рейтингу активності на першому етапі (101 ключове слово/словосполучення).
7. У ході виконання проекту глибинне дослідження сайтів не проводилось, водночас поверховий аналіз пов'язаних із сайтами груп виявив організаційно побудовану мережу автоматичного розповсюдження деструктивних матеріалів «АРХ-АНО - Армия Народного Освобождения» (ik.arhano.ru), що ймовірно має осередки в Україні (18 груп).

2. ДРУГИЙ ЕТАП – ПОШУК НА АКТИВНИХ РЕСУРСАХ

Робота на цьому етапі протягом серпня 2020 року була зосереджена на дослідженні всіх постів конкретно визначених ресурсів.

Основні чинники, що спричинили доцільність такого дослідження були:

- велика кількість постів на першому етапі з переважно однаковим контентом (репости, використання більшості тексту поста-донора для власного матеріалу);
- 3% найактивніших за рейтингом ресурсів поширювали 33% від загальної кількості матеріалів;
- суб`єктивність формування ключових пошукових слів/словосполучень аналітиком на першому етапі, що створювало передумови не повного охоплення наративів, які формував противник.

Крім того враховувалось, що сайти, на які посилаються пости в соціальних мережах, мають там свої власні сторінки, які часто використовуються для введення в мережі обраної інформації. Відстеження інформаційних потоків найпопулярніших першоджерел дає можливість побачити всі меседжі, які ними формуються.

Метою дослідження було:

- перевірити чи достатньо проведення моніторингу та вивчення не всіх, а лише рейтингових джерел для отримання переважної більшості контенту щодо дискредитації західної допомоги;
- виявити нові наративи, які не були виявлені при відборі постів за ключовими словами.

2.1. Відбір контенту. Наративи

Для відбору постів з використанням Системи Spectrum у мережі «ВКонтакте» були обрані:

- перші 50 найактивніших груп/акаунтів, із встановлених на першому етапі (Додаток 14);
- сторінки в мережі «ВКонтакте» 50-ти найпопулярніших за посиланнями сайтів (Додаток 15).

За місяць вказані ресурси розмістили понад 98 тис. постів.

Дослідження такої кількості постів у ручному режимі є недоцільним, оскільки займає тривалий час і містить велику кількість однакового контенту.

Аналітиками проаналізовано 4692 пости, з яких 2000 відповідало тематиці дослідження. Але вже після опрацювання першої тисячі постів визначилося дольове співвідношення між кількісними показниками повідомлень за інформаційними операціями і воно у подальшому принципово не змінювалося.

Таким чином встановлено, що у загальному інформаційному потоці джерел, які досліджувались 43% постів відповідає темі дослідження (контент по 8 інформаційним операціям). При цьому, як і під час першого етапу дослідження, операції з дискредитації Заходу в очах російськомовної спільноти та України в очах міжнародної є ключовими і займають провідне місце (близько 50% з цих постів).

Окрім того у цих постах було виявлено нові меседжі, які відповідають наведеним інформаційним операціям з дискредитації західної допомоги:

- українські олігархи – злочинці;
- влада/військові - злочинці, наркомани, збоченці, некомпетентні, боягузи;
- євроінтеграція - це помилка/недосяжна ідея;
- Україна - країна фашистів, геїв, недолудей (хуторян), неосвічених, розкольників;
- Україна - недодержава (склеєна з територій інших країн);
- влада не виконує Мінські домовленості;
- влада втручається у внутрішні справи інших країн, проводить операції на території інших країн;
- в Україні екологічна катастрофа;
- влада тисне на опозицію;
- влада штучно створює гуманітарну катастрофу в Криму;
- влада тисне на нацменшини та прихожан УПЦ МП.

2.2. Сайти-першоджерела

За результатами виконання вищенаведених етапів встановлено 62 сайти, які характеризуються найбільшою інтенсивністю негативного впливу за тематикою протидії західній допомозі Україні.

Принагідно слід зазначити, що серед них лише стосовно 16 введено обмежувальні заходи (санкції) українською владою (рішення РНБО України, що введені в дію указами Президента України №133/2017 від 15 травня 2017 року, №126/2018 від 14 травня 2018 року, №82 від 19 березня 2019 року та №184 від 14.05.2020). Доступ до решти 46-х сайтів вільний.

Окрім того, в ході виконання проекту було встановлено наступні методи обходу вищезазначених заборон:

1. Створення сайтів-клонів, що передбачає зміну www-адреси (найчастіше домену задля залишення відомої назви без змін).

Так, доступ сайту «Антифашист» (antifashist.com) в Україні заборонений (рис. 3).

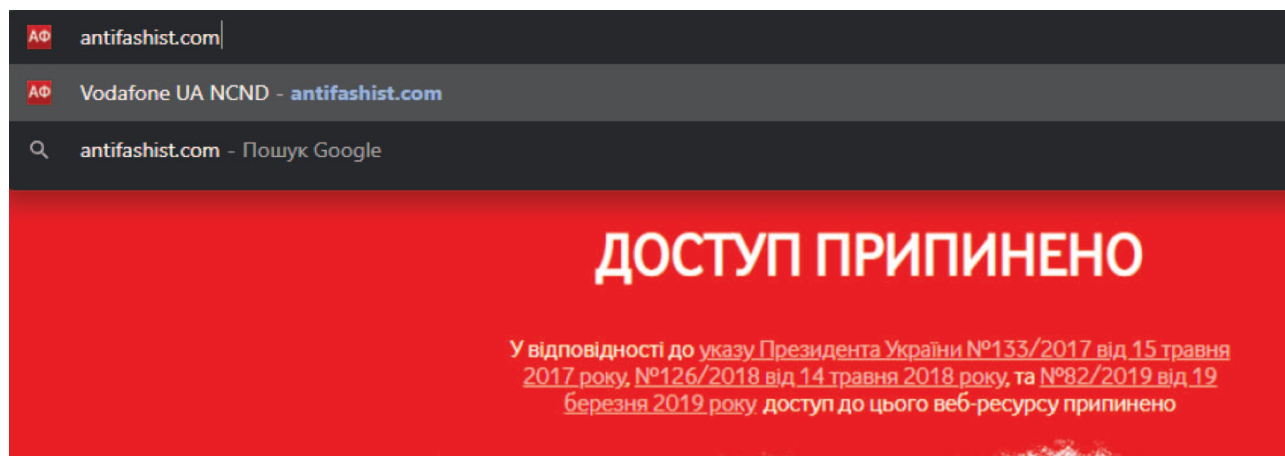

Рис. 3. Скріншот звернення до сайту antifashist.com в українському сегменті Інтернет

Натомість російськими спецслужбами створений сайт-клон antifashist.online, доступний в Україні (рис. 4 та 5).

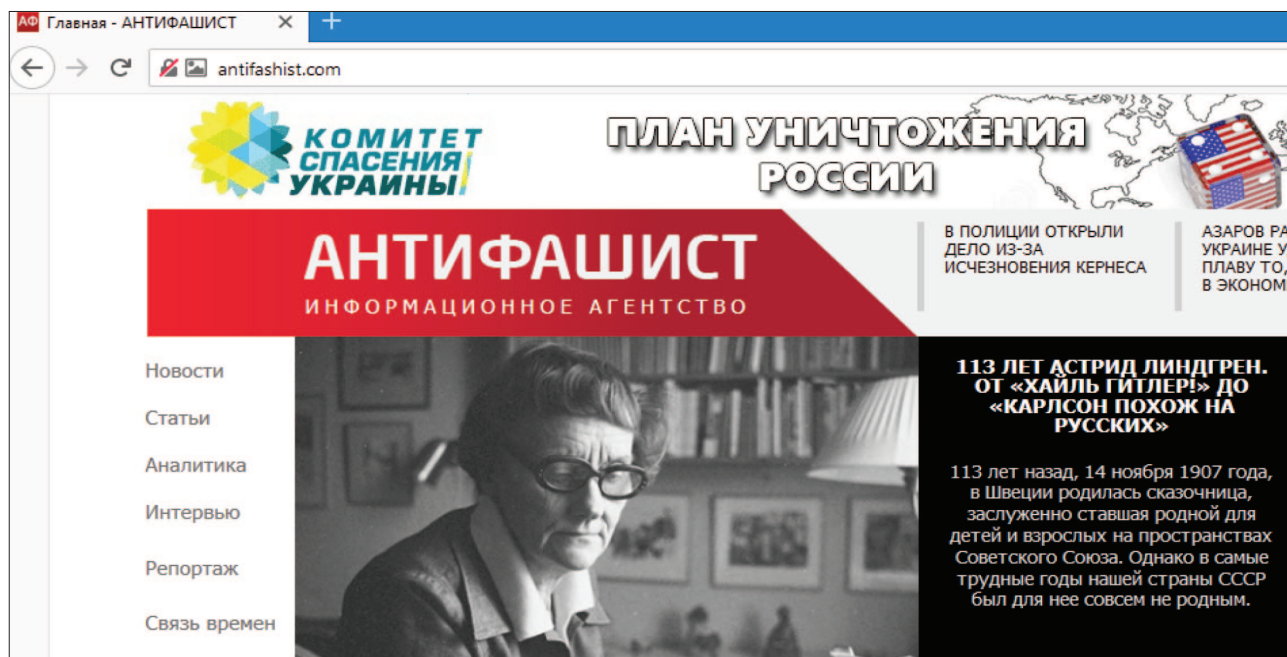

Рис. 4. Скріншот головної сторінки забороненого в Україні сайту antifashist.com (доступ з російського сегменту Інтернет)

Рис. 5. Скріншот головної сторінки незабороненого в Україні сайту antifashist.online (доступ з українського сегменту Інтернет)

2. **Маскування сайту**, що передбачає розміщення його на західних хостинг-платформах, а також розробку дизайну сайту, в якому відсутня жодне посилання на російські «слідки» («Іхтамнет» в інформаційному просторі).

Як приклад можна навести сайт «Голос правди» (golospravdy.eu), який використовує домен ЄС (.eu), зовні оформлений як суто український ресурс (рис. 6), зареєстрований та має IP-адреси розташування в США (рис. 7). Хоча реально сайт адмініструється з РФ дистанційно (з використанням віддаленого доступу за паролями).

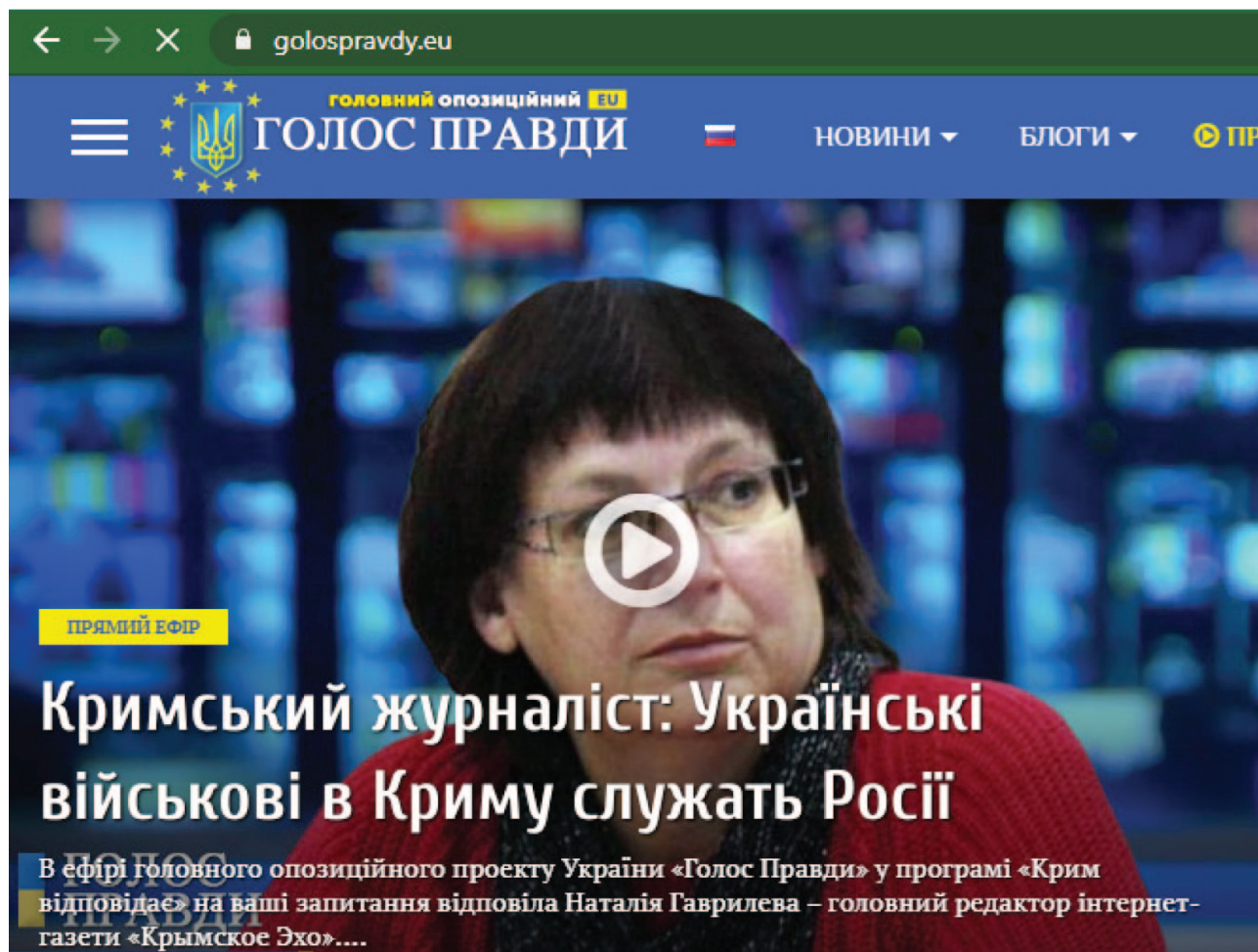

Рис. 6. Скріншот головної сторінки незабореного в Україні сайту «Голос правди» golospravdy.eu (доступ з українського сегменту Інтернет)

Address lookup

canonical name golospravdy.eu.

aliases

addresses104.26.15.157104.26.14.157172.67.68.1512606:4700:20::ac43:44972606:4700:20::681a:e9d2606:4700:20::681a:f9d

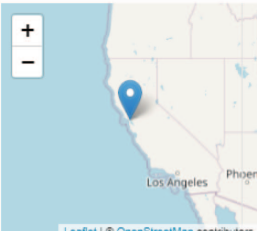
IP2Location (02.11.2020)

IP адрес	104.26.15.157
Имя ресурса	104.26.15.157
IP диапазон	104.24.128.0-104.27.159.255 CIDR
Провайдер	
Организация	
Страна	 United States of America (US)
Регион	California
Город	San Francisco
Часовой пояс	-07:00
Местное время	10:31:18 (-0700) / 2020.11.15
Индекс	94107

При поддержке IP2Location

+

-

Leaflet | © OpenStreetMap contributors

Рис. 7. Скріншоти інформації щодо IP-адреси сайту «Голос правди» golospravdy.eu, місця його реєстрації та розташування (доступ з українського сегменту Інтернет)

3. Створення сторінок заборонених сайтів у доступних в Україні соціальних мережах, наприклад, «Facebook» (рис. 8-10) «Twitter» (рис. 11-13).

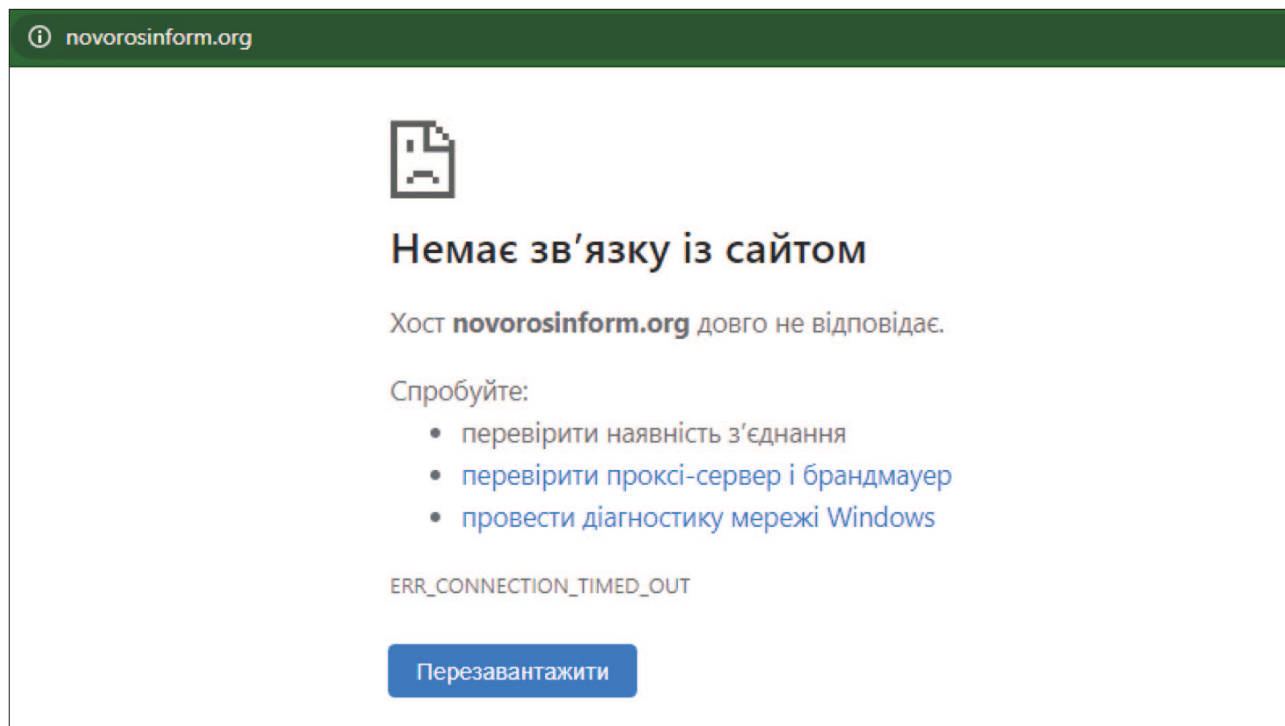

Рис. 8. Скріншот звернення до забороненого в Україні сайту «Новороссия» novorosinform.org (доступ з українського сегменту Інтернет)

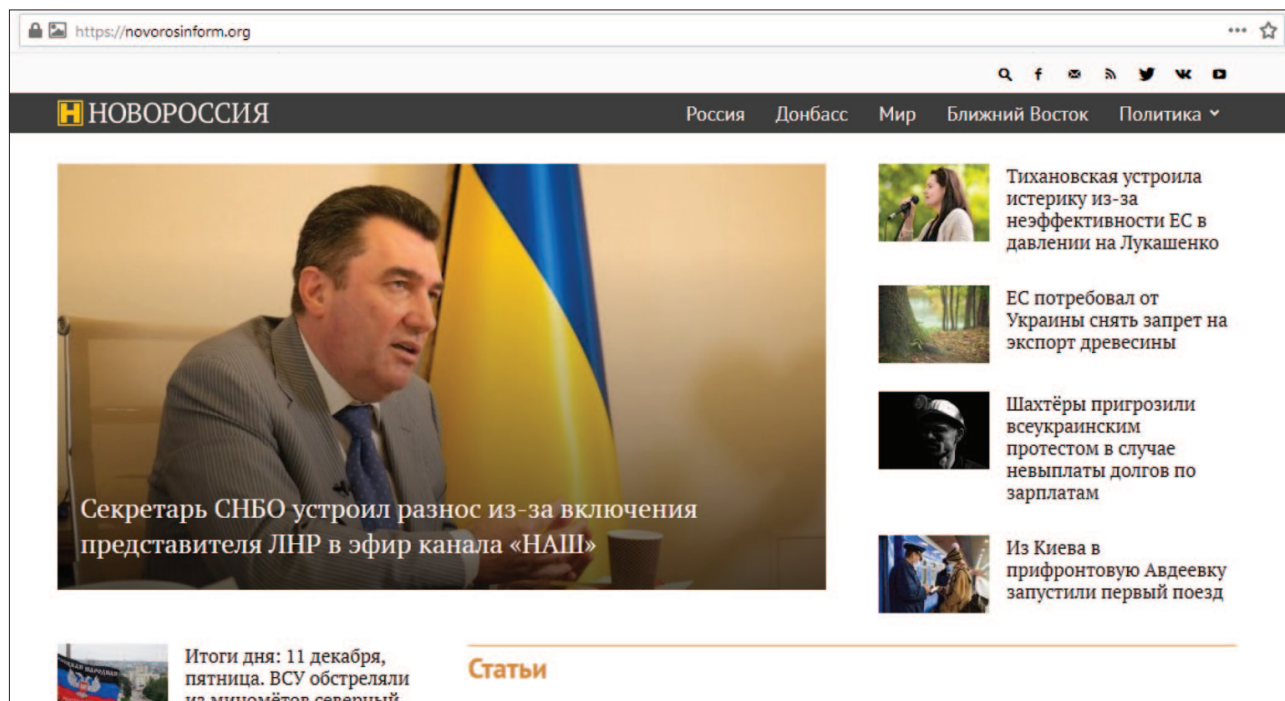

Рис. 9. Скріншот головної сторінки забороненого в Україні сайту «Новороссия» novorosinform.org (доступ з російського сегменту Інтернет)

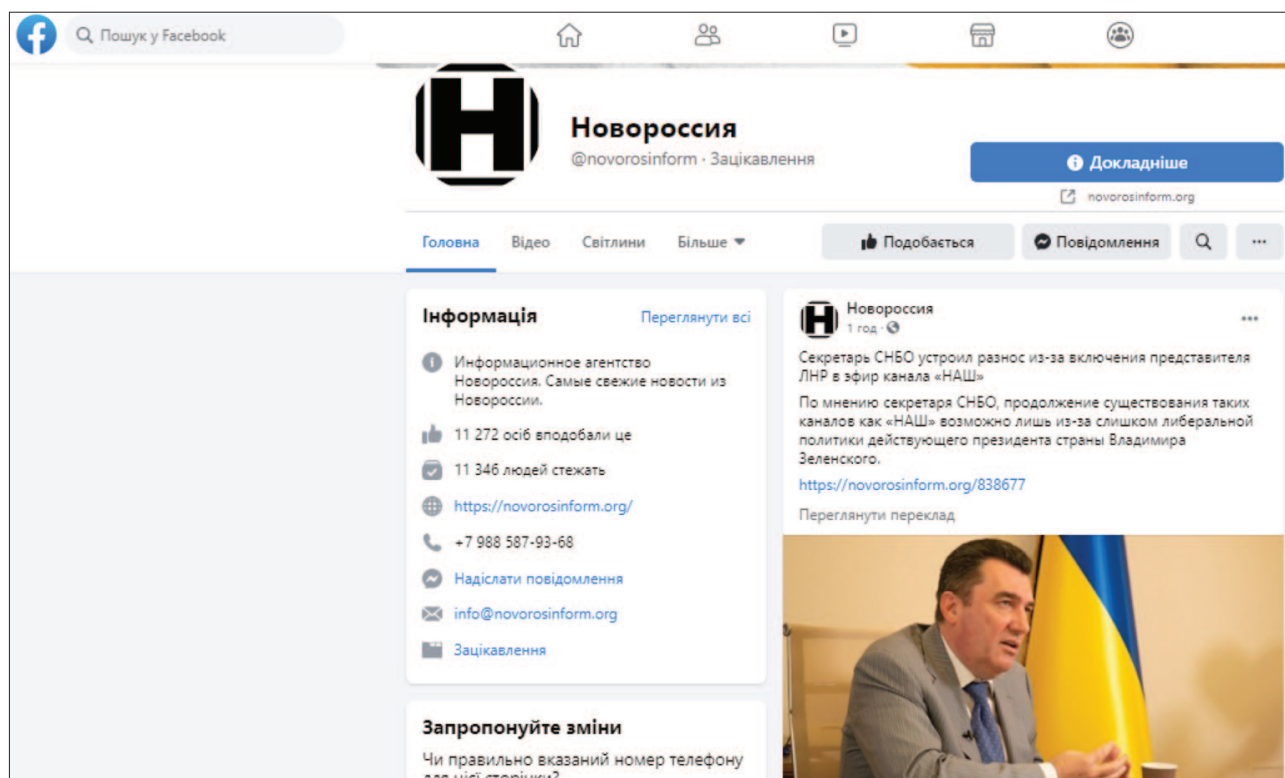

Рис. 10. Скріншот головної сторінки забороненого в Україні сайту «Новороссия» novorosinform.org у мережі Facebook (доступ з українського сегменту Інтернет)

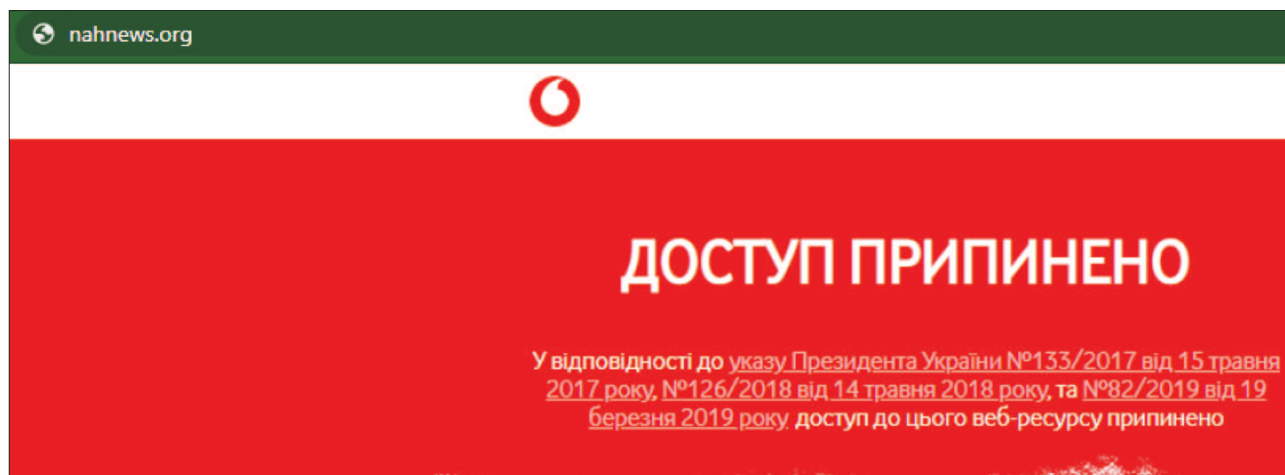

Рис. 11. Скріншот звернення до забороненого в Україні сайту «Новости Харькова» nahnews.org

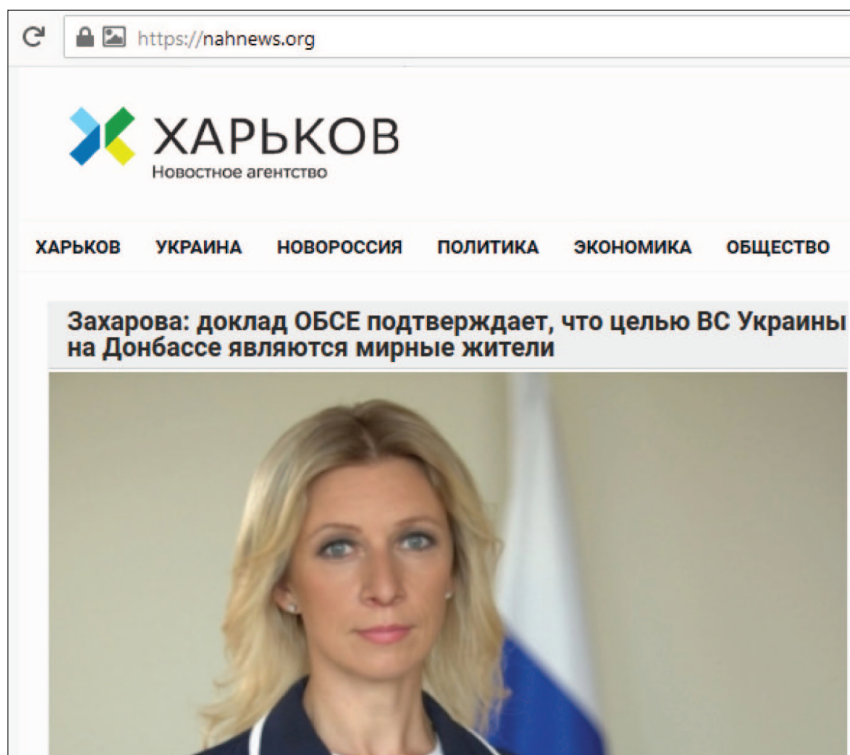

Рис. 12. Скріншот головної сторінки забороненого в Україні сайту «Новости Харькова» nahnews.org (доступ з російського сегменту Інтернет)

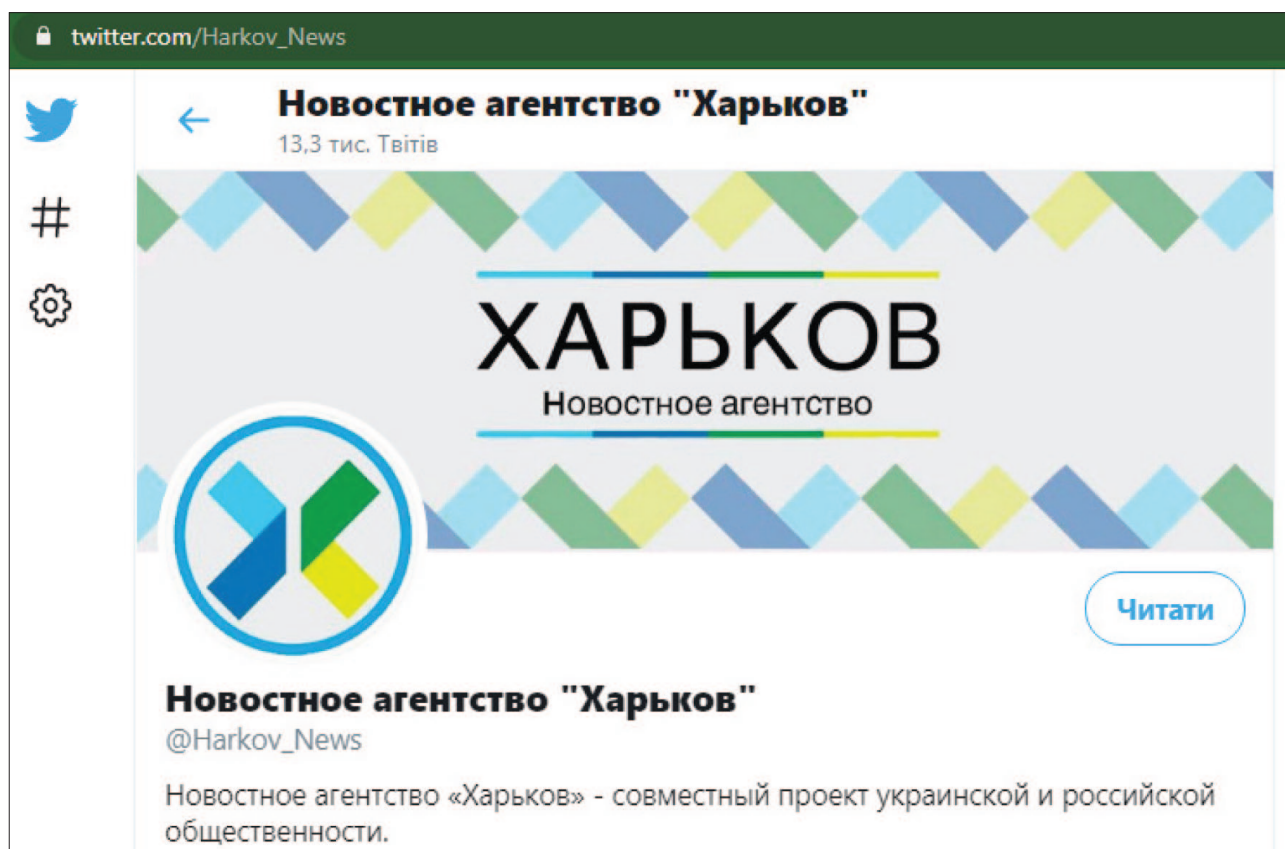

Рис. 13. Скріншот головної сторінки забороненого в Україні сайту «Новости Харькова» nahnews.org в мережі Twitter (доступ з українського сегменту Інтернет)

І напевно це ще не всі способи обходу блокування, варіацій може бути набагато більше.

Очевидно що це потребує постійного (щоденного) моніторингу, виявлення на антиукраїнських ресурсах матеріалів, розповсюдження яких на території України заборонено, встановлення всіх можливих способів обходу блокування, підготовку пропозицій до органів влади щодо накладання на них обмежувальних заходів (санкцій), а також інформування іноземних партнерів.

Висновки

1. Аналіз усіх відібраних за серпень 2020 року постів найактивніших джерел засвідчив збереження ключової ролі інформаційних операцій з *дискредитації Заходу в очах російськомовної спільноти* та *України в очах міжнародної* в тематиці протидії західній допомозі.
2. Процес ручного дослідження контенту відібраних постів (понад 98 тис.) займає забагато часу і людських ресурсів (досліджено лише 5 %). (Додаток 18).
3. Дослідження навіть 5 % постів довело що ручне вивчення постів не всіх, а лише рейтингових джерел, дає можливість визначити основні месиджі інформаційного впливу.
4. Більш ефективне і оперативне дослідження великих об'ємів інформації потребує автоматизації процесу. За основу на цьому етапі можуть бути взяті можливості системи «Сіріус», яка забезпечує трирівневу систематизацію інформації: за категорією інформації (політика, економіка, наука тощо), за тематикою дня (найпопулярніші теми інформаційних повідомлень за день), за сюжетами дня (однотипні повідомлення в рамках однієї теми). У подальшому для вирішення цієї задачі повинні бути застосовані алгоритми використання штучного інтелекту.
5. Метод дослідження всіх постів конкретно визначених ресурсів, що застосовувався на другому етапі, дав можливість виявлення нових наративів, які не були охоплені постами, відібраними на першому етапі.
6. Серед відібраних для аналізу ресурсів наявні такі, що розповсюджують відверто антиукраїнський контент, але водночас відсутні у переліку структур щодо яких застосовано обмежувальні заходи (санкції) державними органами України.
7. Виявлені схеми обходу заборони розповсюдження в Україні деструктивних матеріалів потребують постійного моніторингу, контентного аналізу (у тому числі юридичного) та інформування компетентних державних інституцій.

3. ТРЕТІЙ ЕТАП – ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА СЕКТОРАМИ

Робота на цьому етапі протягом вересня 2020 року була зосереджена на дослідженні інформаційних операцій з дискредитації міжнародної допомоги за секторами.

Аналіз узагальненої Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України інформації щодо діючих станом на червень 2020 року проектів міжнародної технічної допомоги дозволяє визначити її основні показники: близько 455 проектів на суму понад 6,7 млрд дол США в 16 секторах суспільного життя (Додаток 19).

Обсяги фінансування кожного із секторів визначають основні пріоритети допомоги: ядерна безпека, національна безпека та оборона, урядування та громадянське суспільство (78 % від загального обсягу фінансування). Саме ці сектори були виділені для дослідження.

При цьому повний цикл дослідження відповідно до Методики, що наведена у Вступі, проведено в рамках вивчення операції з протидії західній допомозі в сфері ядерної безпеки, в інших двох секторах – визначення ключових наративів.

3.1. Ядерна безпека

3.1.1. Вплив РФ на ядерну галузь України

Ще в довоєнний період пропозиції РФ до співпраці з Україною в ядерній сфері були спрямовані на збереження статус-кво – монополії російських компаній «Росатом» і дочірньої «ТВЕЛ» та недопущення побудови в Україні АЕС на неросійській технологічній базі, імпорту та виробництва ядерного палива з неросійських джерел. Якщо пропозиції японсько-американської компанії Westinghouse Electric не були спрямовані на повне витіснення кооперації України з Росією, то російські пропозиції були і лишаються чітко зорієнтовані на ізоляцію України від співробітництва із США та ЄС у цій сфері.

Після 2014 року Україна наростила імпорт ядерного палива з корпоративних потужностей шведського підприємства Westinghouse Electric задля скорочення залежності від постачань російського «ТВЕЛА». З 2014 року на АЕС України за погодженням з Держатомрегулюванням постачаються паливні збірки вдосконаленої конструкції (ТВЗ-WR). Згідно з контрактом передбачено їх постачання на період до 2025 року. Паливні збірки виробництва Westinghouse Electric використовуються у складі активних зон 6 з 15 діючих енергоблоків типу ВВЕР-1000 на 4 АЕС «Енергоатому».

У 2020 році відбувся ще один прорив у співпраці НАЕК «Енергоатом» з Westinghouse Electric відповідно до підписаного 2 вересня 2019 року Меморандуму про взаєморозуміння та співпрацю в ядерно-енергетичній галузі щодо питань впровадження палива шведського виробництва для Рівненської АЕС. 30 вересня 2020 року сторони уклали контракт на постачання ядерного палива для РАЕС, який передбачає виробництво і впровадження в експлуатацію

паливних збірок для реакторів типу ВВЕР-440. Цей тип реакторів-«малюків» (потужність 440 МВт на відміну від 1000 МВт у найбільш поширених реакторів типу ВВЕР-1000) в Україні є тільки на РАЕС, а в Європі він поширений як основний тип з часів СРСР. Слідом за Україною отримають змогу диверсифікувати постачання ядерного палива для своїх АЕС Чехія, Словаччина, Болгарія, Угорщина й Фінляндія, які використовують енергоблоки-«малюки». Для Росії це означає кінець монополії «ТВЕЛ» як єдиного і безальтернативного постачальника ядерного палива та скорочення його ринку збуту в Європі.

Тому не випадково спостерігається сплеск інформаційної активності проти України в ядерно-енергетичній сфері. Акцент робиться на чутливих для українців та європейців питаннях ядерної безпеки з акцентом на повторенні Чорнобиля. Подібний шаблон дій з боку РФ вже неодноразово мав місце при впровадженні палива Westinghouse Electric для реакторів ВВЕР-1000 раніше, починаючи з середини 2000-х, коли кооперація НАЕК «Енергоатом» з американським партнером перейшла у практичну площину.

3.1.2. Соціальна мережа «ВКонтакте»

Аналіз контенту соціальних мереж свідчить, що найбільш агресивно дискредитаційна компанія проводиться у мережі «ВКонтакте».

Для вивчення було відібрано 234 дискредитаційних постів соціальної мережі аналітичного спрямування, які публікувались з грудня 2014 по вересень 2020 років в російськомовному сегменті мережі. Ці пости включали 56 аналітичних статей, їх репости чи компіляцію наративів із статей.

Негативні наративи, які насаджуються суспільству

Основні наративи:

- Україна – могильник ядерних відходів США та Європи, а також їх навчально-тренувальний полігон;
- Україна використовує дороге та небезпечне американське «піратське» паливо;
- ядерна сфера України - суцільний безлад, екологічна загроза для Європи;
- Україна використовує тему «Чорнобиля» для викачування грошей із Заходу, які частково крадуться;
- Захід контролює ядерну енергетику України;
- Україна завжди буде енергетично залежна від РФ.

Більш детально сутність наративів та їх співвідношення наведено в Додатку 20.

Виходячи з двох найпопулярніших наративів (1 та 2) помітна головна теза, яка вкладається в свідомість читачів – «Україна – ядерна колонія Заходу, що несе екологічну катастрофу для

місцевого населення. А головна причина цього – відмова від співробітництва з РФ в ядерній галузі».

Наративи постів 2020 року підтверджують домінування в дискредитаційних матеріалах тези про Україну як могильник ядерних відходів Заходу (75 % матеріалів).

Авторів вищенаведених статей наведено у Додатку 21.

Реакція аудиторії

У середньому пост цієї тематики має 900 переглядів.

За інтегрованим показником активної реакції аудиторії (сума лайків, репостів та коментарів) найбільшої уваги аудиторії досягли пости, що містили такі тези:

- Україна – світове ядерне сміттєзвалище;
- Росія – єдина країна, що ефективно протидіє США у ядерній сфері;
- Американське ядерне паливо на українських АЕС – це техногенна катастрофа.

Детальна інформація щодо популярних постів наведена у Додатку 22.

Оцінити ефективність російської пропаганди щодо дискредитації допомоги Заходу у сфері ядерної безпеки на сьогодні проблематично через відсутність соціологічних досліджень у цій сфері в Україні, які б показували рівень підтримки тез пропаганди та динаміку його змін у залежності від кількості та якості матеріалів за певний період (єдине опитування було проведено на замовлення Державним агентством ядерного регулювання України в 2019 році методом інтерв'ювання громадян на вулиці – у підсумковому відео надано лише відповіді 7-х осіб, загальні результати невідомі).

Інтенсивність впливу

Зазначений показник оцінюється як низький (234 пости за 5 років), що, імовірно, обумовлено видаленням більшості постів за цією тематикою протягом такого тривалого періоду.

Найбільш активні групи та акаунти, що розміщували пости наведено у Додатках 23, 24.

3.1.3. Соціальна мережа «Facebook»

В мережі встановлено 81 пост з дискредитаційними щодо тематики етапу дослідження контенту.

Пости розміщено 21 публічною сторінкою та 49 акаунтами.

Цікавим залишається аналіз географічного чинника, під час аналізу акаунтів соціальної мережі «Facebook» (на відміну від мережі «ВКонтакте», переважна більшість користувачів якої знаходиться в РФ).

Так серед виявлених 49 акаунтів:

4 - місцезнаходження не зазначено;

18 – РФ;

15 - в Україні (більшість проросійські налаштованих);

2 - на окупованій території Криму,

3 - на території країн СНД (Казахстан, Вірменія, Молдова)

7 – на території інших країн світу (6 – вихідці з країн экс-СРСР).

У 17 з вищезазначених акаунтів загальна частка пропагандистського проросійського контенту більше 50% (3 акаунти – виключно політичної спрямованості).

При цьому реакція аудиторії вважається вкрай низькою. Так з 81 поста лише 21 (26 %) отримав реакцію читачів (7 постів – сумарно від 10 до 108 лайків та коментарів, 14 постів – від 1 до 10).

Імовірно частина з цих акаунтів призначена для введення пропагандистського матеріалу в інформаційне поле.

3.2. Національна безпека та оборона

Після російської збройної агресії в 2014 році що призвела до окупації частини території України, зазначена сфера є ключовою у забезпеченні українського суверенітету та взагалі існування нашої державності.

До військової агресії зазначена сфера України характеризувалася:

- наявністю на території України російських військ, що створило підстави для виправдання в майбутньому агресії (Угода про базування ЧФ РФ);
- низьким рівнем фінансування військової сфери, в тому числі заходів бойової підготовки, що обумовлювало низьку бойову готовність;
- застарілістю озброєння та військової техніки;
- кооперацією вітчизняного ВПК з російськими підприємствами;
- низьким рівнем патріотичного виховання;
- наявністю агентів РФ на ключових постах військового управління (на посадах Міністра оборони та голови СБУ взагалі громадян РФ).

На тлі збільшення рівня уваги російського керівництва до власних ЗС та спецслужб (збільшення грошового забезпечення, переозброєння новою технікою, проведення стратегічних навчань тощо) вищенаведені чинники сприяли ефективному проведенню РФ спеціальних та військових операцій з окупації частини території України.

Агресія ворога була зупинена героїчними зусиллями українського народу. Маючи значну перевагу у воєнному потенціалі, ворог опинився перед загрозою отримати неприйнятно великі втрати у випадку переходу до відкритого широкомасштабного застосування військової сили. Крім того, внаслідок категоричного несприйняття агресора населенням України, росіяни не мали ні сил, ні навіть теоретичних шансів утримувати великі захоплені території.

Визнаючи вирішальну роль українського народу у відбитті агресії, слід зазначити і роль світового співтовариства, і перш за все країн Заходу, які проявили солідарність у засудженні агресії та надали Україні міжнародну підтримку (на той час на дипломатичному рівні).

Насьогодні міжнародна підтримка України в геополітичному аспекті базується на життєво важливих інтересах як України, так і Заходу:

для України:

існування власної державності, забезпечення суверенітету та територіальної цілісності;

захист надбання Революції гідності в частині розбудови демократичної держави (для РФ розвинута демократична Україна є загрозою її авторитарному режиму та альтернативний приклад успішності для російського суспільства);

сигнал Росії, що Україна – важливий союзник більш технологічно розвинутого Заходу;

для Заходу:

захист демократичних цінностей (війна – це ворог для демократичного розвитку держав);

протидія військовій агресії авторитарного режиму на початковій стадії з метою унеможливлення повторення агресії вже на території Заходу (протидіяти супернику краще подалі від своїх кордонів, ближче до агресора);

ліквідація прецеденту «перекроювання» кордонів, захист післявоєнної світової стабільності в Європі (стабільність існує лише тоді, коли злочинець визнає, що за агресію буде покарання; мовчання – заохочення агресора).

Окрім вищенаведеної міжнародної дипломатичної підтримки провідних країн Заходу Україна в рамках допомоги отримує:

- **для успішного стримування РФ на лінії розмежування в зоні ООС, створення умов для звільнення окупованого Донбасу, можливості військової протидії російській агресії на інших театрах військових дій (суходіл, море):**
 - зразки озброєння та військової техніки, які неможливо виготовити в Україні (летальна зброя, військові судна, БПЛА, радіо- та оптоелектронне озброєння);
 - розвідувальну інформацію великого ступеню достовірності;

- навчання українських військових;
- надання технологій військового та подвійного призначення для створення власного сучасного озброєння;
- допомогу у створенні окремого виду ЗСУ – Сили Спеціальних Операцій.

Окрім того, надання західної допомоги покращує бойовий дух українських військових («ми не самі»).

- **у рамках реалізації законодавчо задекларованого євроатлантичного курсу:**

- допомогу в переході організаційної структури ЗС України та озброєння на стандарти НАТО;
- налагодження взаємодії між ЗС України та ЗС країн НАТО під час спільних навчань та бойових операцій;

- **у рамках забезпечення національної безпеки:**

- допомогу у реформі спецслужб;
- обмін оперативною інформацією щодо можливих гібридних дій на шкоду Україні та країн Заходу;
- проведення спільних операцій.

Саме ці чинники не дозволяють Росії проводити ефективні операції спецслужб, застосовувати війська для знищення українського суверенітету.

Тому Росія проводить масштабні інформаційні операції з дискредитації західної допомоги у сфері національної безпеки та оборони. Зазначене підтверджується виявленими в рамках дослідження інформаційних операцій, що наведені в розділі 2 та 3 таких наративів, що просуваються в інформаційному просторі:

в рамках операції з дискредитації Заходу в очах українців:

- Захід допомагає Україні знищувати свій народ на Донбасі;
- Захід вбиває неконкурентний український ВПК, створює безробіття в цій сфері;
- західна зброя, що постачається в Україну бракована, травмонебезпечна списана, Захід економить на її утилізації;

у рамках операції з дискредитації України в очах Заходу:

- західна допомога розкрадається корумпованими українськими військовими;
- українські військові не здатні опанувати західне озброєння через «низькі розумові та моральні якості»;

- українці не хочуть воювати з РФ, бо це братні народи, Захід наданням військової підтримки лише роз'єднує слов'ян;
- Україна не буде реформувати СБУ задля збереження контролю за бізнесом незалежно від рівня допомоги Заходу.

Втрата Україною західної допомоги в ключовій сфері національної безпеки та оборони надасть можливість агресору необмежено використати існуючу на сьогодні перевагу у військовому потенціалі, що фактично рівнозначно знищенню її державності.

З іншого боку, захоплення України – це лише перший крок у гібридній війні РФ проти Заходу. Наступними можуть стати агресія в країнах ЄС, проведення операцій з дезінтеграції західних військових союзів, витіснення США з Європи та встановлення російського домінування на континенті (створення Євразійського простору від Лісабона до Владивостока).

3.3. Урядування та громадянське суспільство

На сьогодні в Україні, як молодій демократії, юридично існує: поділ влади на законодавчу, виконавчу і судову, їх взаємна урівноваженість; наявність форм контролю за дотриманням законів та інших нормативно-юридичних актів; підзаконність державної влади, законодавча обмеженість сфери її діяльності.

Водночас громадянське суспільство, яке у західних демократіях базується на середньому класі, не “побудовано”. В Україні лише формально задекларована незалежність судів та суддів, рівність закону для всіх і рівність усіх перед законом, суворе дотримання законів, визнання пріоритетності прав та інтересів особи, непорушності її честі та гідності, гарантування умов для їх захисту.

Українське громадянське суспільство на сьогодні сутикається з домінуванням у всіх гілках влади (законодавчої, виконавчої, судової) корупціонерів різних рівнів, а також масштабним впливом на суспільні процеси олігархату.

У руках останніх знаходяться фінансові ресурси, співмірні з державними, великі економічні підприємства, в тому числі бюджетотворюючі та містоутворюючі, загальнодержавні і регіональні інформаційні ресурси.

Представники олігархії створюють політичні проекти, забезпечують їх фінансування та проводять їх в парламент України та органи місцевого самоврядування.

Ступінь впливу того чи іншого олігарха в представницькому органі влади обумовлює рівень подальшого врахування їхніх інтересів під час формування виконавчих органів влади (Уряду та ОДА, виконавчі органи місцевої влади). У виконавчих органах створюються «клуби» представництва олігархату, в яких кожен член представляє інтереси свого «патрона», не забуваючи при цьому і про свої власні.

Ухвалення законів України, формування Державного бюджету України здійснюється з урахуванням інтересів олігархату. Олігархами контролюється повний цикл державного фінансування від процесу розподілу в бюджеті до моменту освоєння ресурсів на місцях через підконтрольні суб'єкти господарювання.

У разі необхідності представники олігархії можуть без проблем «купити» посадовця, який їм напряду непідконтрольний (політична корупція), або вигідне рішення органу влади (найбільш розповсюджено в судовій системі).

Олігархи зацікавлені в отриманні надприбутків від продажу продукції підприємств за ринковими цінами, при цьому створюють для працівників фактично рабські умови праці (низька заробітна платня, важкі умови роботи, безперспективність оскарження протиправних дій власника підприємства).

Олігархат використовує Україну як джерело прибутку, при цьому отримує всі блага (проживання, медицина, відпочинок, навчання дітей) на Заході.

«Хвороба» громадянського суспільства в Україні засвідчена також самим українським суспільством.

Так, за результатами опитування, яке проводилось соціологічною службою Центру Разумова⁴ з 30 жовтня по 5 листопада 2020 року, в рейтингу недовіри українців («зовсім не довіряю» та «скоріше не довіряю») перші місця посіли державний апарат (79,4 %), Верховна Рада України (76,1 %), суди (75,4 %). Рівень недовіри до антикорупційних органів також залишається превалюючим (НАБУ – 72,5 %, НАЗК – 71 %, САП – 70,3 %, Вищий антикорупційний суд – 70,2 %).

Принагідно зазначити, що в збереженні такої системи в Україні зацікавлена Росія, в якій розвиток громадянського суспільства стримується державним репресивним апаратом. Задля збереження України у сфері свого впливу російське керівництво здатне піти на певну угоду з українським олігархатом. Таким чином інтереси Росії та вітчизняних олігархів у частині недопущення демократичних реформ в Україні співпадають.

В той же час український олігархат розуміє загрозу втрати своєї могутності у випадку поглинання України авторитарним клептократичним російським режимом. Вони бачать, що російська влада навіть зі своїми олігархами–васалами не церемониться. Приклади відношення агресора до права власності українських олігархів певним чином продемонстровано на Донбасі та в Криму. І це стримує український олігархат від відвертої капітуляції перед агресором. Але перед ними стоїть непросте дилема: або точно і вже зараз позбутися своєї монопольної грабіжницької влади в Україні у разі проведення реформ, які пропонує Захід, або йти на союз

⁴ Оцінка громадянами ситуації в країні, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків, електоральні орієнтації громадян (жовтень–листопад 2020р.) <http://bit.ly/3qAPEaJ>

з агресором і жити в очікуванні репресивних дій по відношенню до себе (як економічних, так і юридичних) з боку російської влади.

Найкращий вихід для олігархів з «непростої» ситуації – зберегти все як є. Не допустити в Україну російських окупантів, але і обов’язково не допустити проведення в Україні запропонованих Заходом реформ. На їхню думку, український народ повинен продовжувати експлуатуватись в «олігархічній резервації», а так звана еліта, використовуючи цю експлуатацію, насолоджуватись всіма привілеями життя на Заході.

Але є одне але.

Ці намагання олігархів певним чином співпадають з інтересами агресора та категорично не співпадають з інтересами українського народу. А завдання як Росії, так і олігархічних груп, переконати український народ в зворотному – Захід зло, запропоновані ним реформи несуть Україні лихо.

Переконати шляхом порівняння реалій неможливо. Люди, які мають можливість на власному досвіді побачити реалії, можуть зробити власні висновки. Тому прийнятним залишається інший шлях. Закрити (обмежити) прямі контакти громадян України з Заходом і шляхом інформаційного впливу сформувати віртуальний образ «прогнилої, агресивної, підступної, жадібної» західної демократії.

Як протидіяти цій потужній олігархічній системі?

Лише за рахунок розвитку громадського суспільства за прикладом західних демократій.

При цьому в розбудові громадянського суспільства в Україні зацікавлений також й Захід, оскільки притулок від несправедливості, порушення прав особи, безперспективності судового захисту, нелюдських умов праці українці шукають в західних країнах, що створює проблематичні неконтрольовані хвилі мігрантів.

Таким чином, західна допомога у сфері урядування та громадянського суспільства є ключовою на шляху розбудови України як демократичної держави.

Так, серед проектів (станом на березень 2020 року) допомоги в секторі «урядування та громадянське суспільство» (загальна сума фінансування 460,21 млн дол США) західними партнерами пріоритетними визначено:

- проекти із залучення громадян до громадської діяльності, контролю за діяльністю органів влади, захисту прав людини, налагодження співпраці «влада – суспільство» - 75,75 млн дол США;
- реформа юстиції та правосуддя – 59,84 млн дол США;
- антикорупційні проекти – 46,56 млн дол США.

Домінування проектів, що передбачають залучення активних харизматичних громадян, гуртування навколо них громадських організацій (правозахисні, антикорупційні тощо), набуття теоретичних знань та практичних навичок у відстоюванні демократичних цінностей, визначає головну силу, яка може протидіяти ТОП-корупціонерам та владі олігархату.

Тому Росія та підконтрольні олігархам ресурси проводять масштабні інформаційні операції з дискредитації західної допомоги у цій сфері. Активно формується головний наратив – шкідливість співпраці з Заходом, при цьому як у фінансовій, так і в політичній та моральній площині.

Зазначене підтверджується виявленими в рамках дослідження інформаційних операції, що наведені в розділі 2 та 3, меседжів, що просуваються в інформаційному просторі:

- Захід насаджує власну ідеологію (нетрадиційна сім'я, ЛГБТ-спільноти, ювенальна юстиція), що руйнує традиційні слов'янські цінності;
- західні філантропи, що фінансують проекти в Україні – збоченці та злочинці;
- вітчизняні «грантоїди» - важель впливу Заходу на прийняття вигідних політичних рішень, Україна під контролем Заходу;
- вітчизняні «грантоїди» розкрадають фінансову та матеріальну допомогу, виконуючи проекти фіктивно;
- економічна/політична/соціальна західна модель гнила та приречена на відмирання.

Відмова від реформ, які пропонує Захід і які об'єктивно співпадають з інтересами українського суспільства, збереження в Україні олігархічного режиму призведуть до втрати Україною західної допомоги в сфері вдосконалення урядування та розвитку громадянського суспільства, що в свою чергу в якості наслідків матиме:

- припинення фінансування від міжнародних фінансових інституцій, що призведе до економічного колапсу та, як наслідок, хаосу в суспільстві (чим одразу скористається РФ для встановлення контролю за українською економікою);
- відтік західних інвестицій;
- зменшення рівня відповідності України критеріям членства в ЄС та НАТО, інших міжнародних структурах, набуття статусу недемократичної держави;
- відтоку працездатного населення до західних країн у пошуках кращого життя, що прискорить крах пенсійної системи (за заявами Прем'єр-міністра Д. Шмигала до 2035 року кількість працездатного населення буде в два рази менша за пенсіонерів).

4. АКТИВНА ФАЗА ОПЕРАЦІЇ З ПОЗБАВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗАХІДНОЇ ДОПОМОГИ. ОДИН З МОЖЛИВИХ ВАРІАНТІВ

Частина інформації, яка генерується агресором з метою руйнування допомоги Україні з боку Заходу, виразно свідчить, що цей напрямок агресії є навіть не одним з головних, а беззаперечно головним на даному етапі. Мета проведення інформаційних операцій за цим напрямком – підготувати, громадську думку як українського суспільства, так і країн, які надають нам допомогу, до необхідності її припинення.

Але проведенням тільки інформаційних операцій надання допомоги не зупинити. Для цього потрібні конкретні дії в політичній і економічній площині. А інформаційні операції, які передують цим діям, готують сприятливе підґрунтя для підтримки суспільством, навіть за умови, якщо вони йдуть суспільству на шкоду.

За задумом країни-агресора позбавлення України західної допомоги та подальша її ізоляція має проводитись через нанесення ударів по наданим владою України гарантіям виконання умов цієї допомоги. Ці умови полягають у проведенні запропонованих Заходом реформ. Саме запропонованих і добровільно прийнятих Україною реформ, проведення яких, як було сказано вище, об'єктивно відповідають інтересам українського суспільства і несуть загрозу владі олігархів та корумпованої «еліти».

Такі гарантії визначаються ухваленням та чинністю законів України, що регламентують проведення реформ. До них слід віднести закон про ринок землі, низку антикорупційних законів та деякі інші.

Скасування цих законів призведе до припинення допомоги, у тому числі й фінансової, а це в свою чергу призведе до економічного колапсу в державі.

При цьому розвиток операції має проходити в наступних умовах:

- жодних прямих «слідів» з РФ («іхтамнет» в дії);
- ініціатива йде від українців, бажано – народу («пряме народовладдя» – ефективний інструмент гібридної війни, який з початку 2000-х РФ намагається створити в Україні), як крайній варіант – народних обранців;
- все має проходити у правовому полі України.

Які є варіанти скасування законів, якщо у Верховній Раді не вистачає голосів?

Варіант 1. «Народовладдя через референдум» - найефективніший. Проведення такої операції у правовому полі України не залишає підстав Заходу не визнавати результати плебісциту. Апробація Росією методики «референдумів» в Криму та на Донбасі поза правовим полем України не забезпечила легітимності «волевиявлення» серед провідних країн світу.

Окрім того, успішність механізму «прямого народовладдя через референдум» забезпечується через низьку обізнаність джерела влади («народу») про залежність від предмету референдуму стану державної та економічної безпеки (емоційне голосування типу «в нас вкрали землю й віддали Заходу», «гнати таких антикорупціонерів, якщо вони нічого не роблять» тощо), відсутність розуміння впливу результатів референдуму у довгостроковій і, навіть, у середньостроковій перспективі.

Законопроект № 3612 «Про народовладдя через всеукраїнський референдум» (станом на кінець 2020 року) містить статтю 3, яка регламентує одним з предметів всеукраїнського референдуму *«питання про втрату чинності законом України або окремими його положеннями»*.

Його ухвалення Верховною Радою України створює сприятливі умови для реалізації проросійськими структурами процедури зі скасування необхідних для співробітництва із Заходом законів України (розвиток операції детально описано в статті М.Гончара, В.Горбача, С.Савченка «Осінь гібридного наступу. Операція «через народовладдя до федералізації» у виданні «Дзеркало тижня»⁵).

Водночас, законопроект містить ряд запобіжників які ускладнюють використання його агресором у своїх деструктивних по відношенню до держави цілях (ускладнюють, але не роблять таке використання неможливим).

Варіант 2. «Народовладдя через опитування»

Механізм, запущений фактично за три тижні до місцевих виборів у жовтні 2020 року, можна розглядати як спробу використати варіант 1 поза правовим полем. Відсутність законодавчо встановленого регламенту проведення такого опитування, починаючи від переліку питань, які дозволені/не дозволені виносити на «опитування» та закінчуючи процедурою захисту вибору громадян (захищені бюлетені, процес підрахунку та оформлення результатів, процедура їх оскарження, впровадження в дію) ставить під сумніви його результати як в очах суспільства, так і західних партнерів.

Про пробний характер такого кроку свідчить відсутність у переліку опитування питань, які безпосередньо є гарантією надання Україні західної допомоги (земля, банківська сфера, скасування антикорупційних норм).

Водночас, загроза такої спроби полягає у наступному:

- у політичну площину введено практику застосування непередбачених законом дій влади у формі вільного опитування, результати якого будуть позиціонуватись як воля народу і спираючись на які будуть прийматись органами влади довільні рішення (аргументуючи можливість проведення опитування в жовтні 2020 року, представники влади зазначали,

⁵ «Осінь гібридного наступу. Операція «через народовладдя до федералізації» <https://zn.ua/ukr/internal/osin-hibridnoho-nastupu-operatsija-cherez-narodovladdja-do-federalizatsiji.html>

що воно не буде мати юридичних наслідків, але при цьому буде мати політичні, і буде враховуватись при втіленні їх в законодавство);

- створено прецедент для місцевої влади, яка отримала шаблон ініціювати та проведення «опитування» для подальшого затвердження вигідного рішення, прикриваючись «легітимною волею народу» в рамках території адміністративної одиниці (найбільша загроза в регіонах, де місцеві органи влади будуть підконтрольні проросійським силам). Спектр таких рішень може включити більшість критичних для національної безпеки України питань (земля, мова, податки, вільні економічні зони, «співробітництво» з регіонами сусідніх країн тощо).

Варіант 3. «Неконституційність закону». Реалізується через пряме повноваження Конституційного Суду визнавати закони неконституційними, що передбачає їхнє скасування.

Так, рішенням Конституційного Суду України № 13-р/2020 від 27 жовтня 2020 року визнано неконституційними низку положень закону України «Про запобігання корупції» та, відверто вийшовши за межі своїх повноважень, скасовано кримінальну відповідальність за декларування неправдивої інформації, тобто самої ст. 366-1 КК України, що призвело до конституційної кризи та створило реальну загрозу припинення західної допомоги, принаймні у тому обсязі, що надавався під умову створення антикорупційної системи в Україні.

Зазначене слід розглядати як **першу активну дію операції по припиненню допомоги Україні**.

Умови, що сприяють реалізації операції:

- призначення суддів (у тому числі Голови Суду) за часів президенства Януковича, що передбачає певні персональні «боргові зобов'язання» перед політиками, що збереглися в ОПЗЖ;
- «вербувальна уразливість» або іншими словами наявність факторів тиску на суддів з боку агресора (земля в Криму, родичі – громадяни РФ, мають в країні агресорі фінансові надходження тощо);
- особиста зацікавленість суддів (є що приховувати від антикорупційних органів, низка суддів фігурує в справах НАБУ);
- корупціогенність судової системи України (**корупція є ключовим інструментом РФ у «гібридній війні»**, разом з російськими інтерпретаціями «верховенства права» та «свободи слова»).

Операція розпочата стрімко – зі скасування антикорупційних норм одразу після місцевих виборів та, як свідчить реакція Президента України, несподівано для керівництва держави. При цьому визнано наявність зовнішнього впливу на рішення Суду.

Відбувається й інформаційний супровід операції. В інформаційному просторі фокус уваги суспільства спрямовується на Конституційний суд, корумпованість суддів, ліквідацію анти-корупційної інфраструктури. Разом з цим свідомо **замовчується головна ціль агресора**, яка полягає в **руйнації допомоги Україні з боку країн Заходу**.

Певним дисонансом у медійному мейнстрімі прозвучав заклик секретаря РНБО України до того, щоб оцінювати події з точки зору війни, яка ведеться проти України та фраза Президента про те, що руйнується система допомоги Україні, якої вона вкрай потребує. «Ми відслідковуємо чіткі дії групи осіб, які спрямовані на знищення української державності... Більш того, в те, що в цьому брала участь країна-агресор - в мене немає сумнівів», - заявив він⁶.

Створений прецедент для подальшого скасування й інших законів, що є основою для подальшого стрімкого розвитку операції.

Станом на кінець 2020 року на розгляді у Конституційному суді України знаходяться подання народних депутатів щодо неконституційності положень законів України «Про Державне бюро розслідувань», «Про запобігання корупції», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення», «Про Вищий антикорупційний суд», чинність яких безпосередньо впливає на підтримку України Заходом.

Стримуючим фактором у проведенні агресором операції є рішуча реакція на рішення Конституційного суду з боку як влади, так і громадянського суспільства. Ця реакція свідчить, що незважаючи на масштабність проведених у підготовчий період розглянутих нами інформаційних операцій, вони не були достатньо ефективними і не досягли наміченої агресором мети.

А реальна перспектива опинитися на лаві підсудних не за недекларування, а за державну зраду, будемо мати надію, зупинила рішучість суддів щодо руйнівних для держави рішень.

Таким чином на сьогодні:

1. Росія перейшла до чергового етапу знищення української державності, ключове завдання якого полягає в ізоляції України від Заходу, припинення надання їй допомоги.
2. Імовірний намічений алгоритм реалізації плану агресії: припинення надання Україні допомоги (перш за все фінансової) з боку Заходу – колапс економіки і соціально-економічні потрясіння, поглиблені проблемою пандемії – переведення соціально-економічної кризи в соціально-політичну з дискредитацією центральної влади – просування ідеї самостійного існування регіонів без неефективного паразитуючого центру – надання допомоги з боку агресора обраним регіонам - прихована або відкрита федералізація або розпад країни.
3. Перший крок зроблено – прецедент скасування норм закону. Отриманий ефект – МВФ (а разом з ним й інші міжнародні фінансові організації) призупинив надання Україні допомоги (відмовив у наданні екстреної допомоги).

⁶ https://lb.ua/pravo/2020/10/30/469483_rnbo_zayavili_pro_vtruchannya_rosii.html

4. Атаки з метою повного припинення співпраці з Заходом будуть нарощуватись. У подальшому слід очікувати спроби скасування інших ключових законів антикорупційної та земельної реформи.

Зупинка фінансової допомоги з боку Заходу неминуче призведе до нищівної для країни економічної кризи (тим більше в умовах пандемії і пов'язаним з нею спадом економіки) з масовим зубожінням населення, чим одразу скористається РФ та її агенти в Україні для переведення економічної кризи в суспільно-політичну площину, спрямовування протестів населення проти центральної влади.

Розвиток фінальної стадії операції РФ зі знищення суверенітету України буде залежати від рівня політичної та економічної кризи в нашій державі, насамперед, рівня відцентрових тенденцій у регіонах («федералізація», втрата частини територій, поглинання тощо).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Щодо предмету дослідження

Західна допомога Україні спрямована на вирішення важливих для країни проблем, зміцнення демократії, підвищення життєвих стандартів, втілення в життя гуманітарних цінностей і принципів справедливості.

Її надання цілком співпадає з інтересами українського суспільства.

Західна допомога не дозволяє РФ повномасштабно застосувати методи ведення гібридної війни проти України (політичний тиск, економічні санкції, блокада, відкрита чи прихована окупація) та ліквідувати її державність.

Тому **ізоляція України від Заходу** через припинення такої допомоги на сьогодні є **ключовою операцією РФ** в реалізації плану агресії.

Комплексна операція має підготовчу та активну фази.

РФ завершила проведення підготовчої фази і з жовтня-листопада 2020 року розпочала активну фазу операції.

Найкоротший шлях виконання цього завдання – скасування дії законів, які пов'язані з узяттями Україною зобов'язаннями під час підписання з країнами Заходу договорів та інших документів правового характеру про надання допомоги.

Реалізація операції можлива за трьома варіантами:

- скасування законів шляхом референдумів у рамках реалізації «прямого народовладдя»;
- отримання «волі народу» шляхом проведення непередбачених законами опитувань, з подальшим намаганням реалізувати цю «волю народу»;
- скасування законів із використанням повноважень Конституційного Суду України щодо визнання законів неконституційними.

Хоча Суду й відводиться ключова роль, основними вигодонабувачами його рішень є РФ та її агенти в Україні, а також олігархат і системні корупціонери, інтереси яких у «федералізації» України співпадають.

Слід очікувати подальших ударів у вигляді визнання неконституційними інших положень антикорупційного законодавства, земельної та банківської реформ.

Підготовча фаза операції включала обов'язкову підготовку суспільної думки для схвалення зазначених дій і переходу до активної фази.

Проведене в ході реалізації проекту дослідження інформаційних потоків, які відповідають тематиці надання західної допомоги (перший-третій етапи) засвідчили домінування наративів

(40-50%), що дискредитують Захід в очах українців та Україну/українську владу як в очах Заходу, так і в очах пересічного громадянина України.

Це цілком співпадає з цілями інформаційного впливу агресора, якими є:

- підготовка суспільної думки на Заході в недоцільності надання допомоги Україні;
- підготовка суспільної думки в Україні щодо шкідливості співпраці з Заходом;
- розщеплення українського суспільства та сіяння хаосу.

У ході реалізації проекту виділено 100 найбільш активних джерел, що були задіяні агресором у розповсюдженні деструктивної інформації. Зазначені ресурси складають основу угруповання сил для проведення операцій по інформаційній операційній лінії.

Не зважаючи на застосування Україною обмежувальних заходів в інформаційному просторі (блокування доступу до деструктивних ресурсів) робота в цьому напрямку є недосконалою, свідченням чого є наявність відкритого доступу до російських джерел, що розповсюджують контент аналогічний контенту заблокованих сайтів, а також застосуванням Росією методів обходу блокувань.

Щодо методики дослідження

Представлена методика опрацювання інформаційних матеріалів соціальних мереж може застосовуватись для:

- 1) встановлення ключових наративів**, які просуваються в інформаційному просторі на конкретний час (період часу) і на основі цього прогнозування запланованих дій агресора;
- 2) виявлення типів інформаційних кампаній** (системні інформаційні дії, інформаційні удари);
- 3) виявлення ресурсів, задіяних в антиукраїнських інформаційних операціях.**

Після встановлення ознак ресурсу подальшими діями можуть бути:

за географічною ознакою: у разі знаходження на території України – інформування правоохоронних органів України, на території країн-союзників – інформування іноземних структур;

за ознакою поширення деструктивного контенту: інформування державних органів, що приймають рішення на застосування санкцій, з пропозиціями блокування ресурсу на території України;

за ознакою власника: виявлення організацій чи осіб, що адмініструє чи використовує ресурс, встановлення їх розгалуженості, географії діяльності, рівня співпраці з іншими структурами;

4) виявлення методів розповсюдження інформаційних матеріалів в соціальних мережах, що дозволить встановити шляхи обходу блокування ресурсів на території України, способів уникнення санкцій, наявність чи відсутність єдиного центру (центрів) управління інформаційними операціями, присутність внутрішніх зв'язків серед ресурсів, їх ієрархічну побудову тощо.

Зазначена вище інформація в подальшому дає можливість:

- проводити дискредитацію (демаскування) деструктивних ресурсів шляхом інформування громадськості;
- встановлювати виявлені ресурси на постійний моніторинг, що забезпечить своєчасне виявлення нових наративів/трендів/напрямів інформаційних ударів і головне – прогнозувати подальші практичні дії.

У вузькому розумінні методика дозволяє виявляти та супроводжувати інформаційні операції проти конкретних об'єктів (операція дискредитації особи, операція просування конкретного наративу тощо).

Хоча **описана методика** й дозволяє проводити дослідження та робити певні обґрунтовані висновки щодо спрямованості, інтенсивності та ефективності конкретної інформаційної операції, вона потребує вдосконалення за наступними напрямками:

- 1. Дослідження акаунтів** (як тих, що розповсюджували матеріали, так і тих, що ставили лайки, коментували чи репостили матеріали) **на причетність до ботів**. Встановлення рівня застосування ботів в інформаційних операціях може значно наблизити показники ефективності впливу до реальних.
- 2. Дослідження контенту повідомлень на наявність фейків**, що, з одного боку, може визначати рівень якості інформаційної операції (фабрикація, поєднання істинної та фейкової інформації, конструктивна критика) під час її вивчення в інтегрованому дослідженні/проєкті, з іншого - отримувати готовий матеріал для дискредитації джерела фейка.

Дослідження фейків може бути самостійною методикою, оскільки цей процес не обмежується аналізом контенту повідомлень, а також включає:

- аналіз джерела (фейковість самого джерела, наприклад, створений за день до інформаційного удару канал, на якому лише одне повідомлення, вже може говорити про певний рівень брехні без аналізу контенту);
- аналіз «спікера»/автора контенту та інше.

Зазначені компоненти разом з визначенням умов у суспільно-політичній/економічній чи іншій сфері в яких поширено повідомлення, а також рівень «підхоплення» повідомлення в інформаційному просторі можуть складати окрему методику (по суті – ситуаційний аналіз повідомлення, тобто аналіз ситуації для прийняття рішення щодо реагування).

Таким чином, розроблена в ході виконання проекту методика опрацювання інформаційних матеріалів соціальних мереж потребує вдосконалення з додаванням таких «опцій» (елементів, методик):

- встановлення ботів;
- встановлення фейків (ситуаційний аналіз повідомлення);
- дослідження ресурсу (політичне забарвлення, «спеціалізація», підконтрольність, географічне розташування, рівень впливу тощо) - самостійна чи як складова методика визначення фейка;
- дослідження авторів аналітичних матеріалів - самостійна чи як складова методика визначення фейка;
- встановлення сталих ієрархічних «шляхів» поширення контенту;
- визначення ефективності російської пропаганди.

При цьому всі перелічені методики потребують використання різних інструментів автоматизованих систем моніторингу, які, у свою чергу, мають доопрацьовуватись з урахуванням вдосконалення методик.

Такі взаємопов'язані методики доцільно впроваджувати в діяльність державних структур, насамперед, тих, що мають компетенцію виявлення, дослідження та протидії гібридним загрозам. Зокрема, у жовтні 2020 року секретарем РНБО України озвучено необхідність створення на базі Апарату Ради «Центру протидії гібридним загрозам», у листопаді – спільна ініціатива Офісу віце-прем'єра з європейської та євроатлантичної інтеграції щодо доцільності розбудови «Міжнародного центру передового досвіду з протидії дезінформації» з урахуванням досвіду країн НАТО та ЄС.

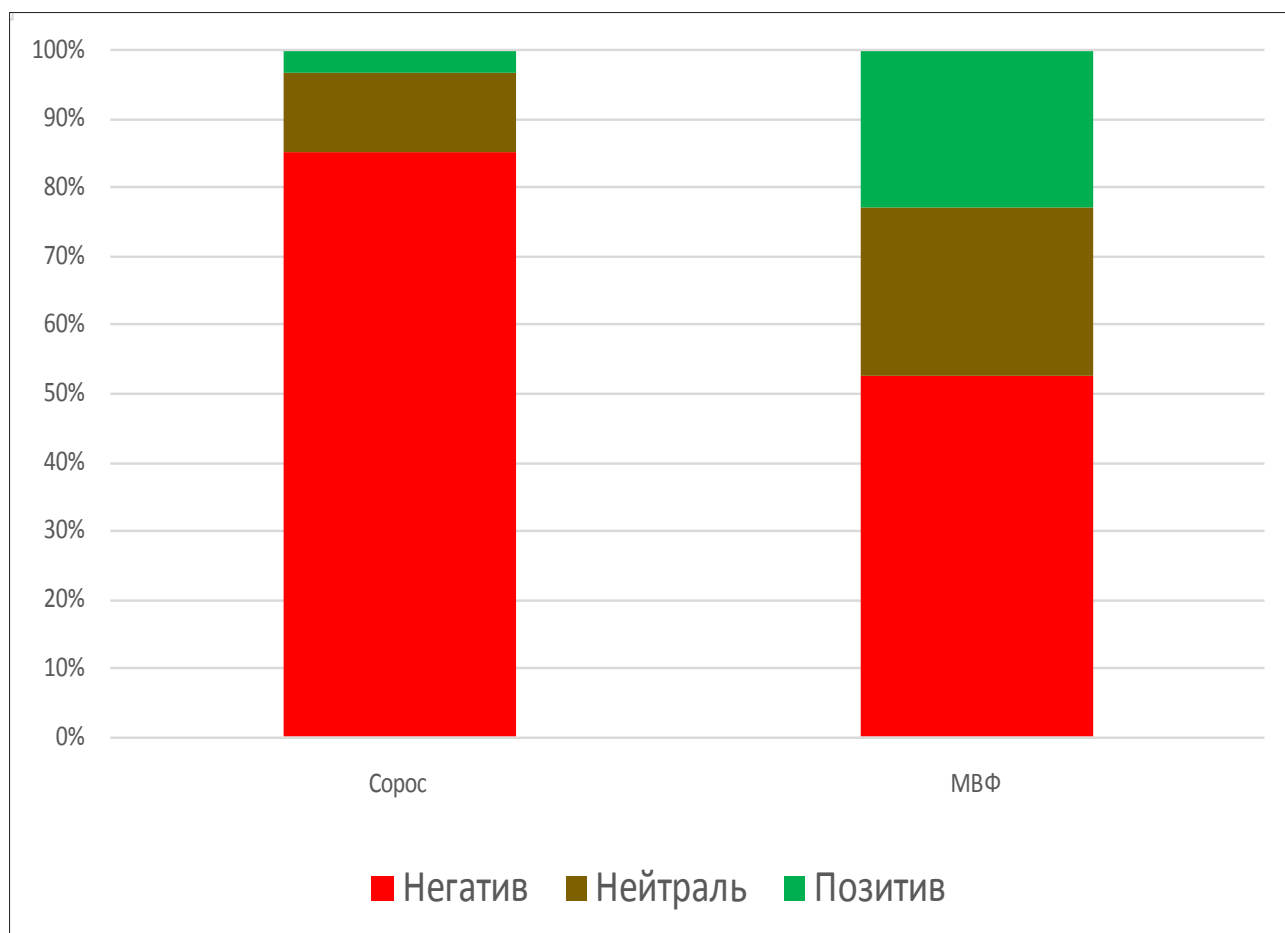
Разом з тим, у зазначеному напрямку працювати з державою можуть і громадські організації, у тому числі й за державної підтримки.

На сьогодні досяжною виглядає мета виявлення інформаційних атак і складових угруповання сил противника, які проводять ці атаки, в масштабі часу близькому до реально-го. При цьому в такому ж масштабі часу можлива і їх нейтралізація – за умови узгоджених дій відповідних державних структур.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Попередній етап. Рівень «забарвлення» постів російської соціальної мережі «ВКонтакте» щодо тематики «Сорос» та «МВФ».

**Попередній етап. Рейтинг авторів за кількістю підготовлених матеріалів
щодо тематики «Сорос».**

Автор	Разом матеріа- лів	30.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05	Відношення до об'єкту дослідження
Александр Зубченко (Яблоков)	14	1	1	1	2	3	2	2		2	Негатив
Василий Стоякин	8	3		1	3					1	Негатив
Светлана Манекина	5		2					3			Негатив
Ольга Талова	4	1	1					1	1		Негатив
Владимир Скачко	3	1			1		1				Негатив
Михаил Хазин	3				1	1	1				Негатив
Александр Запольскис	2				2						Негатив
Александр Морозов	2		1					1			Негатив
Александр Халдей	2		1					1			Негатив
Андрей Афанасьев	2					1	1				Негатив
Андрей Сошенко	2									2	Негатив
Андрей Кормухин	2				1	1					Негатив
Арно Хидирбегишвили	2			1			1				Негатив
Виктория Венк	2		1			1					Негатив
Владимир Олейник	2							1	1		Негатив
Игорь Панарин	2		1			1					Негатив
Максим Равреба	2							1	1		Негатив
Ростислав Ищенко	2		1		1						Негатив
Фёдор Петренко	2	1				1					Негатив

Попередній етап. Рейтинг груп, в яких розміщено найбільша кількість дискредитуючих матеріалів за ключовим словом «Сорос»

Назва групи	Кіл-ть членів, тис.	Динаміка за місяць	постів	Дати задіяння, кільк.постів									
				30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
"Украины больше нет!"	21,81	+50	24	3	2	3	2	1	6	2	2	2	1
"Анти СМІ"	1,07	+13	18	1	2	1	2	3	2		4	2	1
"... ДОНБАСС-КРАЙ РОДНОЙ ..."	2,30	+5	12		2	1		1	1	2	2	1	2
"Мелитопольское освободительное движение !!!"	5,04	+135	9				3	1	2		1	1	1
"Геополитика. Политика. Аналитика. Вооружение."	11,82	+97	8	2				4			2		
"Большая политика"	6,84	-	7					1	3		1		2
"Флагман Большевизма"	2,02	+3	7	1		1		4			1		
"Жало"	2,55	+57	7			1		2		1	1	1	1
«ОСОБЕННО ОБЩЕСТВЕННОЕ МНЕНИЕ»	1,36	+26	6					2	1	1			2

Додаток 4

Попередній етап. Рейтинг груп, в яких розміщувались дискредитуючі матеріали
за ключовим словом «Сорос», за кількістю членів

Назва групи	Кіл-ть членів, тис.	Динаміка за місяць	постів	Дати задіяння, кільк.постів									
				30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
АнтиМайдан	450,80	?	1							1			
Сводки от ополчения Новороссии	437,37	+126	5			2		1		1			1
© ЖЕЛЕЗНЫЙ АЛИЭКСПРЕСС	411,33	?	1										1
Аноним 03	350,17	?	1						1				
Идеи для Бизнеса	312,38	?	1							1			
Выживание Туризм Лайфхак	259,41	?	1									1	
Просто о Бизнесе	226,89	?	1							1			
Бизнес и Предпринимательство	218,96	?	1	1									
Мировая Политика	199,84	?	2					1				1	

Інші групи: від 100 тис. до 200 тис. – 8 груп, від 50 тис. до 100 тис. – 8 груп, від 10 тис. до 50 тис. – 49 груп, менше 10 тис. – 227 груп.

Додаток 5

Попередній етап. Рейтинг акаунтів, в яких розміщено найбільша кількість
дискредитуючих матеріалів за ключовим словом «Сорос»

Назва акаунта	Кількість підписників та друзів	Динаміка за місяць	постів	Дати задіяння, кільк.постів									
				30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
Василий Лоханько	43	-1	10	1		1	1	3	1	1			2
Джамиль Алиев	1563	-	6						1	1	1	1	2
Лилия Маркина	77	+2	5	1			1	2				1	
Jacob Goldis	171	+1	4	1			1	1				1	
Patalogo Anatom	359	-16	4	1		1					1		1

Попередній етап. Рейтинг акаунтів, в яких розміщувались дискредитуючі матеріали за ключовим словом «Сорос», за кількістю зв'язків

Назва акаунта	Кількість підписників та друзів, тис.	постів	Дати задіяння, кільк.постів									
			30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
Кристина Сузаку	28,60	1				1						
Константин Кнырик	17,94	2					2					
Вадимъ Смитъ	14,65	1								1		
Любовь Горбачева	14,14	1							1			
Ruslan Karmanov	13,68	1									1	
Арсений Громов	12,90	1						1				
Алексей Журавко	12,88	1			1							
Олег Филинюк	12,36	1					1					
Александр Юшков	10,75	1							1			
Лариса Иванова	10,27	1			1							
Владимир Пузырёв	10,16	1						1				
Елена Яковлева	10,12	1				1						

Інші акаунти: від 1 тис. до 10 тис. – 78 акаунтів; менше 1 тис. – 245 акаунтів.

Додаток 7

Попередній етап. Рейтинг акаунтів за кількістю членства в групах

Назва акаунту	Кількість груп, в яких є членом
Ирина Моисеева	4088
Станислав Гетман	3452
Владимир Пузырёв	3043
Таня Белова	2983
Sergey Karplunov	2705
Олег Филинюк	2527
Любовь Горбачева	1583
Пилип Шимко	1236
Арсений Громов	1213
Владимир Владимирович	1112
Коба Левый	1082
Наталья Фарутина	1037

Інші менше 1 тис. груп

Додаток 8

Попередній етап. Рейтинг сайтів-першоджерел аналітичних дискредитуючих матеріалів за запитом «Сорос»

Джерело	Матеріалів
news-front.info	15
antifashist.online	11
ukraina.ru	10
zen.yandex.ru	6
antifashist.com	5
cont.ws	5
politnavigator.net	5
regnum.ru	4
ruskline.ru	4
ruspravda.info	4
stoletie.ru	4
asd.news	3
cdn.news-front.info	3
fondsk.ru	3

Додаток 9

Попередній етап. Рівень сприйняття контенту, що мав дискредитуючу інформацію за запитом «Сорос», за видом

Вид контенту	Середній рівень перегляду посту	Середній рівень лайків, %
Аналітичний	461	17
Емоції	162	13
Посилання	459	7

Додаток 10

Попередній етап. Пости, які відібрані за ключовим словом «Сорос» та набрали найбільшу кількість переглядів

Група	Кількість членів	Кількість переглядів	Кількість лайків	Автор	Тактичний наратив	Стратегічний наратив	Тема Сороса
Бизнес и предпринимательство	218957	16254	162	Василий Стоякин	Зеленський не самостійна фігура, залежить від олігархів (хоча й змінює їх баланс). Буде дестабілізація.	Влада в Україні не та. В Україні дестабілізація та дефолт	Підконтрольним йому структурам в Україні вигідний конфлікт Зе та Коломойського
Аноним 03 (Анонимные истории из жизни Улан-Удэ и Бурятии)	44	12501	0	Николай Кузнецов	Західні структури організували Майдан, вбивали там людей та на сьогодні мають контроль над розслідуванням цих подій для приховування правди	Захід - зло	Сорос фінансує українські організації, яким не вигідно оприлюднення правди про вбивства на Майдані. Через ці організації він «контролює» необхідних прокурорів в ГПУ.
Мошенники ВКонтакте, самозванцы, ряженые, секты.	839	4058	3	Зоя Грефогон	Путінська Росія - відстала корумпована капіталістична країна	Влада в РФ не та. СРСР – супер!	Білл Гейтс в 2010 році об'єднався з іншими мільярдерами (в т.ч. Соросом) для реалізації проекту із зменшення населення Землі. Автор спростовує цю тезу та зазначає, що промову Гейтса перекурила російська пропаганда.
ДОНЕЦК ДНР НОВОСТИ НОВОРОССИИ	105348	3641	16	Алексей Гумилёв	Західні кошти спотворюють історичну правду в Україні	Захід - зло	Сорос фінансує русофобію в українській освіті.

Попередній етап. Пости, які відібрані за ключовим словом «Сорос» та набрали найбільшу кількість лайків

Група	Кількість членів	Кількість переглядів	Кількість лайків	Автор	Тактичний наратив	Стратегічний наратив	Тема Сороса
ОБЩЕСТВЕННЫЙ УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО ЗАЩИТЕ СЕМЬИ	59670		1053	Не зазначено	Агенти Заходу в Держдумі РФ лобіюють законопроект, що руйнує традиційні сімейні цінності, спираючись на фальсифіковані статистичні дані. "Єдина Росія" дає відпор.	Захід - зло. В РФ у владі - агенти Заходу. Но депутаты від "Єдиної Росії" - молодці	Структури Сороса – лобісти законопроектів про насильство сім'ї, що руйнує сімейні цінності, та дозволяє державі втрутитись в особисте.
РИА КАТЮША	36733	4188	678	Не зазначено	Угорщина – країна ЄС, що протидіє розповсюдженню ліберальних аморальних цінностей		
ПОЛИТИКА	137	583	546	Не зазначено	Ліберали у владі - зло для РФ	Захід - ворог РФ	Сорос, Гейтс та інші представлені, як ідеологи антилюдського "цифрового світу"

Перший етап. Ключові слова/словосполучення, за якими відбирався контент для подальшого дослідження інформаційних операцій з дискредитації західної допомоги

	Назва операції	Ключові слова
1.	Дискредитація країн Заходу в очах населення України	<i>США, США расизм, США санкц, США массов беспорядк, Трамп демократ, Германия северн поток, Франция, Франция санкц</i>
2.	Дискредитація міжнародних організацій, які надають допомогу	<i>МВФ, МВФ трани, фонд возрождение, ЕБРР украина, мирово банк</i>
3.	Дискредитація філантропів (провідних осіб), які організують надання допомоги	<i>Сорос, Билл Гейтс, мирово правительств, вакцина 5G</i>
4.	Дискредитація курсу України по зближенню (набуття членства) з ЄС і НАТО	<i>ошибочная евроинтеграция, придаток Запада, антинародный западный курс, колония Запада, Украина Западу не нужна, Украина внеблоковое государство, сырьевой придаток Запада, Украина потеряла рынки, украинский нейтралитет, потери от евроинтеграции, Россия не позволит вступить в НАТО, соглашение об ассоциации, от безвиза пользы нет, угоду про асоціацію переглянуть, итоги договора об ассоциации, Украина сырьевой придаток, позиция по асоциации, украинцам стало сложнее выезжать на заработки, Украина не сможет вступить в НАТО, негативное сальдо Украины, Украину продают европеоидам, вассалитет Украины, прямое управление Украиной, Евроколония, Европа признала провальным «европейский выбор» Украины</i>
5.	Дискредитація України в очах міжнародної спільноти	<i>украин США, украин РФ, украин ОРДЛО, украин био лаборатор</i>
6.	Дискредитація організацій в Україні, які організують реалізацію допомоги з боку країн Заходу	<i>соросят, грантоед, прислужники Запада, птенцы Фиалы, программа «Схемы»</i>
7.	Дискредитація громадських діячів в Україні, які реалізують допомогу Заходу	<i>Соросенок, Абромавичус, Тимофей Милованов, Шерембей, Гео Лерос, Малюська, Сергей Притула, Пинчук, Фиала, Шабунин, Любота, Винтоняк</i>
8.	Дискредитація самого факту і ефективності допомоги	<i>Западная помощь, Запад грабит Украину, МВФ грабит Украину, подачка Запада, Украина колония, ЕС Украина, США Украина, Украина Джавелин, помощь Украине разворачивается, финансовая помощь Украине, ЕС выделил Украине, оприходовали западную помощь, Западную помощь распилили, толку от транша МВФ никакого, разводил американских кураторов, разворачивали помощь США, капкан МВФ зацёлкнулся, торгуют военной помощью США, усомнился в получении двух траншей, очередной транша МВФ, США увеличивает помощь Украине, Евросоюз предоставит Украине, заблокировать поддержку украинскому машиностроению, Украина под давлением МВФ, помощь на ликвидацию наводнения, сдают Украину в ломбард, торгует экономическим суверенитетом</i>

Перший етап. Кількість постів за інформаційними операціями, що були відібрано за ключовими словами/словосполученнями, а також кількість ресурсів, які їх розміщували

	Назва операції	Кількість відібраних постів	Кількість постів, що відповідають тематиці	% відповідності	Кількість ресурсів, задіяних в операції (акаунти та групи)
1.	Дискредитація країн Заходу в очах населення України	4804	652	14	451
2.	Дискредитація міжнародних організацій, які надають допомогу	2321	556	24	345
3.	Дискредитація філантропів (провідних осіб), які організують надання допомоги	2479	707	29	491
4.	Дискредитація курсу України по зближенню (набуття членства) з ЄС і НАТО	1049	574	55	302
5.	Дискредитація України в очах міжнародної спільноти	3302	1280	39	607
6.	Дискредитація організацій в Україні, які організовують реалізацію допомоги з боку країн Заходу	1554	648	42	326
7.	Дискредитація громадських діячів в Україні, які реалізують допомогу Заходу	1161	302	26	144
8.	Дискредитація самого факту і ефективності допомоги	2742	674	26	394
	РАЗОМ	19412	5393	28	1777 унікальних

Перший етап. Рейтинг груп та акаунтів соціальної мережі «ВКонтакте» за сумарною кількістю постів, тематика яких відповідає інформаційним операціям 1-8

	Ресурс (група/акаунт)	Операція								ВСЬОГО
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Украины больше нет!	6	22	22	30	27	36	17	31	191
2.	Анти СМИ	8	24	18	19	15	25	15	16	140
3.	Василий Лоханько	4	8	10	15	10	20	23	10	100
4.	Донбасс и Мир !!!!!!!	8	7	6	10	13	6	2	15	67
5.	... ДОНБАСС-КРАЙ РОДНОЙ ...	7	4	6	14	9	7	7	10	64
6.	Жалю	5	14	4	10	8	8	7	5	61
7.	Геополитика. Политика. Аналитика. Вооружение.	9	5	8	8	5	9		8	52
8.	Новости Политика	14	4	3	10	3	3		7	44
9.	Человек Горловский	3	6	3	7	10	3	2	9	43
10.	Светлана Хамина	2	5	5	4	4	11	6	5	42
11.	Флагман Большевикизма	4	5	9	1	7	8	3	4	41
12.	Klymenko Time			2	3	3	20	12		40
13.	Сводки от ополчения Новороссии		2	1	15	8	3	7	4	40
14.	Большая политика	5	3	6	8	5	3	3	6	39
15.	Новости Новороссии	1	5	3	6	3	8	8	5	39
16.	Вооружённые Силы Новороссии (ВСН)	2	1	3	15	7	4	1	3	36
17.	НОВОСТИ ЛНР/ДНР		3	1	18	5	3	5	1	36
18.	ДНР online	3	4	2	9	6	3	2	6	35
19.	Донбасс за русский мир!	2	2	2	6	5	4	3	7	31
20.	раз		2	3	6	2	6	11		30
21.	НОВОРОССИЯ SaveDonbassPeople Антимайдан	4	1	1	9	6	1	3	2	27
22.	Чебурашка - истребитель киборгов!	1	1	2	5	3	3	5	7	27
23.	Евгений Дж	4		2	7	3	5	1	4	26
24.	Железный Феликс	1	2	2	6	4	6	2	3	26
25.	Лилия Маркина		3	4	11		4	2		24

	Ресурс (група/акаунт)	Операція								ВСЬОГО
		1	2	3	4	5	6	7	8	
26.	Мировое обозрение	2	3	1	3	3	6	4	2	24
27.	Шаяс Молдованки		2	4	1	2	5	5	4	23
28.	Bigcatwar Bigcatwar	3	2		13	1	1	1	1	22
29.	КАЗАЧИЙ СОЮЗ "ОБЛАСТЬ ВОЙСКА ДОНСКОГО"	1	1	4	6	1	4	1	4	22
30.	Солёное Гражданская позиция Война продолжается .	2	2		10	2	1		5	22
31.	Patalogo Anatom	2	2	1	7		5		4	21
32.	Сила в правде!	3	1	2	3	4	3		5	21
33.	Газета "Республика"		3	1	6	7	1		2	20
34.	Лилу Справедливая	3	2	1	3	5	2		3	19
35.	АНТИФАШИСТ	1	2	3	2		6	5		19
36.	Донецк-город сильных людей.			3	4	4	4	1	3	19
37.	Мелитопольское освободитель- ное движение !!!	1	1	7	2		4	2	2	19
38.	СВОЯ ПРАВДА		2	2	3	3	6	3		19
39.	ДОНЕЦК ДНР НОВОСТИ НОВОРОССИИ		1		9	5			3	18
40.	ДОНЕЦКАЯ РЕСПУБЛИКА		1	1	8	2	3		3	18
41.	Республиканская газета "Гор- ловка ИнфоЦентр"	1			6	4	2	4	1	18
42.	ЮГО-ВОСТОК! ЕНОТЫ!	2		2	4	5	3	2		18
43.	Айсель Вебер	5	2	3	2	3			2	17
44.	АВДЕЕВКА.RU		1	3	3	3	2	3	2	17
45.	Возрождение Земли нашей	2	3		6	1	1	2	2	17
46.	Новости 24/7		2		9	3	1		2	17
47.	ПолитСтёб 18+	3	2	2	2	3	1	1	3	17
48.	Ольга Середа	2	2	2	2		3		5	16
49.	WPRISTAV.RU Армия Ору- жие		1	1	2	3	5	1	3	16
50.	В.У.Р.	1	2	3	1	2	4	1	2	16
51.	Информационные войска СНГ- Стоп НАТО! вступай!	2	1		7	3		1	2	16
52.	Лабиринтиум	3	4	1	3	2	1		2	16
53.	НАРОДНЫЙ ЖУРНАЛИСТ	4	2	6		2	2			16

Перший етап. Рейтинг сайтів (перші 50) за кількістю посилань в постах соціальної мережі «ВКонтакте», що відповідають тематиці інформаційних операцій 1-8

1.	antifashist.com	18.	zen.yandex.ru	35.	tass.ru
2.	news-front.info	19.	rusvesna.su	36.	ua24ua.net
3.	ik.arhano.ru	20.	fondsk.ru	37.	eadaily.com
4.	ukraina.ru	21.	ua24ua.net	38.	dnr-news.com
5.	narzur.ru	22.	vz.ru	39.	rusnext.ru
6.	alternatio.org	23.	rossaprimavera.ru	40.	svpressa.ru
7.	nahnnews.org	24.	sovetsoyuz.su	41.	topwar.ru
8.	cont.ws	25.	jpgazeta.ru	42.	tsargrad.tv
9.	novorosinform.org	26.	russian.rt.com	43.	dnr-hotline.ru
10.	ruspravda.info	27.	novosti.icu	44.	golospravdy.eu
11.	pi24.info	28.	ren.tv	45.	inagent.net
12.	asd.news	29.	zavtra.ru	46.	iz.ru
13.	odnarodyna.org	30.	amp.gs	47.	katyusha.org
14.	ria.ru	31.	ru-an.info	48.	privat-mnenie.ru
15.	strana.ua	32.	allpravda.info	49.	politnews.net
16.	voskhodinfo.su	33.	pravdanews.info	50.	regnum.ru
17.	riafan.ru	34.	pikinform.ru		

Перший етап. Фрагмент ієрархічної побудови ресурсів поширення інформації з сайту «АРХ-АНО - Армия Народного Освобождения» (ik.arhano.ru)

№ з/п	ID групи	Назва групи	Кількість членів групи
1	122032450	Армия Народного Освобождения	23646
2	73346804	АРХ-АНО - Армия Народного Освобождения	6812
3	75796959	Санкт-Петербург Армия Народного Освобождения	3713
4	17330910	Одесса Армия Народного Освобождения	3574
5	73396638	Николаев Армия Народного Освобождения	2232
6	22323516	Ильичевск Армия Народного Освобождения	1751
7	73389375	Харьков Армия Народного Освобождения	1459
8	73397038	Киев Армия Народного Освобождения	1235
9	73390761	Донецк Армия Народного Освобождения	1141
10	73412578	Львов Армия Народного Освобождения	780
11	73390519	Запорожье Армия Народного Освобождения	749
12	73395653	Сумы Армия Народного Освобождения	688
13	73397836	Мариуполь Армия Народного Освобождения	620
14	73393589	Херсон Армия Народного Освобождения	608
15	73420656	Ровно Армия Народного Освобождения	587
16	73420736	Винница Армия Народного Освобождения	563
17	73401121	Днепропетровск Армия Народного Освобождения	504
18	73397318	Чернигов Армия Народного Освобождения	345
19	77726175	Черкасы Армия Народного Освобождения	179
20	78338552	Краснодон Армия Народного Освобождения	113
21	73420559	Луганск Армия Народного Освобождения	0

Другий етап. Найактивніші російські сайти-першоджерела для постів соціальної мережі «ВКонтакте», що мають дискредитаційний матеріал стосовно протидії західній допомозі України

	Сайт	Встановлення обмежувальних заходів (відповідно до указів Президента України №133/2017, №126/2018, №82/2019)
1.	antifashist.com	Заблокований
2.	news-front.info	Заблокований
3.	ik.arhano.ru	Вільний доступ
4.	ukraina.ru	Вільний доступ
5.	narzur.ru	Вільний доступ
6.	alternatio.org	Вільний доступ
7.	nahnews.org	Заблокований
8.	cont.ws	Вільний доступ
9.	novorosinform.org	Заблокований
10.	ruspravda.info	Вільний доступ
11.	pi24.info	Вільний доступ
12.	asd.news	Вільний доступ
13.	odnarodyna.org	Заблокований
14.	ria.ru	Заблокований
15.	voskhodinfo.su	Заблокований
16.	riafan.ru	Вільний доступ
17.	zen.yandex.ru	Вільний доступ
18.	rusvesna.su	Заблокований
19.	fondsk.ru	Вільний доступ
20.	ua24ua.net	Вільний доступ
21.	vz.ru	Заблокований
22.	rossaprimavera.ru	Заблокований
23.	sovetsoyuz.su	Вільний доступ
24.	jpgazeta.ru	Заблокований
25.	russian.rt.com	Вільний доступ
26.	novosti.icu	Вільний доступ
27.	ren.tv	Заблокований
28.	zavtra.ru	Вільний доступ
29.	amp.gs	Вільний доступ

	Сайт	Встановлення обмежувальних заходів (відповідно до указів Президента України №133/2017, №126/2018, №82/2019)
30.	ru-an.info	Вільний доступ
31.	allpravda.info	Вільний доступ
32.	pravdanews.info	Вільний доступ
33.	pikinformat.ru	Вільний доступ
34.	tass.ru	Заблокований
35.	eadaily.com	Вільний доступ
36.	dnr-news.com	Заблокований
37.	rusnext.ru	Заблокований
38.	svpressa.ru	Вільний доступ
39.	topwar.ru	Вільний доступ
40.	tsargrad.tv	Вільний доступ
41.	dnr-hotline.ru	Заблокований
42.	golospravdy.eu	Вільний доступ
43.	inagent.net	Вільний доступ
44.	iz.ru	Вільний доступ
45.	katyusha.org	Вільний доступ
46.	privat-mnenie.ru	Вільний доступ
47.	politnews.net	Вільний доступ
48.	regnum.ru	Вільний доступ
49.	politnavigator.net	Заблокований
50.	ruskline.ru	Вільний доступ
51.	stoletie.ru	Вільний доступ
52.	cdn.news-front.info	Заблокований
53.	agitpro.su	Вільний доступ
54.	antifashist.online	Вільний доступ
55.	discred.ru	Вільний доступ
56.	kolokolrussia.ru	Вільний доступ
57.	notum.info	Вільний доступ
58.	novorossia.ru	Вільний доступ
59.	politikus.ru	Вільний доступ
60.	russiapost.su	Вільний доступ
61.	tvzvezda.ru	Заблокований
62.	wpristav.ru	Вільний доступ

Додаток 18

Другий етап. Узагальнені дані щодо відбору та дослідження постів на трьох етапах

Етап	Відібрано постів	Відповідають тематиці	% відповідності	Виявлено посилань на першоджерела	Унікальних першоджерел
Попередній	397	397	100	175	88
Перший	19412	5393	28	2377	355
Другий	98607	2000 (з 4692 опрацьованих)	43	Не досліджувалось	

Додаток 19

Третій етап. Обсяги міжнародної допомоги Україні (станом на початок 2020 року) за секторами

	Сектор	Кількість проєктів	Сумма фінансування, млн дол США	Кількість країн/міжн. організацій донорів
1	Аграрний	10	74,88	5
2	Банківський та фінансовий	11	52,10	7
3	Відновлення Донбасу та ВПО	28	365,25	11
4	Економічний розвиток і торгівля	14	95,38	6
5	Енергетика та енергоефективність	48	195,84	10
6	Комунікації та ІКТ	6	27,35	4
7	Навколишнє середовище	30	82,55	5
8	Національна безпека та оборона	44	1 569,26	7
9	Освіта і наука	62	115,82	9
10	Охорона здоров'я	24	111,11	6
11	Промисловість та МСП	11	51,58	6
12	Регіональний розвиток	41	258,53	7
13	Соціальна інфраструктура і та послуги	5	34,52	4
14	Транспорт та інфраструктура	11	25,70	3
15	Урядування та громадянське суспільство	73	460,21	17
16	Ядерна безпека	37	3 253,30	9
	РАЗОМ:	455	6 773,38	25 країн та міжнародних організацій

Третій етап. Основні наративи інформаційної операції з дискредитації міжнародної допомоги у сфері ядерної безпеки

Наратив	Сутність	% повідомлень, що формують наратив
1	Україна – могильник ядерних відходів США та Європи, а також їх навчально-тренувальний полігон	56,9
2	Україна використовує американське «піратське» паливо, яке дорожче та небезпечніше ніж російське (майбутня ядерна катастрофа). США проводять нечесну конкуренцію на ринку ядерного палива. Навіть низка країн ЄС перейшла з американського палива та російське	20,7
3	Ядерна сфера України - суцільний безлад, екологічна загроза для Європи. Це викликає роздратування Заходу, який має фінансувати безпеку ядерної сфери задля уникнення майбутньої катастрофи	10,8
4	Україна використовує тему «Чорнобиля» для викачування грошей із Заходу, які частково крадуться	8,4
5	Захід диктує умови функціонування ядерної енергетики України, спонсорє ядерну сферу для майбутніх поставок енергії до ЄС навіть у разі її дефіциту в Україні. Захід хоче «приватизувати» ядерну сферу України	2,7
6	Україна завжди буде енергетично залежна від РФ. Незалежно від співробітництва із Заходом в ядерній сфері, Україна сплачує Росії за договором (перерахування грошей відбувається)	0,6

Третій етап. Автори аналітичних матеріалів, що дискредитують західну допомогу
Україні в сфері ядерної безпеки

1. Александр Андреев
2. Александр Дудчак
3. Александр Яблоков/ Александр Зубченко
4. Алексей Гумилёв
5. Алексей Журавко
6. Алексей Титов
7. Анна Пономарева
8. Виктор Медведчук
9. Галия Ибрагимова
10. Дарья Чередник
11. Денис Гаевский
12. Дмитрий Ковалевич
13. Дмитрий Молчанов
14. Ильи Муромского
15. Кристина Урсу
16. Мирослава Бердник
17. Николай Азаров
18. Ольга Самофалова
19. Ольга Талова
20. Ростислав Ищенко
21. Сергей Переход

Третій етап. Пости щодо дискредитації західної допомоги в сфері ядерної безпеки, які отримали найбільшу позитивну реакцію аудиторії

Група в соцмережі «ВКонтакте»	Кіл-ть членів групи	Інтегрований показник (лайки/репости/коментарі)	Тези
НАШИ новости	198 тис	578 484/90/4	<i>Сергей Переход: помощь Запада Киеву заключалась лишь в «раздавании кредитов на войну»... после подписания соглашения об ассоциации... республика превратилась в «мусорку» для ненужной европейской продукции... Из Украины делают мировую свалку радиоактивных отходов...</i>
АнтиМайдан	450 тис	329 148/28/153	<i>Ростислав Ищенко: Идея США заключалась в том, что Зона будет служить ядерной свалкой для всей Европы, а Украина и американские компании станут на этом зарабатывать... Чтобы сэкономить на отправку топлива в РФ, Киев решил вернуться к идее создания рядом со столицей всеевропейской ядерной свалки. Как отразится на здоровье людей ... создание гигантской ядерной свалки почти в границах столицы (города с номинальными 2,5 и реальными 4-5 миллионами жителей), никого не волнует</i>
Отсталая Россия	122 тис	213 163/18/32	<i>Росатом-одна из немногих компаний мира, которая не боится противостоять США (надо сказать, успешно)... топливо Westinghouse технологически не подходило к украинским реакторам.... Украина предоставила Westinghouse полигон, чтобы они смогли разобраться в неизвестных для них технологиях и создать новый вид ядерного топлива. другие страны типа Венгрии или Болгарии просто отказали американцам ради собственной же безопасности. Попытки американцев загружать свое топливо в советские реакторы на Украине приводили к неудачам и авариям...</i>

Додаток 23

Третій етап. Груп, в яких найчастіше розміщувались матеріали з дискредитацією міжнародної допомоги у сфері ядерної безпеки

Група	Кіл-ть членів	Кіл постів	Наративи
Украины больше нет!	22227	12	1,2,3,4,5,6
Анти СМІ	1087	6	1,2,6
НОВОРОССИЯ SaveDonbassPeople Антимайдан	31715	5	1,2,3
Возрождение Земли нашей	333	4	1,2
... ДОНБАСС-КРАЙ РОДНОЙ ...	2361	4	1,2,3,4
АнтиМайдан	449668	3	1,4
Печальный хохол	8831	3	1,2,3,6
Сила в правде!	3168	3	1,2,3,6
Днепропетровская Народная Республика I ДпНР	25600	3	1,2,3
ДНЕПРОПЕТРОВСК - НОВОРОССИЯ	4397	3	1,2,6
ПолитСтёб 18+	10875	3	1,4
Геополитика. Политика. Аналитика. Вооружение.	12451	3	1,2,4
Станишник /станция Луганская/	897	3	1,2,3,4

Інші – менше 2-х постів

Додаток 24

Третій етап. Акаунти, в яких найчастіше розміщувались матеріали з дискредитацією міжнародної допомоги у сфері ядерної безпеки

Назва акаунту	Кількість розміщених постів	Кількість підписників та друзів	Наративи
Patalogo Anatom	3	493	1,4
Сидор Ковпак	2	1497	1,2,3
Шаяс Молдованки	2	684	1
Владимир Щеглаков	2	90	1

Center for Analytical Studies
and Countering Hybrid Threats

COUNTERING WESTERN AID TO UKRAINE AS AN ELEMENT OF HYBRID WARFARE

Kyiv 2021

**Center for Analytical Studies
and Countering Hybrid Threats**

Countering Western aid to Ukraine as an element of hybrid warfare

KYIV 2021

Countering Western aid to Ukraine as an element of hybrid warfare

Based on the expert group's project
led by the Center for Global Studies "Strategy XXI"

With the support of the International Renaissance Foundation

Edited by:

Serhii Savchenko (Center for Analytical Studies and Countering Hybrid Threats)
Volodymyr Horbach (Institute for Euro-Atlantic Cooperation)

Project Expert Group: Anna Borshchevska, Mykhailo Honchar, Viktor Yermoshkin, Oleh Khatyan

The publication is devoted to analyzing Russian activity aimed at isolating Ukraine from the Western countries and the foreign aid within the Russian Federation's ongoing hybrid aggression. It is a continuation of the **Center's for Global Studies «Strategy XXI»** research «Russian octopus in action. Case «Ukraine».

Within the project, analysts utilized ***Spectrum***, an **Open-Source Monitoring software** developed by the Infozahist Research and Development Center, and ***Sirius***, a **Media Monitoring System**. The Project team has developed technical and methodological solutions for efficient use of both systems taking into account their uniqueness and advantages.

The publication targets a wide range of experts and journalists interested in studying the Russian aggression against Ukraine and Russia's subversive activities against the Western Countries.

Expert group of the project "Countering Western aid to Ukraine as an element of a hybrid warfare" expresses gratitude to

Ihor Chernukhin, an expert on national security, for developing a methodology for analyzing large amounts of information on social networks, which was used during the project.

The ideas and opinions expressed in this publication are those of the authors and do not necessarily reflect the position of the International Renaissance Foundation.

INTRODUCTION

Hybrid warfare is a complex socio-political phenomenon associated with the resolution of contradictions between states, nations, national and social groups. The sides of hybrid war aim to achieve their goals through the operations on political, economic, informational and military operational directions, whereas the armed forces' involvement is limited to special and peacekeeping operations. An aggressor tries to achieve the goals without declaring war and denies own involvement in the course of events.

The concept of hybrid warfare suggests that existing capacities within the operational lines affect the aggressor's success as well as resilience of the countries countering hybrid aggression. At the same time, the states should not only rely on their potential but also take into account the countries that support them, regardless of whether those countries are members of formally formed alliances and coalitions or not.

These views are reflected in the definition of methods of conducting hybrid warfare. One of its ideologists, the Chief of the General Staff of the Armed Forces of Russia General Valery Gerasimov outlines the methods of non-military action within hybrid aggression: creation of coalitions and alliances on the one hand, and political and diplomatic pressure, economic sanctions, economic blockades of victims of aggression on the other.

Naturally, the pressure on the victim of aggression on all operational lines, especially the economic blockade, is possible only with the maximum (ideally, complete) isolation of this country and with the involvement of the international community.

The global growth of information technologies enables unbiased assessment of events and revelation of acts of aggression within the hybrid warfare. This leads to unprecedentedly increasing importance of the confrontation on informational operation line. The aggressor's actions are guided by the principle: "an event does not matter, the only thing that matters is what people think about it" and aimed at creation of virtual, distorted reality in people's minds.

Meanwhile, globalization and civilizational shifts in modern world forms actors who counters the aggressor.

In the monograph "Russia-Ukraine Hybrid War: Sociological Prospective", social scientist I.P. Rushchenko provided convincing justification for this trend while defining the concept of globalization:

"Globalization is an integration in the system of international relations, the impact of international law, world politics and public opinion on society, government, the average person's mindset. Ability to communicate "horizontally" with individuals and legal entities from other countries, presence in global social networks through Internet. Control by international institutions concerned with

security, human rights, minority rights, the environment, etc. Thus, a war not only automatically becomes the world's top topic, but also causes, figuratively speaking, the excitement of the entire "world wide web". The aggressor must take this into account when deploying offensive actions. The victim country has the opportunity to use the global community as a protective barrier, an ally or as a resource in the struggle. Globalization has two other important aspects: economic and technological, i.e. the dependence of some regions and countries on others: transnational networks of oil and gas pipelines, electricity, food and other resources or consumer goods.

Under these circumstances, on the one hand, the aggressor has additional opportunities to blackmail or strike at sensitive points in the economy and livelihood of the victim country, and on the other hand, there is a natural interest of the global community in maintaining peace and stability in the world. The consequence of their violation comprise humanitarian emergencies, spontaneous mass migrations of the population from conflict zones to rich and peaceful parts of the world, economic shudders. It is enough to reveal the possible consequences like interruption in transit of Russian gas to Europe if it took place following the destabilization and conflict in Ukraine.

The precondition for such conflicts include not only external aggression, but also such factors as the criminalization of society, its total corruption, the cleavage of society on property, national, religious grounds. These factors are used by the aggressor in the preparation and execution of hybrid aggression. The international community should counter these factors while supporting the countries of young democracy.

Such support objectively coincides with the interests of the countries which receive the assistance. It aims to solve important problems for the country, build democracy, raise living standards, implement humanitarian values and the principles of justice.

Deprivation (or countering) of such assistance is the main task for the aggressor who applies the above-mentioned principles hybrid warfare, political pressure, economic sanctions, blockade to complete this task.

Deprivation of international support, isolation of the victim country along with the other objectives of the hybrid aggression are achieved through *operations*.

Operation on deprivation of Western aid is a multifaceted operation carried out in different spheres of social life including politics, information, economy. Such complexity ensures further success of the operation. For instance, exclusive use of disinformation and propaganda won't be enough to halt the assistance from international financial institutions.

The above-mentioned complex operation has a preparatory and active phases. The active phase is characterized by specific actions in the socio-political domain (one of the mechanisms is described in section 5), which may be accompanied by certain information activities (rallies, conferences, appearances made by top officials, politicians or public figures, etc.).

The preparatory phase that precedes the active one includes planning of the actions, and preparing public opinion for the approval of future action, which is mandatory for the active phase's success. The preparation is carried out through controlled information resources. During this phase, the aggressor aims to secure support for the planned activities even if their consequences are against the public interest. In case of failure of the preparatory phase, the originators of active actions (pro-Russian structures, representatives of the oligarchy) will face civil unrest.

The experience of the Russian war against Ukraine demonstrates the described approach.

International experts share this prospective. Particularly, NATO Strategic Communications Centre of Excellence defines informational preparedness as a mandatory element of Russia's groundwork within the hybrid aggression. This vision of hybrid warfare patterns gives grounds to consider the information line a "comprehensive" indicator of hybrid threats.

Indicators of such threats may be found in a number of analytical articles produced by experts and journalists engaged in specific research. At the same time, the narratives promoted by the aggressor are not always present in the materials intended for the intellectual audience. For a broader audience, narratives are formed by short messages that are understandable and promoted by popular resources (especially social media).

Analysis of the large volume of messages on countering foreign support provides better understanding of this process. The human recourse limitations determine the need for use of IT systems for selection and systematization of messages.

In the course of the project analysts utilized the open-source monitoring system Spectrum (hereinafter - the system Spectrum) and media monitoring system Sirius. The Project team has developed technical and methodological solutions for efficient use of both systems taking into account their uniqueness and advantages.

Essentially, the informational groundwork during the preparatory phase of the "countering the international support" operation can be viewed as a separate informational operation divided into several sub-operations.

Classification of the topics provides understanding the directions of informational "countering the international support" operations.

Undoubtedly, the Russian Federation and its agents in Ukraine concentrate their efforts on **discreditation** of:

- subjects of relations and assistance at all levels (West - Ukraine, Western/Ukrainian organizations/individuals),
- the subject of these relations (aid) and its varieties (sector or sphere of Western aid),

- as well as other factors that affect these relations (Ukraine's course to NATO and EU membership).

An approximate hierarchical structure of Russia's information operations Russia that contain destructive content on Western aid was build based on the factors identified during the research, including the results of the previous stage. (Table 1)

Table 1

Level 1	Level 2	Code-name in the study
Discrediting Western countries in the eyes of the population of Ukraine		Operation 1
	Discrediting international aid organizations	Operation 2
	Discrediting philanthropists (leading persons) who organize assistance	Operation 3
	Discrediting Ukraine's course towards rapprochement (membership) with the EU and NATO	Operation 4
Discrediting Ukraine in the eyes of the international community		Operation 5
	Discrediting organizations in Ukraine that implement assistance from Western countries	Operation 6
	Discrediting public figures in Ukraine engaged in implementation of Western assistance programs	Operation 7
Discrediting the very fact and effectiveness of assistance		Operation 8
	1... N Discrediting by aid sectors	

Stages of research

The analysis of information operations 1-8 took place in the first and second stages of our study. Selection of posts using the Spectrum system was carried out on the social network "VKontakte".

During the first stage, analysts selected information by key words, identified as inherent in the subject of information operations 1-8, based on the principle of "selection of all posts with specifically defined keywords".

In the second stage, all posts were selected, but only on one hundred most active resources that were identified during the first stage, based on the principle of "selection of all posts on specific resources." The choice of such principle is due to the subjectivity of the identifying the key search words / phrases by the analyst, which may not cover all narratives of information operations 1-8.

The third stage was dedicated to the research on operations aimed at discreditation of the foreign (Western) aid by sectors.

In all the stages, the analysts used the same methodology of information flows research (sites and social networks), which was tested by the author's team of this project at the previous stage of its implementation.

Methods of research of information flows in social media

While reviewing the theoretical works of Ukrainian and foreign scientists and government officials, we found over 15 different definitions of information operations. Such diversity is due to the field of research (psychology, cyber security, military sector, etc.) and the level of application (theory, practice). However, the distinctive feature of the definitions is an *influence* on public consciousness and behavior through the designed outreach and use of information technologies. The purpose of the influence is the formation of certain perception among the citizens (“objects”) , which would be beneficial to the subject of information influence - the perception of “virtual reality” tailored by the subject of information influence, favourable attitude of society to the subject of influence and its allies, negative perception of its enemies.

While conducting information operations, the Russian Federation among other things aims at the construction in the population of Ukraine the negative attitude towards the pro-Western political forces, their programs and activities, foreign entities that support them etc.

Technically, information influence includes the following stages:

- definition of narratives for inception in the public consciousness;
- development of content in accordance with and prevailing narratives (thesis) that have to be spread in society;
- delivering of this content to consumers (objects of influence) with a certain intensity using controlled sources;
- assessment of the influence effectiveness;
- adjusting the content for further influence.

The key components of information operations that can be explored through open sources include content with narratives, intensity and effectiveness of information influence.

What indicators should be used to analyze them? The indicators come directly from what is available in open sources – messages. Since a message on the website, or a social media post contain meta-information, their analysis allows to “pigeon-hole” a message by certain content parameters (Table 2), influence intensity (Table 3) and influence effectiveness (Table 4).

Table 2

Content Parameters

Post parameters	Note	The result of the integrated parameter estimation
Content (material)	The text of the post	Separation of posts with the same content allows to trace its path from the original source (point of entry of materials into the infosphere) to the consumer, including the "intermediaries"
Author of the material	Usually, an expert, well-known journalist, politician, opinion leader	Allows to select the most active authors. In combination with narratives - to establish the "specialization" of the author. An element of grouping the aggressor's forces to wage an information warfare
Summary of the material	Compiled by an analyst or automated after reviewing the content	Reduces the time of acquaintance with the content of the post
Narratives of the material		The share of each narrative in the general information flow of a certain operation is calculated and the dominant ones are determined.

Table 3

Influence intensity settings

Post parameters	Note	The result of the integrated parameter estimation
The original source	Link to the website or other source if the post was created by an owner or administrator of the account	Allows to identify the most active sites, blogs etc.. An element of grouping the aggressor's forces to wage an information war
Social network		Establishing the level of use of various social networks for information warfare
Time		The period of time in which information activities or information attacks are carried out
Resource type	Group, account, page (depends on social media platform)	Allows to identify the most active resources. An element of grouping the aggressor's forces to wage an information war
The name of the resource with a unique ID	Unique ID is unchangeable unlike its name	Allows to track the change of the name of the resource and its specializations
Resource description	Information published by the owners and admins about their resource	Characteristics / specialization of the resource
Date of resource creation		Enables identifying the circumstances under which the resource was created (for example, in March 2014 , January 2016, etc.).
Resource location	City/Region	Allows to determine location of information influence sources
Number of members (for groups), friends and subscribers (for individual accounts)	Potential contacts that receive notifications (if this option is enabled) about the post on the donor resource	Potential number of the content consumers
Parameters that characterize the activity of the resource	Information on membership in the groups in which he is a member, subscriptions, media materials etc.	In addition to the activity monitoring, enables establishing the specialization of the resource (monitoring / distribution), possible association with bots

Table 4

Influence effectiveness

Post parameters	Note	The result of the integrated parameter estimation
Number of views of the post	Indicator of passive reaction , it is impossible to determine the level of interest in the material	In relation to the number of members of the group in which the post is placed, can characterize the level of activity of the group
Number of likes	Indicator of active reaction , determines the level of interest in the material	Connections (subscribers / friends) of "likers", "reposters" and "commentators" form a "second" wave of distribution of materials
Number of reposts		
Number of comments		

The main indicators established during the research:

1. Distribution of posts by time. Allows to detect information shudders, i.e. a sharp increase in the number of materials over time compared to the average.
2. Resource involved – the number of groups and accounts that posted on a particular topic.
3. Potential content audience.

The calculation was performed by summing all the links of accounts (friends / subscribers) and groups (members) where the posts were placed. At the same time, this figure is conditional, as the real audience is smaller due to the following factors:

- multiple group membership/subscription of one person;
- possibility of owning two or more accounts that are members of groups and / or page subscribers by one person;
- the effect of “distraction” (a person for certain reasons - work, illness, business trip, vacation, etc. - did not see the post);
- “dead” accounts (the person did not log-in, lost password or disinterested in receiving information etc.);
- “forced” inclusion of the account in groups (the account holder is not interested in this information);
- disabling the option “to inform about events in the group” etc..

One of methods of clarifying the indicator is usage of their scientifically based coefficients of reduction of potential audience.

4. Active resources

Accounts / groups were distinguished by to two criteria:

- the largest number of posts for a certain period;
- the largest number of connections compared to other accounts / groups, which published the same posts.

5. Rating of involved authors of materials (by number) among well-known experts, political scientists, journalists and other opinion leaders .

In addition to determining the rating of authors by the number of materials, it is possible to:

- identify the author's attitude to the research object (negative / neutral / positive) that allows to create "discreditation pool" and / or "support pool";
- determine the number of reposts for each unique material published by the author and create the "popularity rating" of authors.

6. Rating of the web-sources of analytical materials (by number of materials)

Indicators listed in paragraphs 4-6 actually reflect *element of grouping the aggressor's forces and means* to be employed for information operations at different levels. They are characterized by the extreme activity, high productivity and dedication to production and dissemination of the content to promote certain narratives in the interest of the information operations subject. Their content has certain features: the absence of arguments (or use of lies or half-truths), the use of aggressive rhetoric, the widespread use of fakes.

Further, in order to develop recommendations to minimize anti-Ukrainian influence, the researches check the identified sources:

- in the list of resources that are subjects to restrictions (sanctions) on the territory of Ukraine (legal prohibition in Ukraine);
- in other lists, which have no legal effect on the prohibition, however, warn the potential readers of their "toxicity" / danger for the national security of Ukraine (the list of the websites that contain information with features of that forbidden to spread according norms of Ukrainian legislation - formed by the Ministry of Information Policy of Ukraine; databases of patriotic public entities, such as "Myrotvorets" , etc.).

7. Audience reaction

Audience reaction was determined by indicators:

- average number of views of the post;
- popular posts and, as a result, theses of the post itself by the number of likes, reposts (the TOP 5 rated by likes and reposts).

Two points should be noted regarding efficiency

First, the effectiveness of the impact depends on the time that has passed since the publication. Selection of information within the research proceeded with a certain time discretion. Some publications were analyzed long after their appearance, others – immediately after publishing. However, due to the fact that a significant number of publications on a limited number of topics were processed, the method used to assess the popularity of these topics should be considered acceptable.

Secondly, the absolute efficiency indicators are provided. The relative measure of the effectiveness of influence should determine to which extent the narratives delivered to readers have changed public opinion.

Today in Ukraine there is no national system for determining the effectiveness of the influence of Russian information operations. In 2015, the Kyiv International Institute of Sociology suggested the idea of creating a “ Index of Russian propaganda efficiency “ (RPE index), based on a sociological research on support of the main points of the Russian propaganda by population throughout Ukraine. The Institute measured this index in February 2015 on 6 strategic directions of the quasi-logical chain: judgments about the Maidan – attitude to United States – support the annexation of Crimea – condemnation of the anti-terrorist operation – trust in Russian media / distrust in Ukrainian media.

While generally the Project team supports this approach, it is important to mention the viability of measuring the RPE index not only by geostrategic areas, but also in particular sectors such as different spheres of social life, industries ect..

Therefore, in the research, the relative indicator of the influence effectiveness was provided only in cases of availability of sociological research on the public opinion of Ukrainians in areas related to the provision of Western aid in open sources.

In addition, the amount of the above-mentioned parameters that may be obtained from each social media platform depends on the each platform’s policies. Tables 5 and 6 provide the options posts and resources parameters obtained from the social media by using the Spectrum system (as of September 2020) .

Table 5

Resource parameter	Twitter	VKontakte		Facebook	
	Account	Account	Group	Account	Page
Unique identifier	+	+	+	+	+
Name	+	+	+	+	+
Description	+		+		
Number of subscribers	+	+			
Number of subscriptions	+				
Number of posts	+				
Number of group memberships		+			
Number of media together (audio, photo, video)	+				
Number of audio		+			
Number of videos		+	+		
Number of photos		+	+		
Number of friends		+			
Membership			+		

Table 6

Post parameter	Twitter	VKontakte	Facebook
Identifier	+	+	+
Publication date	+	+	+
Post text	+	+	+
Summary	+	+	
Link to the original source	+	+	+
Number of likes	+	+	+
Number of comments	+	+	+
Number of reposts (retweets)	+	+	
Number of views	+	+	

Note: the color of cells in tables 5 - 6 matches the color settings of parameters of content, intensity and effectiveness of influence specified in the tables 2 -4 .

The data provided in tables allows to conclude that the largest number of indicators can be obtained from the research of information operations in the social media platform “VKontakte”, which was chosen for testing the methodology. Despite the restrictive sanctions against the VKontakte in Ukraine, it remains a source of information for those who use Virtual Private Network (VPN) software.

In addition, it should be noted that during the analysis of the above-mentioned indicators, the accounts (both authors and audience) were not examined for the involvement of bots. Although, according to the authors, the assessment of bots use in information operations can significantly contribute to the accuracy of estimations regarding the influence effectiveness.

For instance, according to the results of the UkraineWorld Project implemented by Internews Ukraine 61% of Twitter accounts, that retweet V. Medvedchuk’s tweets, may be trolls or bots (O. Dubinsky - about 80%, A. Chari - 78%).

PREPARATORY STAGE - KEYWORD SEARCH

The preparatory stage was conducted in order to find and test the optimal methodology for further research (mentioned above) of large amounts of information, especially in social media.

With the use of the Spectrum system, 887 posts were selected by the keyword “Soros” in “VKontakte” for ten days (two days in March, two in April and six in May)

Content analysis

Defining the narratives

The analysis of the selected content indicated the domination of negative information (over 85%) on the mentioned topic in the Russian network. For comparison, a similar research on “IMF” was performed as part of the Project (Annex 1).

It is important to note that themes of the selected posts concerned not only the keyword “Soros”, in some analytical publications it was given a secondary role. A clear tendency was established that the words and phrases *Soros*, *Bill Gates*, “*shadow world government*” tied to any materials that negatively covered developments in the world – from coronavirus to global warming.

The analysis revealed the following groups of narratives disseminated in society:

1. **“The West is evil”** (narrative adaptations: *USA - evil*, *US Democrats - evil*, *liberalism - evil*, *billionaire globalists - evil*, *Soros - evil*, *EU - evil*) because they:

- artificially organized a real pandemic in order to carry out mandatory vaccination-chipization of humanity for its further control;
- organized artificial pandemic (COVID is not real) to paralyse the global economy for the further enrichment;
- hate Russia and want its destruction / seizure of wealth;
- control the governments of countries, instil destructive ideology, seize the resources of countries, organize revolutions with victims;
- split the nations, destroy ethnic identity;
- are sexual perverts and criminals (murderers);
- related to Nazi, nationalist, fascist ideologies;
- economic / political / social model of liberals / Americans / bourgeois oligarchs - rot, doomed to extinction.

2. **“Everything is wrong in Ukraine”** (“In Ukraine, the government is not acceptable”) because:

- the central government is weak and has no authority among the regional elite, does not fulfil election promises;

- central government is incompetent in matters of public administration, which led to the economic crisis and pandemics;
- the central government splits;
- the representatives of evil in power - “ sorosyata “ / nationalists / fascists / predecessors, who are puppets of the West (“the country is under external control”);
- Maidan crimes committed by representatives of the previous government (pro-Western) are not investigated, the Maidan is organized by the West;
- the unitary form of government does not offer the development.

3. **“Russia - the stronghold of true civilization”:**

- Putin - the hope and defender of the “Russian” identity;
- Russia is where there is a Russian identity;
- Slavic nations are friends of Russia;
- The Russian Orthodox Church is the true church, all the others are heretics and schismatics.

4. **Others, including those who criticize Russia’s top leadership** (Putin sold himself to the West, bourgeois, corrupt, liberal, or Putin is a dictator who suppresses democracy).

Once again, we emphasize that Soros is involved in all these troubles .

The analytical content comprised about 2/3 of all analysed content (Fig. 1)

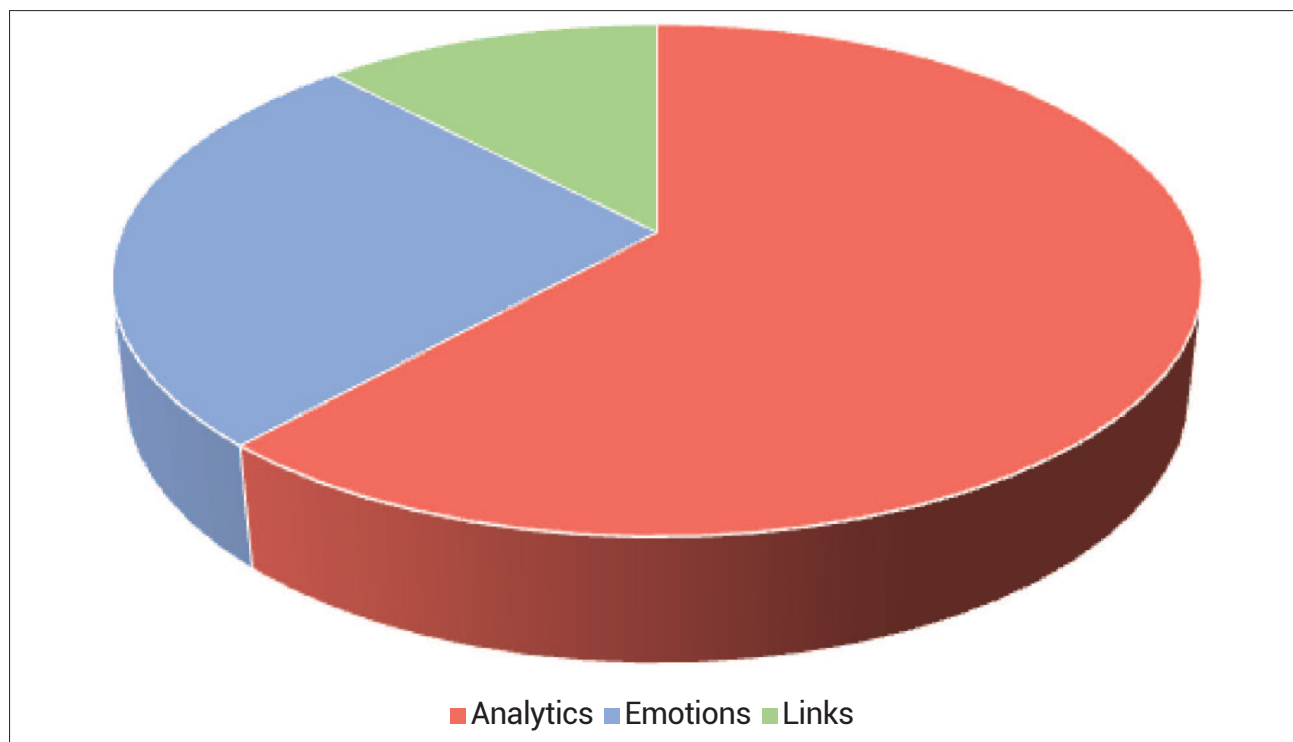

Fig. 1. Distribution of posts by type of content with the keyword “Soros”

Content authors

A distinction should be made between content authors and post authors. Such match is possible if authors publish their materials on their pages/profiles. In the research, the authors of the content were identified either by the surname / pseudonym indicated in the text, or the anonymous text of the post was already identified on another resource with the specified author.

In 150 of 887 posts it was feasible to identify the content authors. 89 “experts” / opinion leaders / journalists acted as authors of the materials (Annex 2 shows the rating of authors who published more than two materials in ten days of research). In addition, an analysis of the author’s attitude to “Soros” demonstrated negative attitude in 79 authors, neutral attitude in 9 authors, and positive attitude in one author.

Intensity of Influence

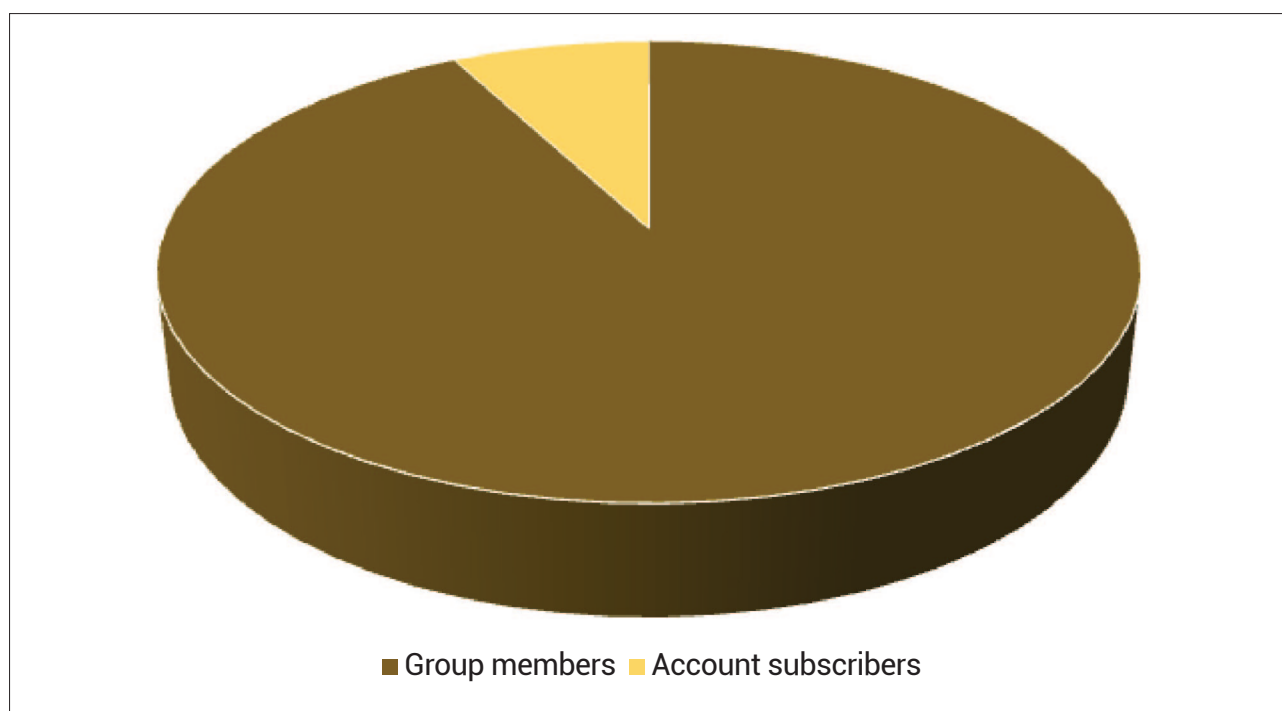

Fig. 2. Potential audience of content with the keyword “Soros”

Posts distribution by dates

The previous stage was actually conducted in an “experimental” mode, the posts for analysis were selected on discrete dates, which makes it impossible to draw accurate conclusions about the information bursts.

Accurate detection of information shudders is possible only under the conditions of daily (weekly, monthly) analysis of information activity of the network on a certain topic .

Potential audience

The 887 analyzed posts were distributed by 301 groups (487 posts) and 335 accounts (400 posts). They have connections with other groups and accounts, which constitute a potential audience.

According to the analysis of the connections of the identified accounts and groups, a potential audience of content with the keyword “Soros” was estimated - about 6.8 million accounts (in other words - the actual potential number of accounts which might receive the notification of the new post, fig. 2). The majority of the audience (about 91%) were members of groups (over 6.2 million). Thus, groups are the main resource for the distribution of discrediting materials.

Active resources

Groups

The researchers identified 9 groups with the highest activity - each had no less than 6 posts during 10 days (Annex 3).

But the intensity of information influence depends not only on the number of relevant posts, but also on number of the group members that can read the publication. Therefore, the analysts identified 9 groups of more than 200 thousand members. (Annex 4). Analysis of the number of posts in those groups has shown their irregular activation for targeted information attacks, although the potential of their influence is high.

The names of the most active groups already give grounds to state their anti-Ukrainian orientation.

Personal accounts

Active accounts were identified by similar criteria: the number of posts (4 or more) and the total number of subscribers and friends (above 10 thousand). Results are shown in Annexes 5 and 6 .

Unlike the names of groups, personal accounts names do not provide understanding of their topics of interest. Therefore, if necessary, it is advisable to conduct additional research on account holders' political affiliations and identifying bots.

Number of group memberships is one of the criterion for identifying bots. Several accounts with over one thousand group memberships were identified during the research. It is believed that the average person is not able (unless it is their job) to review over 100-120 posts (in fact, membership in 100-120 groups is considered natural). Therefore, discovered accounts with high confidence can be attributed to automated surveillance or information dissemination (e.g. bots) (Annex 7).

Sources of content

The analysis of the content of posts revealed 88 sources (websites, blog platforms, Telegram channels, video channels) of 175 materials (text, video) within 10-days research, excluding mutual reposts. The original source in this case should be understood as the source indicated in a reference in

the particular post, not the original source in the absolute sense of the word. The top-ranked sources are listed in the Annex 8, most of them openly publish anti-Ukrainian materials on a regular basis.

Effectiveness of influence

The average number of post views is 417 (only 2% of posts have 0 views) – it is a LOW outreach for a potential audience of more than 6 million accounts.

However, now and in the future it is necessary to take into account the factor which we outlined above - the time after publication to the moment when this publication is selected for analysis. Sometimes this time is minimal. In other cases - significant. But this approach is the same for all publications, regardless of the aim of information influence (topics). It can be used to assess the perception of the content covering various topics and comparison of this perception.

The average level of positive perception is 14 likes per post (20% of messages remain without likes).

The readers pay more attention to analytical content, which triggers more positive reactions than other types of information (Annex 9).

The narratives of the most viewed posts were analyzed (the posts are listed in Annex 10):

- V. Zelensky is a non-independent figure, he depends on the oligarchs;
- Western entities organized the Maidan with the victims and today they control the investigation of these events to conceal the truth;
- Putin's Russia is a backward corrupt capitalist country, the USSR was the best country.

Highlights of the narratives in posts with the biggest number of likes (the posts are listed in Annex 11):

- Agents of the West – liberals in the Russian Federation government are evil, they lobby the bills destroying traditional family values, “United Russia” is the only one who resists;
- Hungary is an EU country that opposes the spread of liberal immoral values.

Conclusions

1. The functionality of the Spectrum system allows to implement the optimal methodology of selection, systematization and processing of a relatively large volume of messages. However, during the testing, proposals for certain improvements of this automated system emerged.
2. The main directions of information influence (topics on which the aggressor's disseminates narratives in the society) are preliminary identified. More than 80% of the narratives of the posts selected by the Spectrum System for the keyword “Soros” relate to discrediting the West and the Ukrainian government .

3. At the same time, the words “Soros”, “ Gates”, “world shadow government” are tied as the root cause of any featured painful problem at the global and state levels and are accused of its creation.
4. Accurate detection of information shudders is possible only under the conditions of systematic regular (daily , weekly, monthly) analysis of online activity (daily monitoring).
5. The analysts preliminary identified the most active authors, groups, accounts and sites are subjects to the grouping of forces and means of the Russian Federation for conducting a hybrid war against Ukraine on the information operational line.
6. Groups are the main channel for distributing discrediting materials.
7. Most of the destructive websites are available on the territory of Ukraine, therefore it is important to continue research the trends and materials on VKontakte platform which allows to receive the fullest meta-data for the analysis (see Tables 5, 6 - section “Introduction”);

1. STAGE ONE - RESEARCH BY KEYWORDS AND PHRASES

This stage of the research is characterized by focusing on the analysis of a large volume of information that should correspond to the subject of operations 1-8, regardless of their hierarchy. The research employed the method developed at the Preparatory stage - assessment of influence intensity and effectiveness.

1.1. Content selection

There was no research on narratives, as they were mostly defined by keywords.

Content was selected by two analysts during July 2020 by 101 keywords / phrases (Annex 12). *Table 7* shows the number of keywords for each operation (operations studied by analysts are color-coded).

Table 7

	The name of the operation	Number of keywords / phrases
1.	Discrediting Western countries in the eyes of the population of Ukraine	8
2.	Discrediting International aid organizations	5
3.	Discrediting philanthropists (leading persons) who organize assistance	4
4.	Discrediting Ukraine's course of rapprochement (membership) with the EU and NATO	25
5.	Discrediting Ukraine in the eyes of the international community	14
6.	Discrediting organizations in Ukraine that carry out implementation of assistance from Western countries	5
7.	Discrediting public figures in Ukraine engaged in implementation of Western assistance programs	13
8.	Discrediting the very fact and effectiveness of assistance	27
	TOTAL	101

The table shows that the number of keywords varies by operations and may differ by 6-7 times. The variance is associated with a different approaches to keywords selection used by analysts.

For example, in operation 1, one of the analysts (red colored cells) used keywords in a broad sense (*USA, France*). Meanwhile, in the operation 4 analyst (green colored cells) applied narrowed definitions (*outcome agreement of association, Ukrainians struggle to leave the country for seasonal work, useless visa-free regime*).

The difference in approaches led to different results in the correspondence of the selected posts to the topics of operations 1-8.

About 19 000 posts were selected during one month. Due to the imperfect of the “Search” function, the posts were subsequently reviewed in “manual” mode for compliance with the research topic (for example, at the request of “Ukraine Colony” the system published all posts that contained those two words, not necessarily in one sentence).

Only 5,393 posts out of 19 000 (~ 28 %) were identified as relevant to the topics.

The number of the corresponding posts is significantly different for each operation which led to the difference in indicators (for example, operation 1 - 14%, operation 4 - 55%). The impartiality occurred due to the mentioned disparity in analysts’ approaches to keywords use. Distribution of posts by operations is provided in Annex 13.

34% of the established information resource were engaged in the information operation run in VKontakte network to discredit Ukraine in the eyes of the international community (one of 8 operations) involved. Those recourses have distributed 24% of the total number of posts on this topic.

This finding supports the thesis stated in the “Introduction” that one of the main directions of countering the Western aid is to discredit Ukraine in the eyes of the global community.

The purpose of this operation, and hence the importance of countering information influence, is much broader than ceasing the International assistance.

1.2. Intensity of influence

Groups and accounts

1777 groups and accounts were involved in the distribution of the mentioned posts, which shared 5393 posts on the topic.

Content analysis showed a large amount of the identical publications (reposts) on different resources.

During the compiling of the rating, the analysts outlined resources that published content on the topics of most operations (Annex 14). For mathematical definition of such posts conditionally 2 messages within each operation were identified, ie resources which had not less than 16 posts. Therefore, a total of 53 resources were selected (3% of the total).

At the same time, these 3% of the resources distributed 33% of the total number of posts.

A comparison of the most active resources identified during the Preparatory and First stages (Annexes 3, 5 and 14, respectively) shows that they coincide:

- 8 out of 9 groups from the previous stage (~ 90%) were also identified as active resources in the First stage of the study;
- 3 out of 5 personal accounts from the previous stage (60%) are defined as active resources of the first stage.

Websites

Among 5393 posts, 2358 had links to “external” resources (site, YouTube, other social media and messengers). After processing the links, 355 unique sources were identified.

The top 50 sites by the number of links to them found in the posts are listed in Annex 15. They can be reached through 1745 links in posts, which is 70% of total number number of links.

These sites are characterized by intensive content production (over 50 materials per day), the presence of branded and non-branded pages on “VKontakte”, “Facebook”, “Twitter”. Some of them have clear signs of a multi-level organizational structure.

Thus, the analysts came to the site “ARH-ANO - Army of People’s Liberation” (ik.arhano.ru), which, having an average daily activity of 50-60 messages (openly anti-Ukrainian and anti-Western), automatically distributes its publications to 36 groups and accounts with a total audience of more than 140 thousand readers. The analysis of “sponsored” groups revealed 21 groups with the same name with different locations, 15 of which are located in Ukraine, 3 - in the occupied territory of Ukraine (Annex 16). The quote on the website testifies to the “Ukrainian” direction of the structure: “We are in direct contact with the resistance forces in all cities of Ukraine.” The total potential audience of these groups in Ukraine is more than 54.7 thousand users.

Example of automatic distribution of destructive materials : 9.07.2020 in the period from 6:00 to 6:16 with an interval of 1 to 3 minutes 35 groups and 1 account in the social network VKontakte published 36 posts of almost the same content (rearranged links, added different hashtags). The text represents most of the first paragraph of the article “Democrats against Republicans. The mess in the United States continues...” from the Arhano website, which was published on July 9, 2020 at 5:55. The early period of publication can be explained by the desire of the authors to reach the largest possible an audience on that day.

Thus, during the project implementation, analysts identified information resources of a probable anti-Ukrainian organization, which may have branches in Ukraine. These materials may be provided to the law enforcement bodies of Ukraine, SBU primarily for decision-making on the inspection of this structure and its disposal.

The method developed during the research can be used to detect the activity of such structures in time close to real time of their appearance in the infosphere.

Conclusions

1. The main information operations in the field of countering Western aid are discrediting the West in the eyes of the Russian-speaking community and Ukraine in the eyes of the international community.
2. A wide range of topics of operations led to a large amount of information for analysis. More than 19 thousand posts were discovered on “VKontakte” within one month.
3. Manual content processing took most of the time of the First Phase. On the one hand, this method increases the accuracy of the narratives, on the other – enhances subjectivity in the evaluation of material and in defining keywords for its selection. This issue requires creation of a perfect automated content analysis system. Existing capabilities of the Sirius system should be utilized further, provided steady improvement in processing data obtained from social media. Another option is to reduce the number of resources (sources) for the selection of posts, in other words - the selection of the key ones (first distribution circuit). This approach was applied during the Second stage. The latter option is also due to the large amount of identical material (reposts) on different resources.
4. The use of keywords in the narrow sense in search queries results in a higher percentage of correspondence of the posts selected by the Spectrum System to the topics of information operations. However, subjective human factor causes a likelihood that the selected words and phrases do not embrace all narratives within the overarching “countering the international assistance” theme. This causes the need for application of another search method (in the Second stage) and further addition of the artificial intelligence module to the architecture of the Spectrum System.
5. The analysis discovered that 3% of identified recourses distributed 33% of materials. These resources with a higher probability should be attributed to the **basis of the grouping the aggressor’s forces to conduct information operations.**
6. This cluster includes about 80% of the groups and accounts that were identified as active in the previous phase of the research (keyword “Soros”), and at the same time rated as the most active in the First stage (101 keywords / phrases).
7. The Project did not include the in-depth study of websites. However, superficial analysis of the social media groups associated with the website discovered organizational network of automatic distribution of destructive materials “**Arch-ANO - People’s Liberation Army**» (ik.arhano.ru), which probably has branches in Ukraine (18 groups).

2. STAGE TWO - ACTIVE SOURCES RESEARCH

Work at this stage during August 2020 focused on the study of all posts from specific resources.

The main factors that led to the feasibility of such research:

- a large number of posts at the first stage with mostly the same content (reposts, use of most of the text of the post-donor for your own material);
- 3% of the most active resources distributed 33% of the total number of materials;
- the subjectivity of setting the keywords / phrases by the analyst at the First stage, which created the preconditions for incomplete coverage of narratives designed by the opponent.

In addition, it was taken into account that the sites to which posts on social networks are linked have their own pages, which are often used for the initial social media publication. Tracking information flows of the most popular primary sources allows to see all the messages they produce.

The purpose of the research was:

- to check whether it is enough to monitor and analyze not all, but only top-rated sources to obtain the vast majority of content that discredits the international assistance;
- identify new narratives that were overlooked during keywords research.

2.1. Content selection. Narratives

Using the Spectrum System in the the following recourses were selected on VKontakte network:

- Top 50 most active groups / accounts from those identified at the First stage (Annex 14);
- Vkontakte pages owned by 50 most popular sites (Annex 15).

During the month, these resources posted more than 98 thousand posts.

Researching so many posts manually is impractical because it takes a lot of time and contains a lot of the repetitive content.

Analysts processed 4692 posts, of which 2000 corresponded to the research topic. But after processing the first thousand posts, the share ratio between the quantitative indicators of messages by information operations was determined and it did not change in the future. It was found that in the total information flow in sources that were studied, 43% of posts correspond to the research topic (8 information operations). At the same time, similar to the First stage, operations to discredit the West in the eyes of the Russian-speaking community and Ukraine in the eyes of the international partners prevail (about 50 % of analyzed posts).

Moreover, those posts contained new messages which correspond with the identified information operation of countering international assistance to Ukraine:

- Ukrainian oligarchs are criminals;
- The Government / military officials are criminals, drug addicts, barbarians, incompetent, cowards;
- EU integration is a mistake / unattainable idea ;
- Ukraine is a country of fascists, gays, villains (peasants), uneducated people, schismatics ;
- Ukraine is a non-state (glued from the territories of other countries) ;
- The government does not follow the Minsk agreement;
- The government interfere in the internal affairs of other countries, conducts operations abroad;
- Ecological catastrophe in Ukraine;
- The government puts pressure on the opposition;
- The government artificially creates a humanitarian catastrophe in the Crimea;
- The government pressures the minorities and parishioners of the Ukrainian Orthodox Church of Moscow Patriarchy.

2.2. Original web sources

According to the results of the previous stages, 62 sites have been identified, which are characterized by the highest intensity of negative influence aimed at countering International (Western) support to Ukraine.

It should be noted that among them only 16 are subjects to restrictive measures (sanctions) by the Ukrainian authorities (decisions of the National Security and Defense Council of Ukraine, enacted by decrees of the President of Ukraine №133 / 2017 of 15 May 2017, №126 / 2018 of 14 May 2018, №82 dated March 19, 2019 and №184 dated 14.05.2020). Access to the remaining 46 sites is free.

In addition, during the project implementation the following methods of bypassing the prohibitions were established:

1. Creation of clone sites, which involves changing the www-address (usually a domain to leave the known name unchanged).

For instance, the access to the Antifascist website (antifashist.com) is prohibited in Ukraine (Fig. 3).

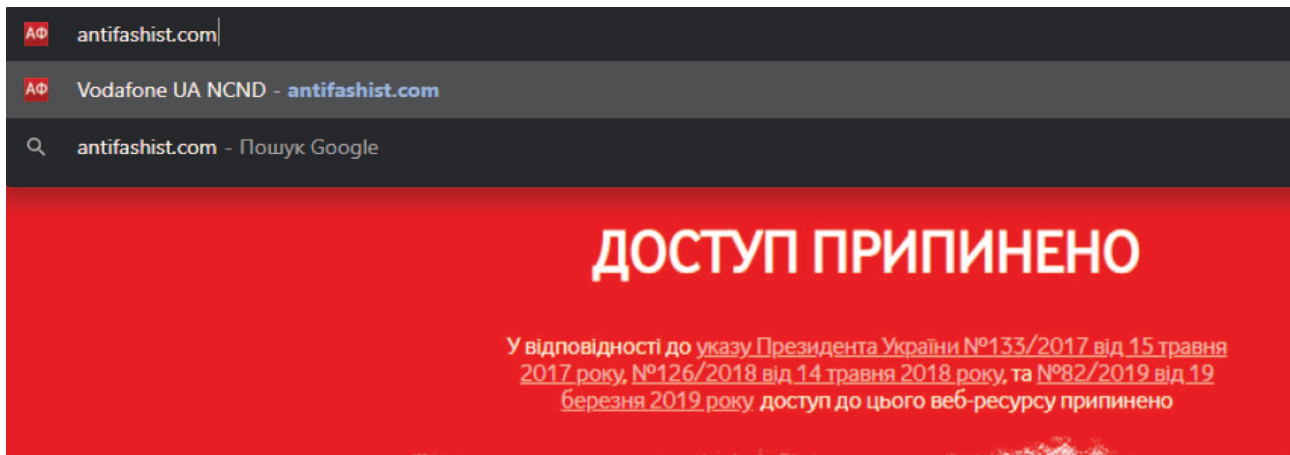

Fig. 3 . Screenshot of the appeal to the site antifashist.com in the Ukrainian segment of the Internet

Instead, the Russian special services created a clone site antifashist.online, available in Ukraine (Figs. 4 and 5).

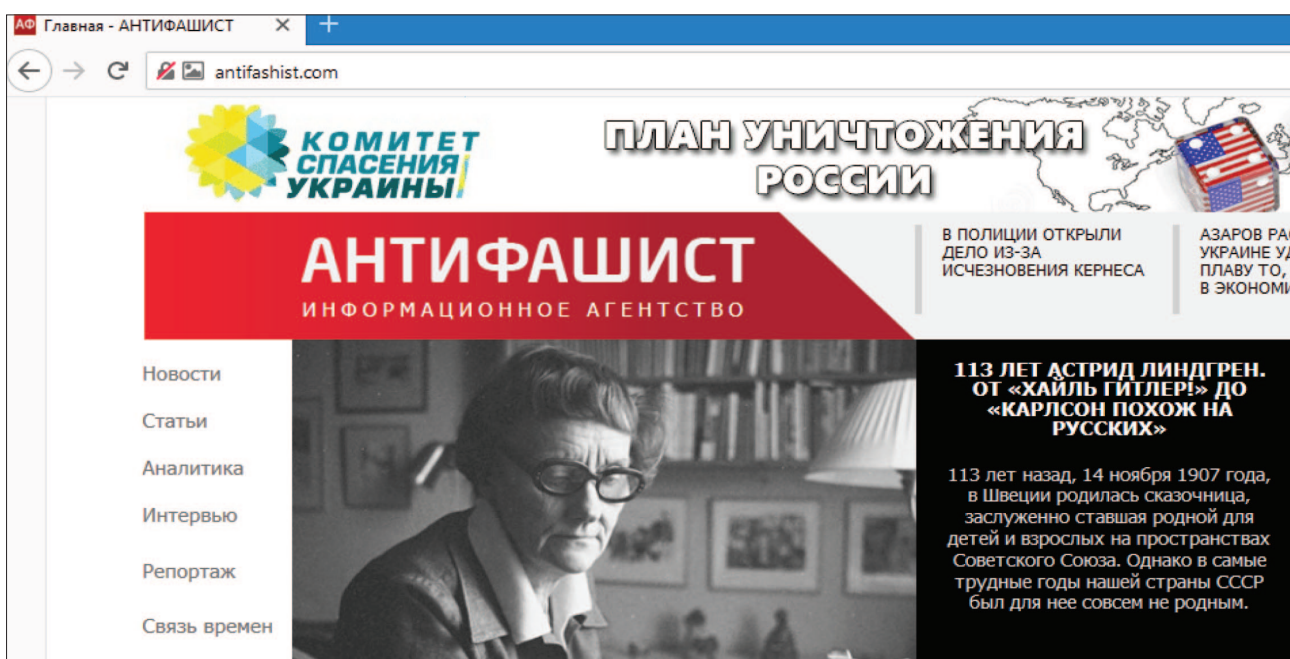

Fig. 4 . Screenshot of the main page of the banned in Ukraine site antifashist.com (access from the Russian segment of the Internet)

Fig. 5 . Screenshot of the main page of the antifashist site, which is not banned in Ukraine . online
(access from the Ukrainian segment of the Internet)

2. Disguise of the website site, including its hosting on European or US platforms, as well as the development of site design, which does not contain any reference to the Russian “traces”.

For example, the site “Voice of Truth” (golospravdy.eu), uses the EU domain (.eu), externally designed as a purely Ukrainian resource (Fig. 6), registered and has IP addresses located in the United States (Fig. 7). However, the site is actually administered from the Russian Federation remotely (using remote access tools).

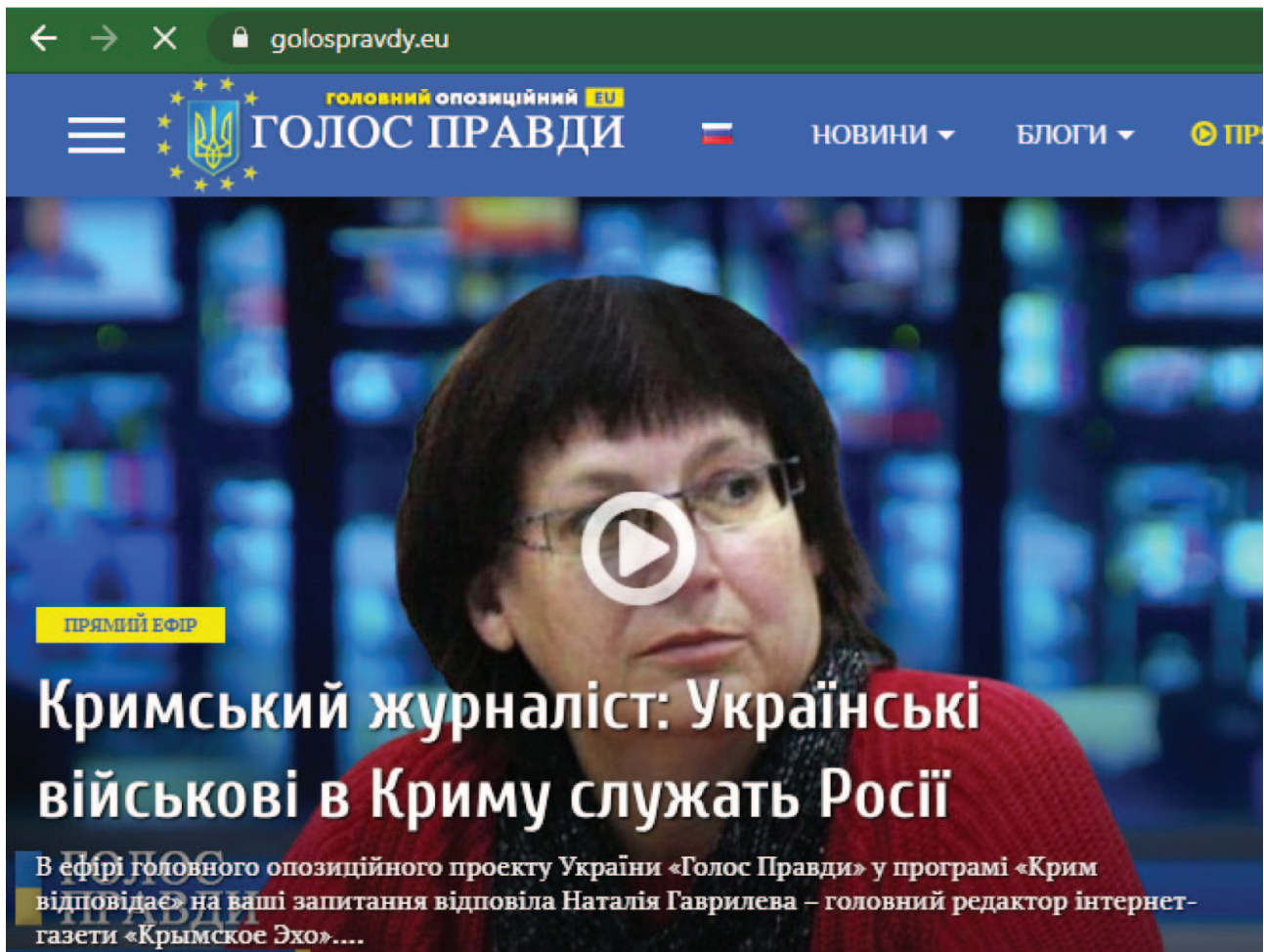

Fig. 6 . Screenshot of the main page of the site “Voice of Truth” banned in Ukraine g olospravdy.eu
(access from the Ukrainian segment of the Internet)

Address lookup canonical name golospravdy.eu. aliases addresses 104.26.15.157 104.26.14.157 172.67.68.151 2606:4700:20::ac43:4497 2606:4700:20::681a:e9d 2606:4700:20::681a:f9d	IP2Location (02.11.2020) <table border="1"> <tr><td>IP адрес</td><td>104.26.15.157</td></tr> <tr><td>Имя ресурса</td><td>104.26.15.157</td></tr> <tr><td>IP диапазон</td><td>104.24.128.0-104.27.159.255 CIDR</td></tr> <tr><td>Провайдер</td><td></td></tr> <tr><td>Организация</td><td></td></tr> <tr><td>Страна</td><td> United States of America (US)</td></tr> <tr><td>Регион</td><td>California</td></tr> <tr><td>Город</td><td>San Francisco</td></tr> <tr><td>Часовой пояс</td><td>-07:00</td></tr> <tr><td>Местное время</td><td>10:31:18 (-0700) / 2020.11.15</td></tr> <tr><td>Индекс</td><td>94107</td></tr> </table> При поддержке IP2Location	IP адрес	104.26.15.157	Имя ресурса	104.26.15.157	IP диапазон	104.24.128.0-104.27.159.255 CIDR	Провайдер		Организация		Страна	United States of America (US)	Регион	California	Город	San Francisco	Часовой пояс	-07:00	Местное время	10:31:18 (-0700) / 2020.11.15	Индекс	94107
IP адрес	104.26.15.157																						
Имя ресурса	104.26.15.157																						
IP диапазон	104.24.128.0-104.27.159.255 CIDR																						
Провайдер																							
Организация																							
Страна	United States of America (US)																						
Регион	California																						
Город	San Francisco																						
Часовой пояс	-07:00																						
Местное время	10:31:18 (-0700) / 2020.11.15																						
Индекс	94107																						

Fig. 7 . Screenshots of information about the IP address of the site “Voice of Truth” g olospravdy .eu , its registration and location (access from the Ukrainian segment of the Internet)

3. **Creating pages of banned sites on social media platforms available in Ukraine** , for example, Facebook (Fig. 8-10) and Twitter (Fig. 11-13).

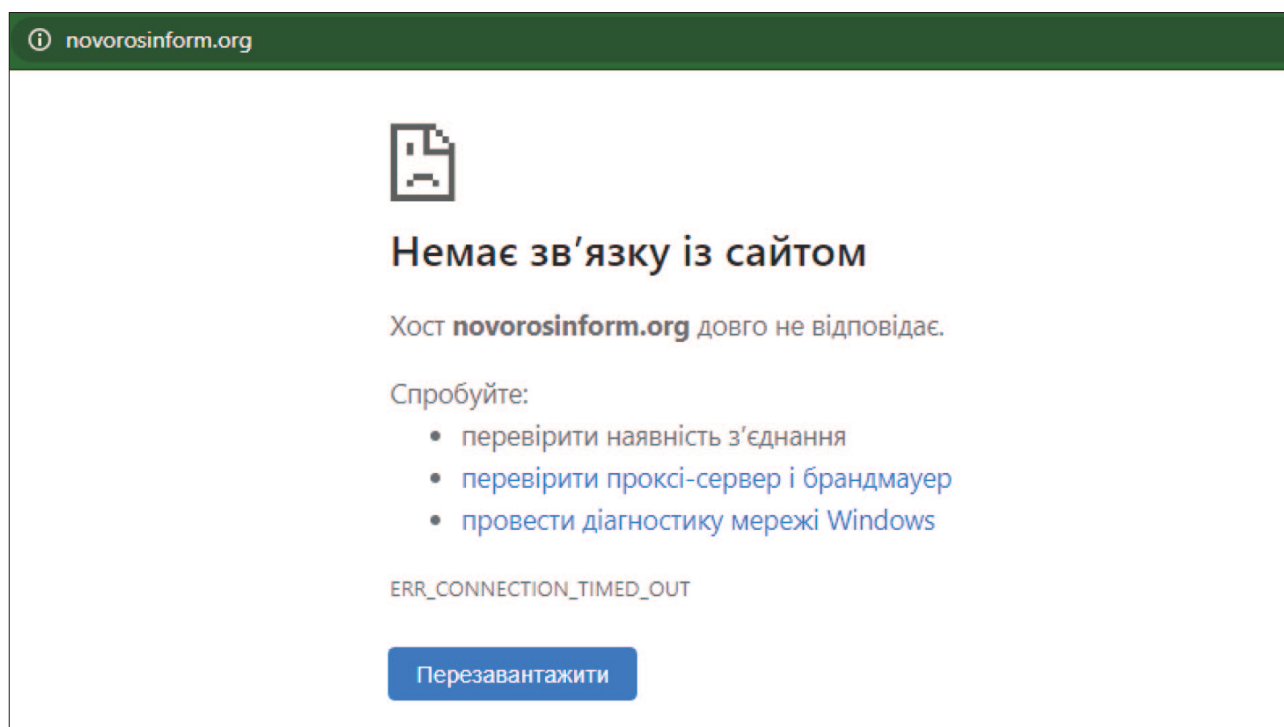

Fig. 8 . Screenshot of the appeal to the banned in Ukraine site “Novorossiya” novorosinform.org (access from the Ukrainian segment of the Internet)

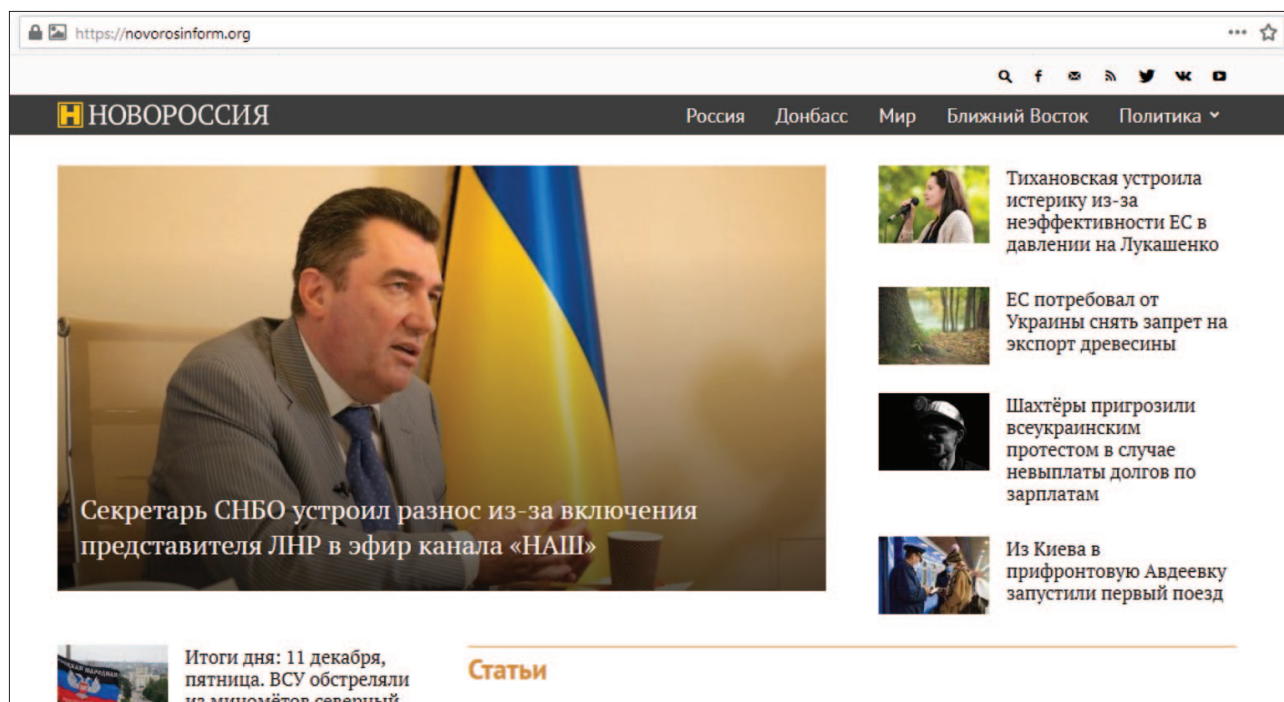

Fig. 9 . Screenshot of the main page of the banned in Ukraine site “Novorossiya” novorosinform.org (access from the Russian segment of the Internet)

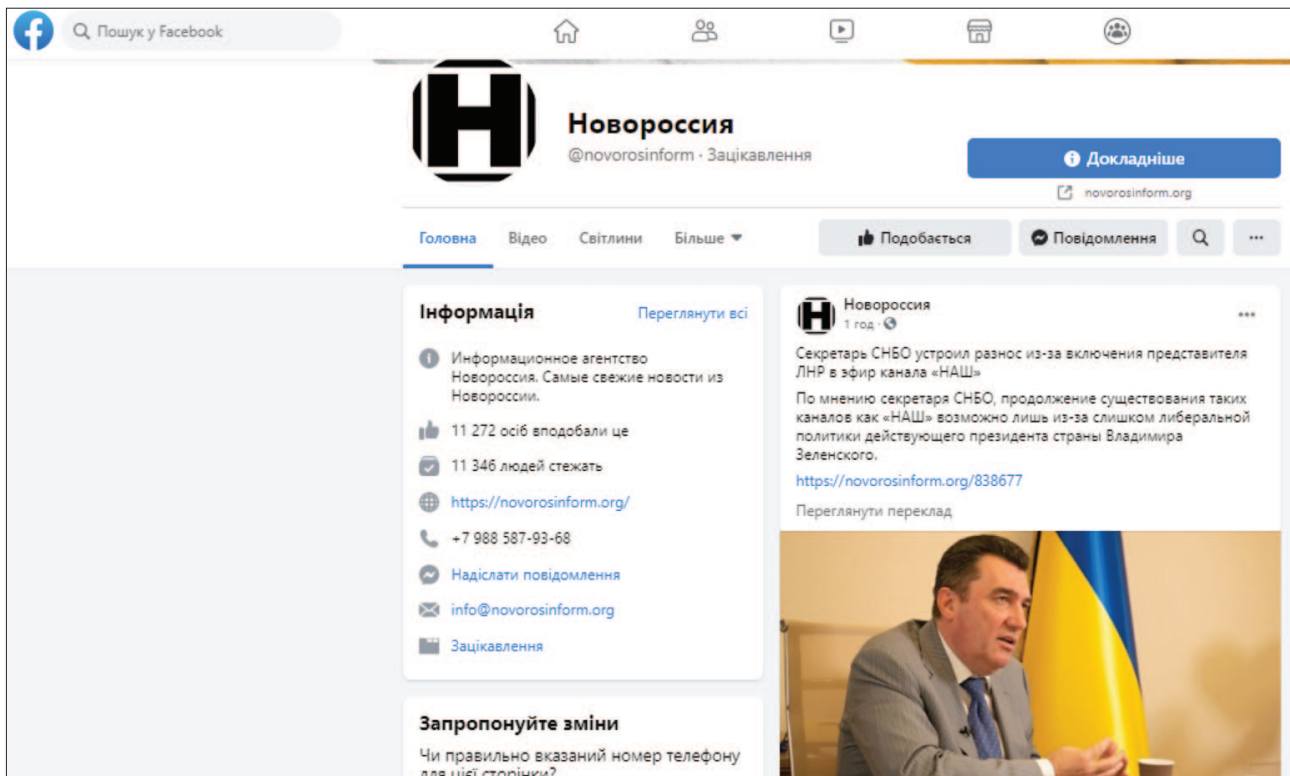

Fig. 10 . Screenshot home page site banned in Ukraine “Novorossyya» novorosinform.org in network Facebook (access from the Ukrainian segment of the Internet)

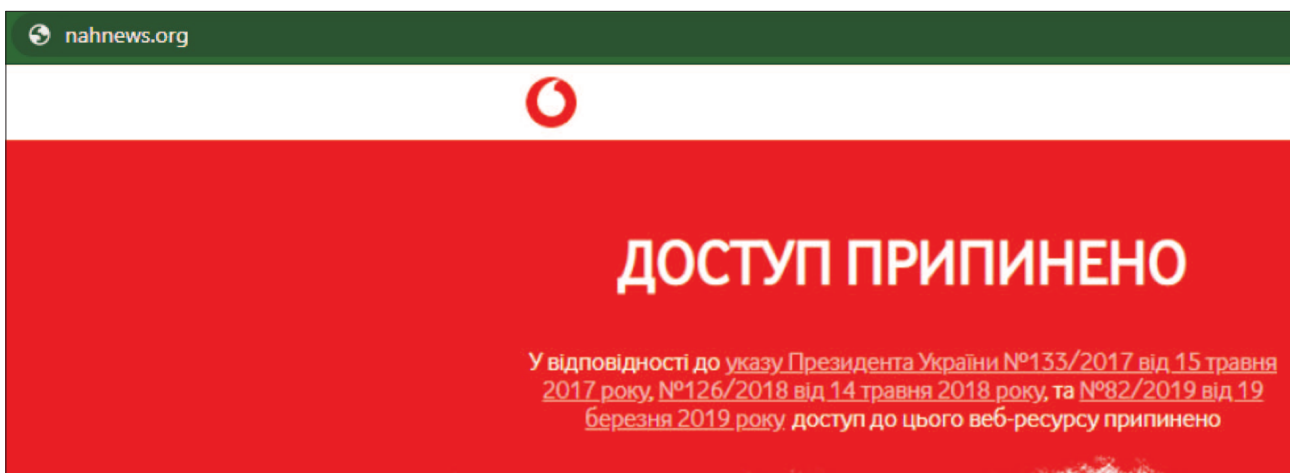

Fig. 11 . Screenshot of the appeal to the banned in Ukraine site “News of Kharkov” nahnews.org

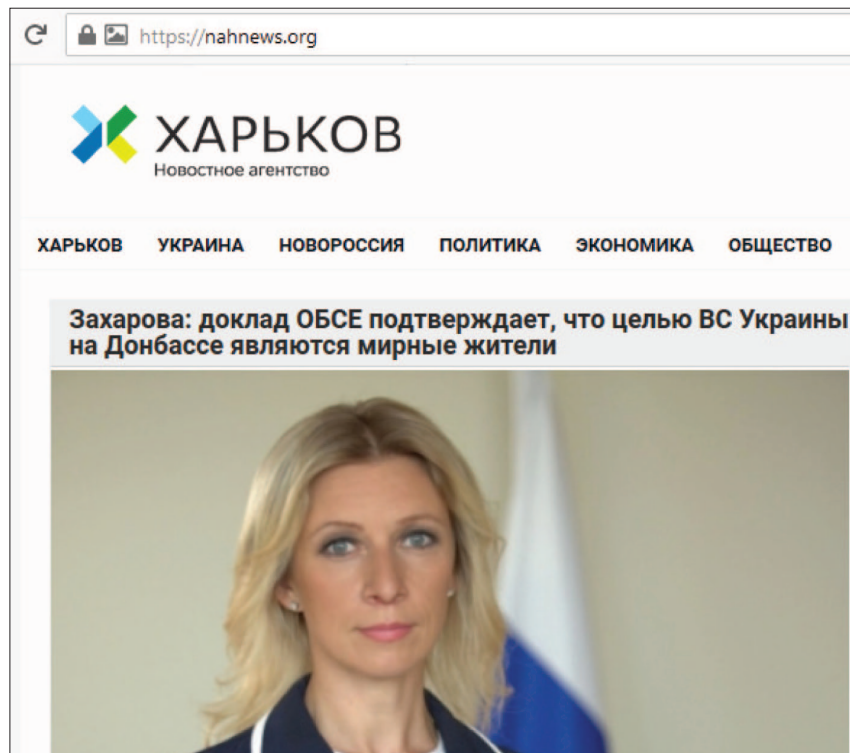

Fig. 12 . Screenshot of the main page of the banned in Ukraine site “News of Kharkov” nahnews.org (access from the Russian segment of the Internet)

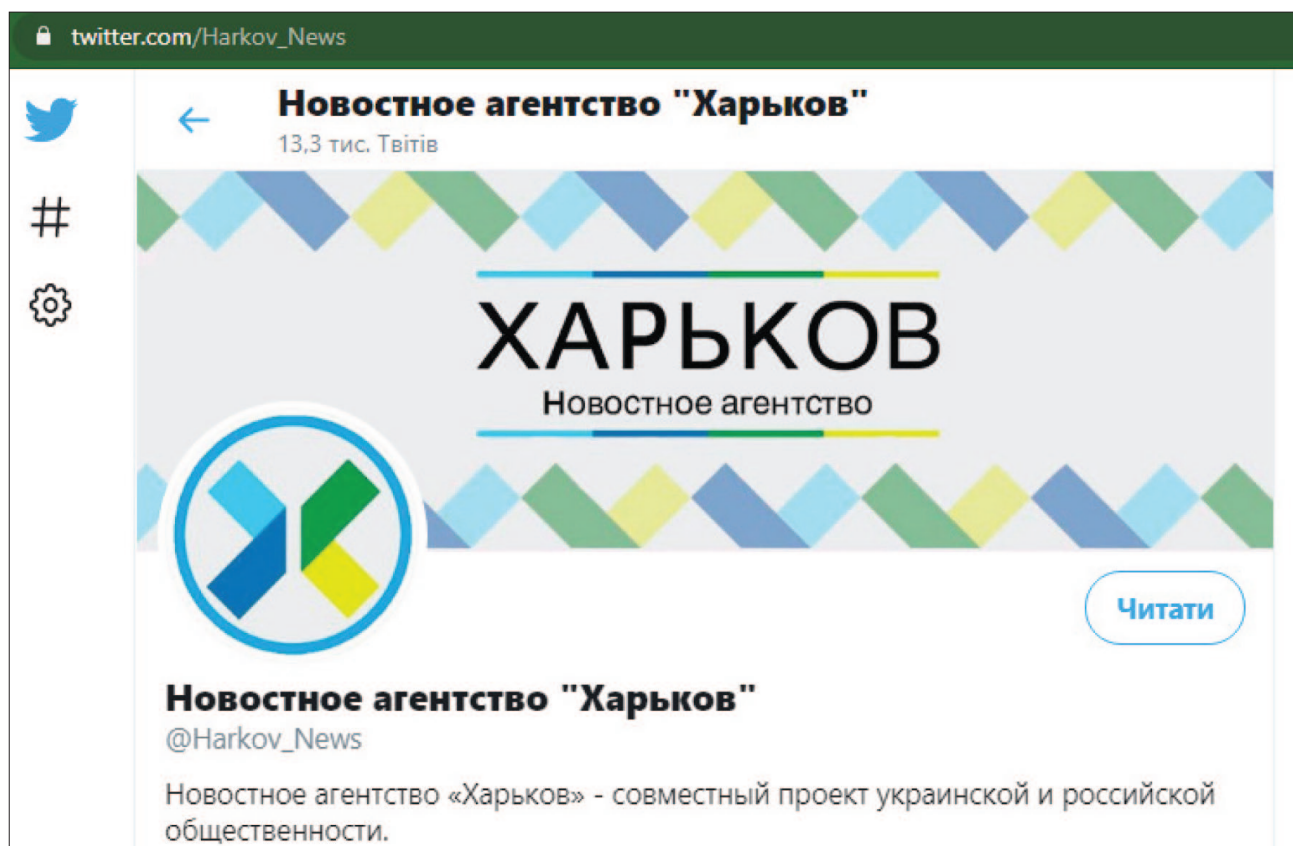

Fig. 13 . Screenshot home page site banned in Ukraine “Kharkov News» nahnews.org in network Twitter (access from the Ukrainian segment of the Internet)

Probably, there are many more ways to bypass the restriction of access for the banned resources.

Obviously, this process requires regular (daily) monitoring, detection of materials on anti-Ukrainian resources prohibited on the territory of Ukraine, exploring and appliance of the restriction tools, development and providing solutions to the authorities to impose restrictive measures (sanctions), and informing foreign partners.

Conclusions

1. An analysis of the most active sources in all the posts selected in August 2020 demonstrated the key role of information operations to *discredit the West in the eyes of the Russian-speaking community* and *Ukraine in the eyes of the international partners* to counter International (Western) assistance to Ukraine.
2. The process of manual research of the content of selected posts (over 98 thousand) takes too much time and human resources (only 5% were studied) (Annex 18).
3. Analysis of 5% of the posts proved that manual processing of top-ranked sources allows to identify the key messages created for information influence.
4. More effective and efficient research of large volume of information requires further automatization of the process. At this stage, the team used the system called “Sirius”, which provides a three-level systematization of information: by category of information (politics, economics, science, etc.), by topic of the day (most popular topics and messages per day), by trending events of the day (the most vital messages). In the future, algorithms for using artificial intelligence should be utilized to solve this problem.
5. The method of processing all the content on specific resources used in the Second stage enabled identifying new narratives that were not covered by the posts selected in the First stage.
6. Among the resources selected for analysis, there are those that openly distribute anti-Ukrainian content, but at the same time are not banned by the state authorities of Ukraine.
7. Identified schemes to bypass the ban on the distribution of destructive materials in Ukraine require constant monitoring, content analysis (including legal) and informing the responsible state institutions.

3. STAGE THREE - RESEARCH BY SECTORS

Work at this stage during September 2020 focused on the research of information operations to discredit international assistance by sectors.

According to the Ministry of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine, as of June 2020 about 455 projects worth over 6.7 billion dollars in 16 sectors were operating within the international technical assistance (Annex 19).

Funding of each sector is defined by the priorities of assistance: nuclear safety, national security and defense, government and civil society (78% of total funding). These sectors were selected for the research.

The full cycle of research in accordance with the methodology presented in the Introduction was conducted as part of the analysis of the operation to counter Western aid in the field of nuclear safety. Key narratives were identified for the other two sectors as well.

3.1. Nuclear safety

3.1.1. Russia's influence on Ukraine's nuclear industry

Even in the pre-war period, Russia's proposals for cooperation with Ukraine in the nuclear sphere were aimed at maintaining the status quo - the monopoly of Russian companies Rosatom and its subsidiary TVEL and preventing the construction of nuclear power plants in Ukraine on non-Russian technological bases, import and production of nuclear fuel from non-Russian sources. Whereas the proposal Japanese-American company Westinghouse Electric did not aim to cease cooperation with Russia, the Russian proposals were and remain clearly focused on disabling Ukrainian cooperation with the US and the EU in this area.

After 2014, Ukraine increased its imports of nuclear fuel from the corporate facilities of the Swedish company Westinghouse Electric in order to reduce its dependence on supplies from Russia's TVEL. Since 2014, in accordance with the SNRCU, fuel assemblies of advanced design (TVZ-WR) have been supplied to NPPs of Ukraine. The contract secures those supplies until 2025. Fuel assemblies manufactured by Westinghouse Electric are used in the core of 6 of the 15 existing WWER-1000 units at 4 Energoatom NPPs.

In 2020, there was another breakthrough in the cooperation of NNEGC Energoatom with Westinghouse Electric in accordance with the Memorandum of Understanding and Cooperation in the Nuclear Energy Sector signed on September 2, 2019 on the implementation of Swedish fuel for Rivne NPP. On September 30, 2020, the parties signed a contract for the supply of nuclear fuel for RNPP, which provides for the production and commissioning of fuel assemblies for WWER-440 reactors. This type of "baby" reactors (capacity 440 MW in contrast to 1000 MW in the most common

WWER-1000 reactors) in Ukraine is available only at RNPP, and in Europe it is widespread as the main type since Soviet times. Following Ukraine, the Czech Republic, Slovakia, Bulgaria, Hungary and Finland will be able to diversify the supply of nuclear fuel for their nuclear power plants. For Russia, this means the end of TVEL's monopoly as the sole and unalterable supplier of nuclear fuel and the reduction of its market in Europe .

Therefore, the raising wave of information against Ukraine in the nuclear energy sphere is not a coincidence. The information focused on sensitive issues of nuclear safety for Ukrainians and Europeans, with an emphasis on the “recurrence of Chernobyl”. A similar pattern of action by the Russian Federation has repeatedly occurred with the introduction of Westinghouse Electric fuel for WWER-1000 reactors since the mid-2000s, when NNEG Energoatom's cooperation with its American partner became practical.

3.1.2. VKontakte social network

Content analysis on social media shows that the most aggressive discrediting campaign is conducted in the VKontakte network.

234 discrediting Russian-language analytical posts published from December 2014 to September 2020 were selected for analysis. These posts included 56 analytical articles, their reposts or a compilation of narratives from the articles.

Negative narratives that are implanted in society

Key narratives :

- Ukraine is a repository of nuclear waste from the United States and Europe, as well as their training ground;
- Ukraine uses expensive and dangerous American “pirated” fuel;
- Ukraine's nuclear sphere - a continuous mess, an ecological threat to Europe;
- Ukraine uses the theme of “Chernobyl” to pump money from the West, which is partially stolen;
- The Western Countries control Ukraine's nuclear energy;
- Ukraine will always depend on Russia in energy sector.

Detailed narratives provided in Annex 20.

Based on the two most popular narratives (1 and 2), the main thesis that is embedded in the minds of readers is noticeable - «Ukraine is a nuclear colony of the West, which brings an ecological catastrophe for the local population. And the main reason for this is the refusal to cooperate with Russia in the nuclear field.»

The narratives of the 2020 posts confirm the dominance in the discrediting materials of the thesis about Ukraine as a landfill for nuclear waste in the West (75% of the materials).

The authors of the mentioned articles are listed in Annex 21.

Audience reaction

On average, a post on this topic has 900 views.

For integrated indicator of active audience response (the amount of likes, comments and reposts) the most attention of the audience reached posts that contained the following statements:

- Ukraine is the world's nuclear landfill;
- Russia is the only country that effectively opposes the United States in the nuclear field;
- American nuclear fuel for Ukrainian NPP - a manmade disaster.

Detailed information on popular posts shown in Annex 22 .

Assessing the effectiveness of Russian propaganda to discredit International assistance in the field of nuclear safety is currently problematic due to the lack of sociological research in this area in Ukraine, which would show the level of support of the propaganda and the dynamics of its changes depending on the quantity and quality of materials. the only survey was commissioned by the State Nuclear Regulatory Agency of Ukraine in 2019 by interviewing citizens on the street - the final video provided only the answers of 7 people, the overall results are unknown

Intensity of influence

This indicator is estimated as low and (234 posts in 5 years), which is probably due to the removal of most posts on this topic for such a long period.

The most active groups and accounts that are listed in Annexes 23, 24.

3.1.3. Facebook

There are 81posts with discrediting content on the topic of the research.

Posts are published on 21 public pages and 49 accounts.

It was interesting to analyze is the geographical factor when looking into the Facebook accounts (unlike VKontakte, where the vast majority of users are based in Russia).

Among the 49 identified accounts:

4 - location is not specified;

18 - RF;

15 - in Ukraine (mostly pro-Russian);

2 - in the occupied territory of Crimea,

3 - on the territory of the CIS countries (Kazakhstan, Armenia, Moldova)

7 - on the territory of other countries of the world (6 - natives of the countries of the former USSR).

In 17 of listed accounts total share of the Russian propaganda is more than 50% (3 accounts publish political content exclusively).

The reaction of the audience is extremely low. Thus, out of 81 posts, only 21 (26%) received a reaction (7 posts – from 10 to 108 likes and comments, 14 posts - from 1 to 10).

Probably some of these accounts are intended for dissemination of propaganda materials in the infosphere.

3.2. National security and defense

After the Russian armed aggression in 2014, which led to the occupation of part of the territory of Ukraine, this area is key to ensuring Ukrainian sovereignty and the existence of our statehood in general.

Before the military aggression, this area of Ukraine was characterized by:

- the presence on the territory of Ukraine of Russian troops, which created grounds for justifying future aggression (Agreement on the basis of the Black Sea Fleet of the Russian Federation);
- low level of funding for the military sphere, including combat training measures, which led to low combat readiness;
- obsolescence of weapons and military equipment;
- cooperation of the domestic military-industrial complex with Russian enterprises;
- low level of patriotic education;
- the presence of Russian agents in key positions of military administration (citizens of the Russian Federation even held the positions of Minister of Defense and Chairman of the SBU).

Along with increasing the level of attention of the Russian leadership to its own Armed Forces and special services (increased funding, rearmament with new equipment, strategic exercises, etc.), those factors contributed to the effectiveness of special and military operations to occupy part of Ukraine.

The enemy's aggression was stopped by the heroic efforts of the Ukrainian people. Having a significant advantage in military potential, the enemy was in danger of incurring unacceptably large losses in the event of a transition to open large-scale use of military force. In addition, as a result of the categorical rejection of the aggressor by the population of Ukraine, the Russians had neither the strength nor even a theoretical chance to hold large occupied territories.

Recognizing the crucial role of Ukrainian people in resisting the aggression, it is important to note the role of the international community, especially Western countries, that have expressed solidarity with prisoners of aggression and provided international support to Ukraine (at the diplomatic level at that time).

To date, geopolitical international support Ukraine is based on the vital interests of both Ukraine and the West :

for Ukraine:

existence of own statehood, ensuring sovereignty and territorial integrity ;

protection of heritage of Revolution of Dignity in terms of building a democratic state (for Russia developed democratic Ukraine is a threat to its authoritarian regime and an alternate example of success for the Russian society);

signal to Russia that Ukraine is an important ally of the more technologically advanced West;

for the West:

protection of democratic values (war is the enemy for countries' democratic development);

counteracting the military aggression of the authoritarian regime at the initial stage in order to prevent the recurrence of aggression in the West (it is better to counteract the enemy away from its borders, closer to the aggressor);

elimination precedent of “moving” state borders in the postwar world stability in Europe (stability exists only when the offender admits punishment for aggression, silence encourages the aggressor).

In addition to the above-mentioned international diplomatic support from leading Western countries, Ukraine receives:

- **for the successful containment of the Russian Federation behind the line of demarcation, creation of conditions for the liberation of the occupied Donbass, the possibility of military resistance to Russian aggression in other theaters of war (land, sea):**
 - samples of weapons and military equipment that are not produced in Ukraine (lethal weapon, the military ships, UAVs, radio and optoelectronic weapons);
 - intelligence of a high reliability;
 - training of the Ukrainian military;
 - provision of military and dual-use technologies to create modern weapons ;
 - assistance in the creation of a separate type of the Armed Forces - the Special Operations Forces .
 - In addition, the provision of Western aid improves the fighting spirit of the Ukrainian military (“we are not alone”).
- **in the framework of the implementation of the legally declared Euro-Atlantic course:**
 - assistance in the transition of the organizational structure of the Armed Forces of Ukraine and armaments to NATO standards;

- cooperation between the Armed Forces of Ukraine and NATO, joint exercises and military operations;
- **in the framework of national security:**
 - assistance in reforming of special services;
 - exchange of operational information on possible hybrid actions against Ukraine and Western countries;
 - joint operations.

Those factors prevent Russia from conducting effective special operations and using troops to destroy Ukrainian sovereignty.

That is why Russia is conducting large-scale information operations to discredit Western aid in the field of national security and defense. This is confirmed by the information operations identified during the research and listed in Section 2. The following narratives are disseminated and boosted in the infospace:

as part of an operation to discredit the West in the eyes of Ukrainians:

- The West is helping Ukraine to destroy people in the Donbass;
- The West is killing the uncompetitive Ukrainian military-industrial complex, creating unemployment in this area;
- Western weapons supplied to Ukraine are defective, dangerous and written off, the West saves on its disposal;

in the framework of the operation to discredit Ukraine and in the eyes of the West:

- Western aid is stolen by corrupt Ukrainian military;
- the Ukrainian military is unable to master Western weapons due to «low mental and moral qualities»;
- Ukrainians do not want to fight with Russia, because they are fraternal peoples, by providing military support the West only divides the Slavs;
- Ukraine will not reform the SBU in order to maintain control over business, regardless of the level of Western assistance.

The loss of Western aid to Ukraine in a key area of national security and defense will allow the aggressor to make full use of the current advantage in military capabilities, which is in fact tantamount to the destruction of its statehood .

On the other hand, the coverage of Ukraine is only the first step in Russia's hybrid war against the West. H astupnymy may be aggression for he ayinah EU operations where with the integration of

Western military alliances, ousting the United States from Europe and the establishment of Russian dominance in the continent (Euro-Asian dominance on the territories from Lisbon to Vladivostok).

3.3. Government and civil society

As a young democracy, Ukraine is legally characterized by: division of power into legislative, executive and judicial, and their mutual balance; availability of forms of control over observance of laws and other normative legal acts; by-laws of state power, legislative limitations of the sphere of its activity.

At the same time, civil society, as in Western democracies is based on the middle class, is not yet fully developed. Ukraine has only formally declared independence of courts and judges, equality of law for all and equality in the face of law, strict observance of laws, recognition of the priority of rights and interests of the person, inviolability of his honor and dignity, guaranteeing conditions for their protection.

Ukrainian civil society currently faces with dominating corruption in all branches of government (legislative, executive and judicial), as well as large-scale influence of oligarchs on social processes.

The oligarchs control financial resources commensurate with the state's ones, large economic enterprises, including budget and city-forming, national and regional information resources.

Representatives of the oligarchy create political projects, secure their funding and ensure their presence in the Parliament of Ukraine and local governments.

The degree of influence of oligarchs in government's representative entities determines the level of further consideration of their interests in the formation of executive bodies (Government and regional state administrations, executive bodies of local government). In the executive bodies, "clubs" of oligarchic representation are created, where each member represents the interests of his "patron", without forgetting about his own.

The adoption of laws of Ukraine, the formation of the State Budget of Ukraine is carried out taking into account the interests of the oligarchs. The oligarchs control the full cycle of public funding from the process of distribution in the budget to the moment of development of resources on the ground through controlled entities.

If necessary, representatives of the oligarchy can easily "buy" an official who is not directly under their control (political corruption), or a favorable decision of the government (the most common in the judiciary).

The oligarchs are interested in making extra profits from the sale of products at market prices, while creating for workers virtually slavish working conditions (low wages, difficult working conditions, the futility of appealing against illegal actions of the owner of the enterprise).

Oligarchs use Ukraine as a source for profits while receiving all benefits (accommodation, medicine, recreation, children's education) in the West.

The "illness" of the civil society in Ukraine testified by Ukrainians themselves.

Thus, according to a survey conducted by the Razumkov Centre's social research agency from October 30 to November 5, 2020, the state apparatus (79.4%) took the first place in the rating of distrust of Ukrainians ("I do not trust at all" and "I rather do not trust"). The Verkhovna Rada of Ukraine (76.1%), courts (75.4%). The level of distrust in anti-corruption bodies also remains prevalent (NABU - 72.5%, NAPC - 71%, SAP - 70.3%, the Supreme Anti-Corruption Court - 70.2%).

It is worth noting that Russia is interested in maintaining such a system in Ukraine, in which the development of civil society is constrained by the state repressive apparatus. In order to keep Ukraine in its sphere of influence, the Russian leadership is able to reach a certain agreement with the Ukrainian oligarchs. Thus, the interests of Russia and domestic oligarchs in preventing democratic reforms in Ukraine coincide.

At the same time, the Ukrainian oligarchy understands the threat of losing its power in the event of Ukraine's takeover by the authoritarian kleptocratic Russian regime. They see that the Russian authorities do not celebrate the oligarchs-vassals. Examples of the aggressor's attitude to the property rights of Ukrainian oligarchs have been demonstrated in Donbas and Crimea. And this deters the Ukrainian oligarchy from openly surrendering to the aggressor. They face a difficult dilemma: either to get rid of their monopoly and predatory power in Ukraine right now due to reforms proposed by the West, or to enter into an alliance with the aggressor and live in anticipation of repressive actions against themselves (both economic and legal) by the Russian authorities.

The best way out for the oligarchs from the "difficult" situation is to keep everything as it is. Do not allow the Russian occupiers into Ukraine, but also be sure not to allow the reforms proposed by the West in Ukraine. According to them, the Ukrainian people should continue to be exploited in the "oligarchic reservation", and the so-called elite, using this exploitation, enjoy all the privileges of life in the West.

Interestingly, these efforts of the oligarchs in some way coincide with the interests of the aggressor and categorically do not coincide with the interests of Ukrainians. And the task of both Russia and oligarchic groups is to convince the Ukrainian people otherwise - the West is evil, the reforms will result in disaster.

It is impossible to convince people by comparing realities. Those who have the opportunity to see the realities from their own experience can draw their own conclusions. Therefore, another way remains acceptable. To close (limit) direct contacts of the citizens of Ukraine with the West and to form a virtual image of "rotten, aggressive, insidious, greedy" Western democracy through informational influence.

How to counter this powerful oligarchic system?

Only through the development of civil society following the example of Western democracies.

At the same time, the West is also interested in building civil society in Ukraine, as Ukrainians seek refuge from injustice, violation of individual rights, lack of judicial protection, and inhumane working conditions in Western countries, which creates problematic uncontrolled waves of migration.

Thus, Western assistance to government and civil society is key to Ukraine's democratic development.

Among the projects of assistance in the sector "government and civil society" (total funding of 460.21 million US dollars), Western partners have identified their priorities (as of March 2020):

- projects to involve citizens in public activities, control over public authorities, protection of human rights, establishing "government - society cooperation" – USD 75.75 million;
- reform of justice – USD 59.84 million;
- anti-corruption projects - USD 46.56 million.

The dominance of projects that engage active citizens, unite public organizations around them (human rights, anti-corruption, etc.), acquire theoretical knowledge and practical skills in defending democratic values, determines the main force that can counteract top corrupt officials and the oligarchic government.

That is why Russia and the oligarch-controlled resources are conducting large-scale information operations to discredit Western aid in this area. The main narrative is being actively formed - the harmfulness of cooperation with the West, financially and politically and morally.

This is confirmed by the messages identified in the course of research of information operations, listed in Sections 2 and 3, that are promoted in the information space:

- The West instills its own ideology (non-traditional family, LGBT communities, juvenile justice), which destroys traditional Slavic values;
- Western philanthropists who finance projects in Ukraine - perverts and criminals;
- domestic «grant-eaters» - the lever of Western influence on profitable political decisions, Ukraine under Western control;
- domestic "grant-eaters" steal financial and material aid, carrying out projects fictitiously;
- economic / political / social western model is rotten and doomed to extinction.

Refusal of the reforms proposed by the West which objectively coincide with the interests of Ukrainian society, the preservation of the oligarchic regime in Ukraine will lead to the loss of Western assistance to Ukraine in improving governance and civil society, which in turn will result in:

- cessation of funding from international financial institutions, which will lead to economic collapse and, as a consequence, chaos in society (which will immediately be used by the Russian Federation to establish control over the Ukrainian economy);
- outflow of western investments;
- reducing the level of compliance of Ukraine with the criteria of membership in the EU and NATO, other international structures, acquiring the status of an undemocratic state;
- outflow of the working population to Western countries in search of a better life, which will accelerate the collapse of the pension system (according to Prime Minister D. Shmygal, by 2035 the working population will be twice less than pensioners).

4. ACTIVE PHASE OF THE OPERATION TO COUNTER WESTERN AID TO UKRAINE. ONE OF THE POSSIBLE SCENARIOS

Part of the information generated by the aggressor in order to destroy Western aid to Ukraine, clearly shows that this direction of aggression is not even one of the main, but undoubtedly the main at this stage. The purpose of conducting information operations in this area is to prepare public opinion of both Ukrainian society and the countries that provide us with assistance, to the need to stop it.

But carrying out only information operations does not stop providing assistance. This requires concrete action in the political and economic spheres. And the information operations that precede these actions provide a favorable basis for public support, even if they are to the detriment of society.

According to the plan of the aggressor country, the deprivation of Ukraine of Western aid and its further isolation should be carried out through strikes on the guarantees provided by the Ukrainian authorities to fulfill the conditions of this aid. These conditions are the implementation of the reforms proposed by the West. It is the reforms proposed and voluntarily accepted by Ukraine, the implementation of which, as mentioned above, objectively meets the interests of Ukrainian society and poses a threat to the power of the oligarchs and the corrupt «elite».

Such guarantees are determined by the adoption and validity of the laws of Ukraine governing reforms. These include the land market law, a number of anti-corruption laws and some others.

The repeal of these laws will lead to the cessation of assistance, including financial assistance, which in turn will lead to economic collapse in the country.

The development of the operation should take place in the following conditions:

- no direct «traces» from the Russian Federation;
- the initiative comes from Ukrainians, preferably - the people («direct democracy» - an effective tool of hybrid war, which since the early 2000s, Russia is trying to create in Ukraine), as a last resort - the people's deputies;
- everything must take place in the legal field of Ukraine.

What are the options for repealing the laws if there are not enough votes in the Verkhovna Rada?

Option 1. «Democracy through a referendum» - the most effective. Carrying out such an operation in the legal field of Ukraine leaves no reason for the West not to recognize the results of the plebiscite. Russia's testing of the method of «referendums» in the Crimea and Donbas outside the legal field of Ukraine has not ensured the legitimacy of «expression of will» among the world's leading countries.

In addition, the success of the mechanism of «direct democracy through a referendum» is ensured by the low awareness of the source of power (the «people») of dependence on the subject of the ref-

erendum state and economic security (emotional voting such as «our land was stolen and given to the West», “they do nothing”, etc.), lack of understanding of the impact of the referendum results in the long run and even in the medium term.

Bill № 3612 “On democracy through an all-Ukrainian referendum” (as of the end of 2020) contains Article 3, which regulates one of the subjects of the all-Ukrainian referendum “the issue of repeal of the law of Ukraine or certain provisions thereof”.

Its adoption by the Verkhovna Rada of Ukraine creates favorable conditions for pro-Russian structures to implement the procedure for repealing the laws of Ukraine necessary for cooperation with the West (the development of the operation is described in detail in M. Honchar, V. Gorbach, S. Savchenko’s article “Autumn Hybrid Offensive. Operation” through democracy federalization “in the publication” *Mirror of the Week*”).

At the same time, the bill contains a number of safeguards that complicate its use by the aggressor for their destructive purposes in relation to the state (complicate, but do not make such use impossible).

Option 2. «Democracy through polls»

The mechanism, which was actually launched three weeks before the local elections in October 2020, can be seen as an attempt to use option 1 outside the legal field. The lack of legally established regulations for conducting such a survey, starting from the list of issues that are allowed / not allowed to be submitted to the «poll» and ending with the procedure for protecting the choice of citizens (protected ballots, the process of counting and reporting results, appeal procedure, implementation) calls into question its results in the eyes of both society and Western partners.

The trial nature of such a step is evidenced by the absence in the list of polls of issues that directly guarantee Western assistance to Ukraine (land, banking, abolition of anti-corruption norms).

At the same time, the threat of such an attempt is as follows:

- the practice of applying unforeseen actions of the authorities in the form of free polls has been introduced into the political sphere, the results of which will be positioned as the will of the people and based on which arbitrary decisions will be made by the authorities (arguing that the poll in October 2020 will have legal consequences, but will have political, and will be taken into account when implementing them in law);
- a precedent was set for local authorities, which received a template to initiate and conduct a «poll» to further approve a favorable decision, under the guise of «legitimate will of the people» within the administrative unit (greatest threat in regions where local authorities are controlled by pro-Russian forces). The range of such decisions may include most issues critical to Ukraine’s national security (land, language, taxes, free economic zones, «cooperation» with the regions of neighboring countries, etc.).

Option 3. «Unconstitutionality of the law». It is implemented through the direct power of the Constitutional Court to declare laws unconstitutional, which provides for their repeal.

Thus, the decision of the Constitutional Court of Ukraine № 13-r / 2020 of October 27, 2020 declared unconstitutional a number of provisions of the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption» and, frankly beyond its powers, abolished criminal liability for declaring false information, ie Art. 366-1 of the Criminal Code of Ukraine, which led to a constitutional crisis and created a real threat of termination of Western aid, at least to the extent provided under the condition of creating an anti-corruption system in Ukraine.

This should be considered as the **first active action of the operation to halt the support to Ukraine.**

Conditions that facilitate the implementation of the operation:

- the appointment of judges (including the President of the Court) during the presidency of Yanukovych, which provides for certain personal «debt obligations» to politicians who have remained in the SPC;
- «recruitment vulnerability» or in other words the presence of factors of pressure on judges by the aggressor (land in the Crimea, relatives - citizens of the Russian Federation, the aggressor has financial income in the country, etc.);
- personal interest of judges (there is something to hide from anti-corruption bodies, a number of judges appear in NABU cases);
- corruption of the judicial system of Ukraine (corruption is a key tool of the Russian Federation in the «hybrid war», together with Russian interpretations of the «rule of law» and «freedom of speech»).

The operation began quickly - with the abolition of anti-corruption norms immediately after the local elections and, as evidenced by the reaction of the President of Ukraine, unexpectedly for the government. At the same time, the existence of external influence on the Court's decision was recognized.

There is also information support of the operation. In the infospace, the focus of public attention is on the Constitutional Court, the corruption of judges, the elimination of anti-corruption infrastructure. At the same time, the main goal of the aggressor, which is to destroy Western aid to Ukraine, is deliberately concealed.

The call of the Secretary of the National Security and Defense Council of Ukraine to assess the events in terms of the war against Ukraine and the President's phrase that the system of assistance to Ukraine, which it desperately needs, is collapsing, sounded somewhat dissonant in the media mainstream. «We are following the clear actions of a group of people aimed at destroying Ukrainian statehood ... Moreover, I have no doubt that the aggressor country took part in this,» he said.

A precedent has been set for the further repeal of other laws, which is the basis for further rapid development of the operation.

As of the end of 2020, the Constitutional Court of Ukraine is considering petitions of people's deputies on the unconstitutionality of the laws of Ukraine «On the State Bureau of Investigation», «On Prevention of Corruption», «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Agricultural Land Circulation Conditions». «On the Supreme Anti-Corruption Court», the validity of which directly affects the support of Ukraine by the West.

A deterrent to the aggressor's operations is the decisive reaction to the decision of the Constitutional Court by both the government and civil society. This reaction indicates that despite the scale of the information operations conducted by us during the preparatory period, they were not effective enough and did not achieve the goal set by the aggressor.

And the real prospect of being on the dock not for non-declaration, but for treason, we will hopefully, stopped the determination of judges on the destructive decisions of the state..

Current situation:

1. Russia has moved to the next stage of the destruction of Ukrainian statehood, the key task of which is to isolate Ukraine from the West, to stop providing assistance to it.
2. Probable planned algorithm of implementation of the aggression plan: cessation of assistance to Ukraine (primarily financial) by the West - economic collapse and socio-economic shocks, deepened by the problem of pandemic - transfer of socio-economic crisis to socio-political discrediting the central government - promotion the idea of the independent existence of regions without an ineffective parasitic center - the provision of assistance by the aggressor to selected regions - hidden or overt federalization or disintegration of the country.
3. The first step has been taken - a precedent for repealing the law. The resulting effect - the IMF (and with it other international financial organizations) suspended assistance to Ukraine (refused to provide emergency assistance).
4. Attacks to end cooperation with the West will be stepped up. Attempts to repeal other key anti-corruption and land reform laws are to be expected in the future.

The cessation of financial assistance from the West will inevitably lead to a devastating economic crisis for the country (especially in a pandemic and the associated economic downturn) with mass impoverishment, which will immediately use Russia and its agents in Ukraine to translate the economic crisis into society. political plane, directing public protests against the central government.

The development of the final stage of Russia's operation to destroy Ukraine's sovereignty will depend on the level of political and economic crisis in our country, first of all, the level of centrifugal tendencies in the regions («federalization», loss of territories, takeovers, etc.).

GENERAL CONCLUSIONS

Regarding the subject of research

Western assistance to Ukraine is aimed at solving important problems for the country, strengthening democracy, raising living standards, implementing humanitarian values and principles of justice.

Its provision completely coincides with the interests of Ukrainian society.

Western aid does not allow Russia to fully apply the methods of conducting a hybrid war against Ukraine (political pressure, economic sanctions, blockade, overt or covert occupation) and to eliminate its statehood.

Therefore, the **isolation of Ukraine from the West** due to the termination of such assistance is currently **a key operation of the Russian Federation** in the implementation of the aggression plan.

The complex operation has a preparatory and active phases.

Russia has completed the preparatory phase and from October to November 2020 began an active phase of the operation.

The shortest way to accomplish this task is to repeal laws related to Ukraine's commitments when signing agreements and other legal instruments on assistance with Western countries.

Implementation of the operation is possible in three ways:

- repeal of laws through referendums in the framework of «direct democracy»;
- obtaining the «will of the people» by conducting unforeseen polls, with further efforts to implement this «will of the people»;
- repeal of laws using the powers of the Constitutional Court of Ukraine to declare laws unconstitutional.

Although the Court has a key role to play, the main beneficiaries of its decisions are the Russian Federation and its agents in Ukraine, as well as the oligarchs and corrupted officials, whose interests in the “federalization” of Ukraine coincide.

Further blows should be expected in the form of declaring other provisions of anti-corruption legislation, land and banking reforms unconstitutional.

The preparatory phase of the operation included the obligatory preparation of public opinion for the approval of these actions and the transition to the active phase.

A research of information flows on Western aid (the First and Third stages) showed dominance of the narratives (40-50 %) discrediting the West in the eyes of Ukraine and Ukrainian / Ukrainian authorities both in the eyes of Western partners and average citizen of Ukraine .

This completely coincides with the goals of the information influence of the aggressor, which are:

- preparing public opinion in the West on futility of the assistance to Ukraine;
- preparing public opinion in Ukraine on harmful consequences of cooperation with the West;
- dividing Ukrainian society and creating chaos.

The project identified 100 most active sources that involved in spreading destructive information. These sources is the basis of grouping of forces for operations on the information operational line.

Despite Ukraine's restrictive measures in the information space (blocking access to destructive resources), work in this direction is imperfect, as evidenced by the availability of open access to Russian sources that distribute content similar to the content of blocked sites, as well as Russia's use of bypassing methods.

Regarding the research methodology

The presented method of processing information materials of social networks can be used for:

1) **the establishment of key narratives** promoted in the infospace in a specific time (period of time) and prediction of the planned actions of the aggressor;

2) **identification of types of information campaigns** (systematic information actions, information strikes);

3) **identification of resources involved in anti-Ukrainian information operations.**

After identifying the characteristics of the resource, further actions can be undertaken:

by geographical feature: on the territory of Ukraine - informing the law enforcement agencies of Ukraine, on the territory of the allied countries - informing foreign structures;

by the distribution of destructive content: informing the state bodies that make decisions on the application of sanctions, with proposals to block the resource on the territory of Ukraine;

by owner: identification of organizations or persons who administer or use the resource, establishing their branching, geography of activity, level of cooperation with other structures;

4) **identification of methods of dissemination of information materials in social media**, which helps to find out the ways to bypass the blocking of resources in Ukraine, ways to avoid sanctions, the presence or absence of a single center (centers) for information operations management, interlinks among resources, their hierarchical construction, etc.

The above-mentioned information makes it possible to:

- discredit (unmask) destructive resources by informing the public;
- monitor the identified resources to ensure timely detection of new narratives / trends / directions of information strikes and, most importantly, to predict further practical actions.

In a narrow sense, the technique allows you to detect and monitor information operations against specific objects (the operation of discrediting a person, the operation of promoting a specific narrative, etc.).

Although the described methodology allows to conduct research and make certain reasonable conclusions about the direction, intensity and effectiveness of a particular information operation, it needs to be improved in the following areas:

1. Research of accounts (both those who distributed materials and those who liked, commented or reposted materials) on a subject of bots usage. Establishing the level of use of bots in information operations can significantly improve the estimations on their effectiveness.

2. Research of the content of messages on the presence of fakes, which, on the one hand, can determine the level of quality of information operation (fabrication, combination of true and fake information, constructive criticism) during its study in an integrated study / project discrediting the source of the fake.

Fake research can be a stand-alone method, as this process is not limited to analyzing the content of messages, and also includes:

- analysis of the source (fakeness of the source itself, for example, a channel created the day before the information strike, on which only one message can already indicate a certain level of lies without content analysis);
- analysis of the “speaker” / content author and more.

These components, together with the definition of conditions in the socio-political / economic or other sphere in which the message is distributed, as well as the level of «picking up» the message in the information space may constitute a separate methodology (essentially - situational analysis of the message).

Thus, the method of processing information materials on social media developed during the project implementation needs to be improved with the addition of the following “options” (elements, methods):

- use of bots;
- identifying fakes (situational analysis of the message);
- research of the resource (political preferences, “specialization”, controllability, geographical location, level of influence, etc.) - independent or as a component of the method of research of fakes;
- research of the authors of analytical materials - independent or as a component method of research of fakes;

- identifying stable hierarchical “paths” of content distribution;
- determining the effectiveness of Russian propaganda.

At the same time, all these methods require the use of various tools of automated monitoring systems, which, in turn, should be refined to improve the methods.

Such interconnected methods should be implemented in the activities of government agencies, especially those that have the competence to detect, study and combat hybrid threats. In particular, in October 2020 the Secretary of the National Security and Defense Council of Ukraine indicated the need to establish a “Center for Countering Hybrid Threats” within the Council. In November 2020, a joint initiative of International Center of Excellence in Countering Disinformation was announced by the Office of the Vice-Prime Minister for European and Euro-Atlantic Integration.

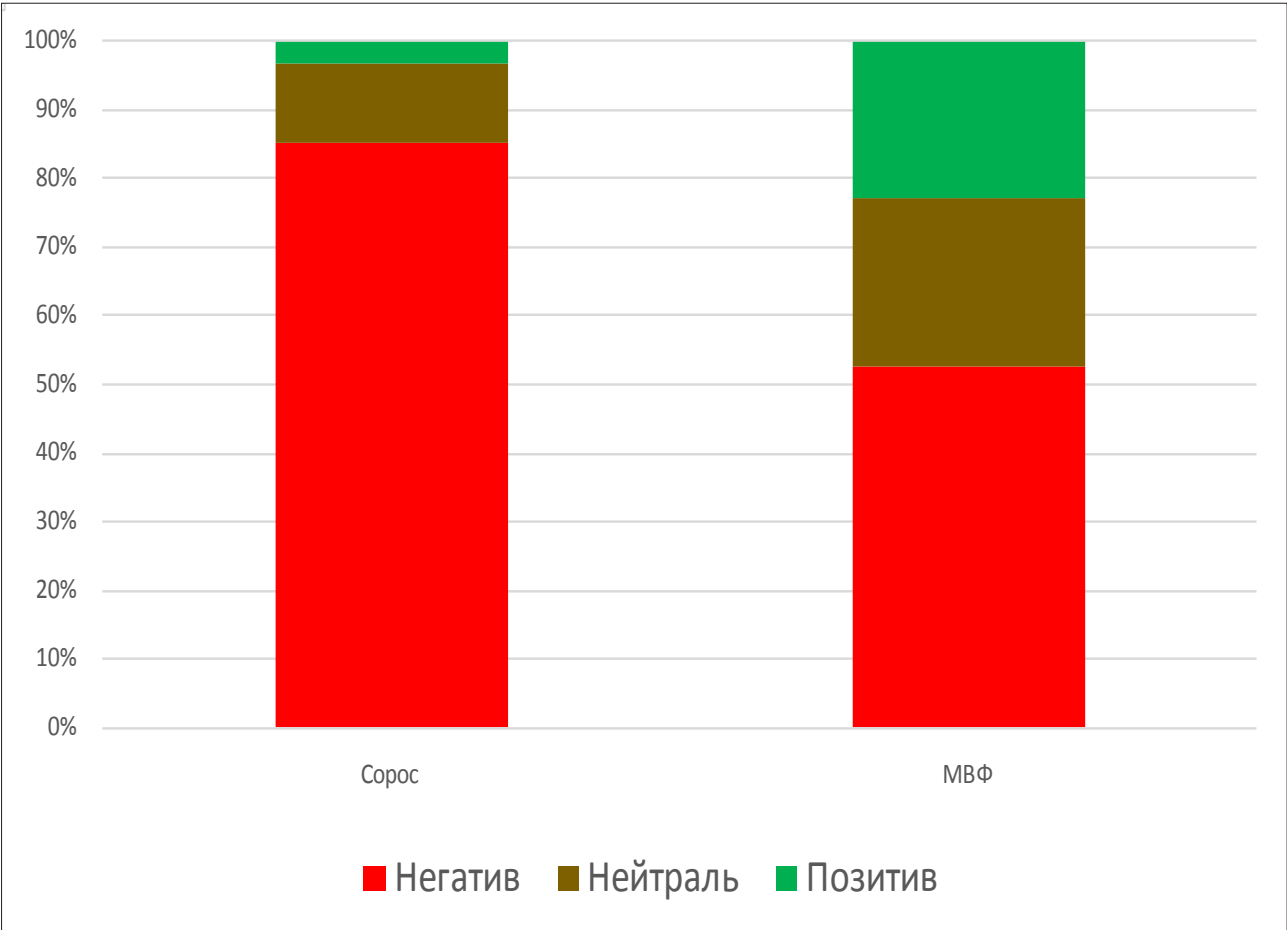
At the same time, public organizations can support the Government in this work.

Today, the goal of identifying information attacks and components of the enemy’s forces that carry out these attacks on a scale close to real time seems achievable. At the same time, their neutralization is possible at the same time scale, provided that the actions of the relevant state structures are coordinated.

ANNEXES

Annex 1

Preliminary stage. The level of “coloring” of posts on the Russian social network “VKontakte” on the topic of “Soros” and “IMF”.

Preliminary stage. Rating of authors by the number of prepared materials on the topic “Soros”.

Author	Together materials	30.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05	Relation to the object of study
Alexander Zubchenko (Yablokov)	14	1	1	1	2	3	2	2		2	Negative
Vasily Stoyakin	8	3		1	3					1	Negative
Svetlana Manekina	5		2					3			Negative
Olga Talova	4	1	1					1	1		Negative
Vladimir Skachko	3	1			1		1				Negative
Mikhail Khazin	3				1	1	1				Negative
Alexander Zapolskis	2				2						Negative
Alexander Morozov	2		1					1			Negative
Alexander the Great	2		1					1			Negative
Andrey Afanasyev	2					1	1				Negative
Andrey Soshenko	2									2	Negative
Andrey Kormukhin	2				1	1					Negative
Arno Hidirbegishvili	2			1			1				Negative
Victoria Venk	2		1			1					Negative
Vladimir Oleynik	2							1	1		Negative
Igor Panarin	2		1			1					Negative
Maxim Ravreba	2							1	1		Negative
Rostislav Ishchenko	2		1		1						Negative
Fyodor Petrenko	2	1				1					Negative

**Preliminary stage. Ranking of groups with the highest number of discrediting materials
by keyword «Soros»**

Group name	Number of members, thousand	Dynamics for the month	posts	Dates of involvement, number of posts									
				30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
"Ukraine is no more!"	21.81	+50	24	3	2	3	2	1	6	2	2	2	1
"Anti-media"	1.07	+13	18	1	2	1	2	3	2		4	2	1
"... ДОНБАСС-КРАЙ РОДНОЙ ..."	2.30	+5	12		2	1		1	1	2	2	1	2
"Melitopol liberation movement !!!"	5.04	+135	9				3	1	2		1	1	1
"Geopolitics. Politics. Analytics. Weapons."	11.82	+97	8	2				4			2		
"Big politics"	6.84	-	7					1	3		1		2
"Flagship of Bolshevism"	2.02	+3	7	1		1		4			1		
"Sting"	2.55	+57	7			1		2		1	1	1	1
"ESPECIALLY PUBLIC OPINION"	1.36	+26	6					2	1	1			2

Annex 4

Preliminary stage. Rating of groups in which discrediting materials were placed by the keyword «Soros», by the number of members

Group name	Number of members, thousand	Dynamics for the month	posts	Dates of involvement, number of posts									
				30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
AntiMaidan	450.80	?	1							1			
Summaries from the militia of Novorossia	437,37	+126	5			2		1		1			1
© IRON ALIEXPRESS	411.33	?	1										1
Anonymous 03	350,17	?	1						1				
Ideas for Business	312.38	?	1							1			
Survival Tourism Lifehack	259.41	?	1									1	
Just about Business	226.89	?	1							1			
Business and Entrepreneurship	218.96	?	1	1									
World Politics	199.84	?	2					1				1	

Other groups: from 100 thousand to 200 thousand - 8 groups, from 50 thousand to 100 thousand - 8 groups, from 10 thousand to 50 thousand - 49 groups, less than 10 thousand - 227 groups.

Annex 5

Preparatory stage. Ranking of accounts with the highest number of discrediting materials for the keyword «Soros»

Account name	Number of subscribers and friends	Dynamics for the month	posts	Dates of involvement, number of posts									
				30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
Vasily Lokhanko	43	-1	10	1		1	1	3	1	1			2
Jamil Aliyev	1563	-	6						1	1	1	1	2
Lilia Markina	77	+2	5	1			1	2				1	
Jacob Goldis	171	+1	4	1			1	1				1	
Pathologist Anatomy	359	-16	4	1		1					1		1

Preliminary stage. Ranking of accounts containing discrediting materials by keyword «Soros», by number of links

Account name	Number of subscribers and friends, thousand	posts	Dates of involvement, number of posts									
			30.03	31.03	10.04	11.04	04.05	06.05	10.05	14.05	15.05	21.05
Christina Suzaku	28.60	1				1						
Konstantin Knyrik	17.94	2					2					
Vadim Smith	14.65	1								1		
Gorbachev's love	14.14	1							1			
Ruslan Karmanov	13.68	1									1	
Arseniy Gromov	12.90	1						1				
Alexey Zhuravko	12.88	1			1							
Oleg Filinyuk	12.36	1					1					
Alexander Yushkov	10.75	1							1			
Larisa Ivanova	10.27	1			1							
Vladimir Puzyrev	10.16	1						1				
Elena Yakovleva	10.12	1				1						

Other accounts: from 1 thousand to 10 thousand - 78 accounts; less than 1 thousand - 245 accounts.

Annex 7

Preliminary stage. Ranking of accounts by number of group memberships

Account name	Number of groups in which he is a member
Irina Moiseeva	4088
Stanislav Hetman	3452
Vladimir Puzyrev	3043
Tanya Belova	2983
Sergey Kaplunov	2705
Oleg Filinyuk	2527
Gorbachev's love	1583
Philip Shimko	1236
Arseniy Gromov	1213
Vladimir Vladimirovich	1112
Koba Left	1082
Natalia Farutina	1037

Others less than 1 thousand groups

Annex 8

Preliminary stage. Ranking of sites-sources of analytical discrediting materials on the query «Soros»

Source	Materials
news-front.info	15
antifashist.online	11
ukraina.ru	10
zen.yandex.ru	6
antifashist.com	5
cont.ws	5
politnavigator.net	5
regnum.ru	4
ruskline.ru	4
ruspravda.info	4
stoletie.ru	4
asd.news	3
cdn.news-front.info	3
fondsk.ru	3

Annex 9

Preliminary stage. The level of perception of content that had discrediting information at the request of «Soros», by type

Content type	Average level of post viewing	Average level of likes, %
Analytical	461	17
Emotions	162	13
Link	459	7

Preliminary stage. Posts selected for the keyword «Soros» and received the most views

Group	Member-ship	Number of views	Number of likes	Author	Tactical narrative	Strategic narrative	Theme of Soros
Business and entrepreneurship	218957	16254	162	Vasily Stoyakin	Zelensky is not an independent figure, he depends on the oligarchs (although he changes their balance). There will be destabilization.	The authorities in Ukraine are not like that. In Ukraine, destabilization and default	The structures under his control in Ukraine benefit from the conflict between Ze and Kolomoisky
Anonymous 03 (Anonymous stories from the life of Ulan-Ude and Buryatia)	44	12501	0	Nikolai Kuznetsov	Western structures organized the Maidan, killed people there and today have control over the investigation of these events to conceal the truth	The West is evil	Soros finances Ukrainian organizations that do not benefit from publishing the truth about the Maidan killings. Through these organizations, he "controls" the necessary prosecutors in the GPU.
Vkontakte scammers, impostors, uniforms, sects .	839	4058	3	Zoe Grefagon	Putin's Russia is a backward, corrupt capitalist country	The authorities in Russia are not the same. USSR - super!	In 2010, Bill Gates teamed up with other billionaires (including Soros) to implement a project to reduce the world's population. The author refutes this thesis and notes that Gates' speech was distorted by Russian propaganda.
DONETSK DNR NEWS OF NOVO-ROSSIA	105348	3641	16	Alexey Gumenyev	Western funds distort the historical truth in Ukraine	The West is evil	Soros funds Russophobia in Ukrainian education.

Annex 11

Preliminary stage. Posts that are selected by the keyword «Soros» and received the most likes

Group	Membership	Number of views	Number of likes	Author	Tactical narrative	Strategic narrative	Theme of Soros
PUBLIC COMMISSIONER FOR FAMILY PROTECTION	59670		1053	Not specified	Western agents in the State Duma are lobbying for a bill that destroys traditional family values, based on falsified statistics. "United Russia" resists.	The West is evil. In Russia, Western agents are in power. But deputies from "United Russia" - well done	Soros's structures are lobbyists for a bill on domestic violence that destroys family values and allows the state to interfere in the personal.
RIA KATYUSHA	36733	4188	678	Not specified	Hungary is an EU country that opposes the spread of liberal immoral values		
POLITICS	137	583	546	Not specified	Liberals in power are evil for Russia	The West is the enemy of the Russian Federation	Soros, Gates and others are presented as ideologues of the anti-human "digital world"

The first stage. Keywords / phrases for which content was selected for further research of information operations to discredit Western aid

	The name of the operation	Keywords
1.	Discrediting Western countries in the eyes of the population of Ukraine	<i>USA, US racism, US sanctions, US mass riots, Trump Democrat, Germany Nord Stream, France, France sanctions</i>
2.	Discrediting international aid organizations	<i>IMF, IMF tranche, revival fund, EBRD Ukraine, World Bank</i>
3.	Discrediting philanthropists (leading persons) who organize assistance	<i>Soros, Bill Gates, World Governments, 5G Vaccine</i>
4.	Discrediting Ukraine's course of rapprochement (membership) with the EU and NATO	<i>wrong European integration, appendage of the West, anti-people western course, colony of the West, Ukraine is not needed by the West, Ukraine is a non-aligned state, raw material appendage of the West, Ukraine has lost markets, Ukrainian neutrality, losses from European integration, Russia will not join NATO, association agreement no use, revise the association agreement, the results of the association agreement, Ukraine raw material appendage, position on the association, Ukrainians have become more difficult to go to work, Ukraine will not be able to join NATO, Ukraine's negative balance, Ukraine sold to Europeans, vassalship of Ukraine, direct management of Ukraine, Eurocolony, Europe recognized the failure of "European choice" of Ukraine</i>
5.	Discrediting Ukraine in the eyes of the international community	<i>ukraine USA, ukraine russia, ukraine ORDLO, ukraine bio laboratory</i>
6.	Discrediting organizations in Ukraine that organize the implementation of assistance from Western countries	<i>sorosyat, grant-eater, servants of the West, chicks Fiala, the program "Schemes"</i>
7.	Discrediting public figures in Ukraine who sell Western aid	<i>Sorosenok, Abromavichus, Timofey Milovanov, Sherembey, Geo Leros, Malyuska, Sergey Prytula, Pinchuk, Fiala, Shabunin, Lyubota, Vintonyak</i>
8.	Discrediting the very fact and effectiveness of assistance	<i>Western pomosh, West hrabyt Ukraine, IMF hrabyt Ukraine, sop West, Ukraine Colonia, EU Ukraine, United States Ukraine, Ukraine Dzhavelyn, assistance Ukraine razvorovyvaetsya, fynansovaya assistance Ukraine, the EU has allocated Ukraine, opryhodovaly zapadnuyu assistance, Zapadnuyu assistance raspylyly, leaning from tranche IMF no, divorced American curators, stole US aid, the IMF trap snapped, traded US military aid, doubted receiving two tranches, the next tranche of the IMF, the US increases aid to Ukraine, the EU will provide Ukraine, block support for Ukrainian engineering, Ukraine under IMF pressure, aid flood elimination, pawnshop Ukraine, trades economic sovereignty</i>

The first stage. The number of posts on information operations, which were selected by keywords / phrases, as well as the number of resources that placed them

	The name of the operation	Number of select-ed posts	Number of posts relevant to the topic	% compli- ance	Number of resources involved in the trans- action (accounts and groups)
1.	Discrediting Western countries in the eyes of the population of Ukraine	4804	652	14	451
2.	Discrediting international aid organizations	2321	556	24	345
3.	Discrediting philanthropists (leading persons) who organize assistance	2479	707	29	491
4.	Discrediting Ukraine's course of rapprochement (member-ship) with the EU and NATO	1049	574	55	302
5.	Discrediting Ukraine in the eyes of the international com-munity	3302	1280	39	607
6.	Discrediting organizations in Ukraine that organize the implementation of assistance from Western countries	1554	648	42	326
7.	Discrediting public figures in Ukraine who sell Western aid	1161	302	26	144
8.	Discrediting the very fact and effectiveness of assistance	2742	674	26	394
	TOGETHER	19412	5393	28	1777 unique

The first stage. Rating of groups and accounts of the social network «VKontakte» by the total number of posts, the subject of which corresponds to the information operations 1-8

	Resource (group / account)	Operation								TOTAL
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Ukraine is no more!	6	22	22	30	27	36	17	31	191
2.	Anti media	8	24	18	19	15	25	15	16	140
3.	Vasily Lokhanko	4	8	10	15	10	20	23	10	100
4.	Donbass and the World !!!!!!!	8	7	6	10	13	6	2	15	67
5.	••• DONBASS-NATIVE COUNTRY •••	7	4	6	14	9	7	7	10	64
6.	Sting	5	14	4	10	8	8	7	5	61
7.	Geopolitics. Politics. Analytics. Weapons.	9	5	8	8	5	9		8	52
8.	News Politics	14	4	3	10	3	3		7	44
9.	Man Gorlovsky	3	6	3	7	10	3	2	9	43
10.	Svetlana Hamina	2	5	5	4	4	11	6	5	42
11.	The flagship of Bolshevism	4	5	9	1	7	8	3	4	41
12.	Klymenko Time			2	3	3	20	12		40
13.	Summaries from the militia of Novorossia		2	1	15	8	3	7	4	40
14.	Great politics	5	3	6	8	5	3	3	6	39
15.	News of Novorossia	1	5	3	6	3	8	8	5	39
16.	Armed Forces of Novorossia (VSN)	2	1	3	15	7	4	1	3	36
17.	LNR / DNR NEWS		3	1	18	5	3	5	1	36
18.	DNR online	3	4	2	9	6	3	2	6	35
19.	Donbass for the Russian world!	2	2	2	6	5	4	3	7	31
20.	time		2	3	6	2	6	11		30
21.	NEW RUSSIA SaveDonbassPeople Antimaydan	4	1	1	9	6	1	3	2	27
22.	Cheburashka is a cyborg fighter!	1	1	2	5	3	3	5	7	27
23.	Eugene J.	4		2	7	3	5	1	4	26
24.	Iron Felix	1	2	2	6	4	6	2	3	26
25.	Lilia Markina		3	4	11		4	2		24
26.	World review	2	3	1	3	3	6	4	2	24
27.	Shayas of Moldova		2	4	1	2	5	5	4	23

COUNTERING WESTERN AID TO UKRAINE AS AN ELEMENT OF HYBRID WARFARE

	Resource (group / account)	Operation								TOTAL
		1	2	3	4	5	6	7	8	
28.	Bigcatwar Bigcatwar	3	2		13	1	1	1	1	22
29.	COSSACK UNION "DON'S ARMY REGION"	1	1	4	6	1	4	1	4	22
30.	Salty Civil position The war continues.	2	2		10	2	1		5	22
31.	Pathologist Anatomy	2	2	1	7		5		4	21
32.	Power in truth!	3	1	2	3	4	3		5	21
33.	Respublika newspaper		3	1	6	7	1		2	20
34.	Lila Fair	3	2	1	3	5	2		3	19
35.	ANTI-FASCIST	1	2	3	2		6	5		19
36.	Donetsk is a city of strong people.			3	4	4	4	1	3	19
37.	Melitopol liberation movement !!!	1	1	7	2		4	2	2	19
38.	YOUR TRUTH		2	2	3	3	6	3		19
39.	DONETSK DNR NEW RUSSIA NEWS		1		9	5			3	18
40.	DONETSK REPUBLIC		1	1	8	2	3		3	18
41.	Republican newspaper "Gorlovka InfoCenter"	1			6	4	2	4	1	18
42.	SOUTHEAST! Raccoons!	2		2	4	5	3	2		18
43.	Aysel Weber	5	2	3	2	3			2	17
44.	ABДЕЕВКА.RU		1	3	3	3	2	3	2	17
45.	Revival of our Earth	2	3		6	1	1	2	2	17
46.	News 24/7		2		9	3	1		2	17
47.	PolitSteb 18+	3	2	2	2	3	1	1	3	17
48.	Olga Sereda	2	2	2	2		3		5	16
49.	WPRISTAV.RU Army Weapons		1	1	2	3	5	1	3	16
50.	V.U.R.	1	2	3	1	2	4	1	2	16
51.	CIS Information Forces - Stop NATO! come in!	2	1		7	3		1	2	16
52.	Labyrinth	3	4	1	3	2	1		2	16
53.	PEOPLE'S JOURNALIST	4	2	6		2	2			16

The first stage. Ranking of sites (first 50) by the number of links in the posts of the social network «VKontakte», corresponding to the subject of information operations 1-8

1.	antifashist.com	18.	zen.yandex.ru	35.	tass.ru
2.	news-front.info	19.	rusvesna.su	36.	ua24ua.net
3.	ik.arhano.ru	20.	fondsk.ru	37.	eadaily.com
4.	ukraina.ru	21.	ua24ua.net	38.	dnr-news.com
5.	narzur.ru	22.	vz.ru	39.	rusnext.ru
6.	alternatio.org	23.	rossaprimavera.ru	40.	svpressa.ru
7.	nahnews.org	24.	sovetsoyuz.su	41.	topwar.ru
8.	cont.ws	25.	jpgazeta.ru	42.	tsargrad.tv
9.	novorosinform.org	26.	russian.rt.com	43.	dnr-hotline.ru
10.	ruspravda.info	27.	novosti.icu	44.	golospravdy.eu
11.	pi24.info	28.	ren.tv	45.	inagent.net
12.	asd.news	29.	zavtra.ru	46.	iz.ru
13.	odnarodyna.org	30.	amp.gs	47.	katyusha.org
14.	ria.ru	31.	ru-an.info	48.	privat-mnenie.ru
15.	strana.ua	32.	allpravda.info	49.	politnews.net
16.	voskhodinfo.su	33.	pravdanews.info	50.	regnum.ru
17.	riafan.ru	34.	pikinform.ru		

The first stage. A fragment of the hierarchical construction of information dissemination resources from the site «**ARH-ANO - Army of People's Liberation**» (ik.arhano.ru)

N s / n	And D groups	Group name	Number of group members
1	122032450	People's Liberation Army	23646
2	73346804	ARH-ANO - People's Liberation Army	6812
3	75796959	Saint Petersburg People's Liberation Army	3713
4	17330910	Odessa People's Liberation Army	3574
5	73396638	Nikolaev People's Liberation Army	2232
6	22323516	Ilyichevsk People's Liberation Army	1751
7	73389375	Kharkiv People's Liberation Army	1459
8	73397038	Kiev People's Liberation Army	1235
9	73390761	Donetsk People's Liberation Army	1141
10	73412578	Lviv People's Liberation Army	780
11	73390519	Zaporozhye People's Liberation Army	749
12	73395653	Amounts People's Liberation Army	688
13	73397836	Mariupol People's Liberation Army	620
14	73393589	Kherson People's Liberation Army	608
15	73420656	Exactly People's Liberation Army	587
16	73420736	Vinnytsia People's Liberation Army	563
17	73401121	Dnepropetrovsk People's Liberation Army	504
18	73397318	Chernigov People's Liberation Army	345
19	77726175	Cherkasy People's Liberation Army	179
20	78338552	Krasnodon People's Liberation Army	113
21	73420559	Lugansk People's Liberation Army	0

The second stage. The most active Russian sites-sources for the posts of the social network «VKontakte», which have discrediting material on countering Western aid to Ukraine

	Website	Establishment of restrictive measures (in accordance with the decrees of the President of Ukraine №133 / 2017, №126 / 2018 , №82 / 2019
1.	antifashist.com	Blocked
2.	news-front.info	Blocked
3.	ik.arhano.ru	Free access
4.	ukraina.ru	Free access
5.	narzur.ru	Free access
6.	alternatio.org	Free access
7.	nahnews.org	Blocked
8.	cont.ws	Free access
9.	novorosinform.org	Blocked
10.	ruspravda.info	Free access
11.	pi24.info	Free access
12.	asd.news	Free access
13.	odnarodyna.org	Blocked
14.	ria.ru	Blocked
15.	voskhodinfo.su	Blocked
16.	riafan.ru	Free access
17.	zen.yandex.ru	Free access
18.	rusvesna.su	Blocked
19.	fondsk.ru	Free access
20.	ua24ua.net	Free access
21.	vz.ru	Blocked
22.	rossaprimavera.ru	Blocked
23.	sovetsoyuz.su	Free access
24.	jpgazeta.ru	Blocked
25.	russian.rt.com	Free access
26.	novosti.icu	Free access
27.	ren.tv	Blocked
28.	zavtra.ru	Free access
29.	amp.gs	Free access
30.	ru-an.info	Free access

	Website	Establishment of restrictive measures (in accordance with the decrees of the President of Ukraine №133 / 2017, №126 / 2018 , №82 / 2019
31.	allpravda.info	Free access
32.	pravdanews.info	Free access
33.	pikinform.ru	Free access
34.	tass.ru	Blocked
35.	eadaily.com	Free access
36.	dnr-news.com	Blocked
37.	rusnext.ru	Blocked
38.	svpressa.ru	Free access
39.	topwar.ru	Free access
40.	tsargrad.tv	Free access
41.	dnr-hotline.ru	Blocked
42.	golospravdy.eu	Free access
43.	inagent.net	Free access
44.	iz.ru	Free access
45.	katyusha.org	Free access
46.	privat-mnenie.ru	Free access
47.	politnews.net	Free access
48.	regnum.ru	Free access
49.	politnavigator.net	Blocked
50.	ruskline.ru	Free access
51.	stoletie.ru	Free access
52.	cdn.news-front.info	Blocked
53.	agitpro.su	Free access
54.	antifashist.online	Free access
55.	discred.ru	Free access
56.	kolokolrussia.ru	Free access
57.	notum.info	Free access
58.	novorossia.ru	Free access
59.	politikus.ru	Free access
60.	russiapost.su	Free access
61.	tvzvezda.ru	Blocked
62.	wpristav.ru	Free access

Annex 18

The second stage. Generalized data on the selection and research of posts in three stages

Stage	Posts selected	Match the subject	% compliance	References to primary sources were found	Unique primary sources
Previous	397	397	100	175	88
First	19412	5393	28	2377	355
Second	98607	2000 (out of 4692 processed)	43	Not studied	

Annex 19

The third stage. Volumes of international assistance to Ukraine
(as of the beginning of 2020) by sectors

	Sector	Number of projects	Amount of funding, million US dollars	Number of countries / international donor organizations
1	Agrarian	10	74.88	5
2	Banking and finance	11	5BID0	7
3	Restoration of Donbass and IDPs	28	365.25	11
4	Economic development and trade	14	95.38	6
5	Energy and energy efficiency	48	195.84	10
6	Communications and ICT	6	27.35	4
7	Environment	30	82.55	5
8	National security and defense	44	1,569.26	7
9	Education and science	62	115.82	9
10	Health care	24	111.11	6
11	Industry and SMEs	11	51.58	6
12	Regional development	41	258.53	7
13	Social infrastructure and services	5	34.52	4
14	Transport and infrastructure	11	25.70	3
15	Government and civil society	73	460,21	17
16	Nuclear safety	37	3,253.30	9
	TOGETHER:	455	6,773.38	25 countries and international organizations

The third stage. The main narratives of the information operation to discredit international assistance in the field of nuclear safety

Narrative	Essence	% of messages that form a narrative
1	Ukraine is a landfill for nuclear waste from the United States and Europe, as well as their training ground	56.9
2	Ukraine uses American "pirated" fuel, which is more expensive and dangerous than Russian (future nuclear disaster). The United States is engaged in unfair competition in the nuclear fuel market. Even a number of EU countries have switched from American and Russian fuels	20.7
3	Ukraine's nuclear sphere is a complete mess, an ecological threat to Europe. This irritates the West, which has to fund nuclear security to avoid a future catastrophe.	10.8
4	Ukraine uses the theme of "Chernobyl" to pump money from the West, which is partially stolen	8.4
5	The West dictates the conditions for the functioning of Ukraine's nuclear energy, sponsors the nuclear sector for future energy supplies to the EU, even in the event of a shortage in Ukraine. The West wants to "privatize" Ukraine's nuclear sphere	2.7
6	Ukraine will always be energy dependent on Russia. Regardless of cooperation with the West in the nuclear sphere, Ukraine pays Russia under the agreement (money is transferred)	0.6

The third stage. Authors of analytical materials discrediting Western assistance to Ukraine in the field of nuclear safety

1. Alexander Andreev
2. Alexander Dudchak
3. Alexander Yablokov / Alexander Zubchenko
4. Alexey Gumilev
5. Alexey Zhuravko
6. Alexey Titov
7. Anna Ponomareva
8. Victor Medvedchuk
9. Galia Ibragimova
10. Daria Cherednik
11. Denis Gaevsky
12. Dmitry Kovalevich
13. Dmitry Molchanov
14. Ilya Muromsky
15. Christina Ursu
16. Miroslava Berdnik
17. Mykola Azarov
18. Olga Samofalova
19. Olga Talova
20. Rostislav Ishchenko
21. Sergey Transition

The third stage. Posts to discredit Western nuclear security assistance that received the most positive response from the audience

Group on the VKontakte social network	Number of group members	Integrated indicator (likes / reposts / comments)	These
OUR news	198 thousand	578 484/90/4	<i>Sergei Perekhod: Western aid to Kyiv consisted only in "distributing loans for war"... after the signing of the association agreement... the republic turned into a "garbage can" for unnecessary European products ... Ukraine is made a world dump of radioactive waste «</i>
AntiMaidan	450 thousand	329 148/28/153	<i>Rostislav Ishchenko: The idea of the United States was that the Zone would serve as a nuclear landfill for the whole of Europe, and Ukraine and American companies would make money from it money To save on fuel to Russia, Kiev decided to return to the idea of creating a pan-European nuclear landfill. How will it affect people's health... the creation of a giant nuclear landfill almost within the borders of the capital (a city with a nominal 2.5 and a real 4-5 million inhabitants), no one cares</i>
Backward Russia	122 thousand	213 163/18/32	<i>Rosatom is one of the few companies in the world that is not afraid to oppose the United States (I must say, successfully)...</i> <i>Westinghouse fuel was not technologically suitable for Ukrainian reactors.... Ukraine has provided Westinghouse with a test site so that they can understand technologies unknown to them and create a new type of nuclear fuel.</i> <i>other countries such as Hungary or Bulgaria simply denied the Americans for their own safety. Attempts by Americans to load their fuel into Soviet reactors in Ukraine led to failures and accidents...</i>

Annex 23

The third stage. Groups that most often posted materials discrediting international assistance in the field of nuclear safety

Group	Number of members	Circle posts	Narratives
Ukraine is no more!	22227	12	1,2,3,4,5,6
Anti media	1087	6	1,2,6
NEW RUSSIA SaveDonbassPeople Antimaydan	31715	5	1,2,3
Revival of our Earth	333	4	1.2
••• DONBASS-NATIVE COUNTRY •••	2361	4	1,2,3,4
AntiMaidan	449668	3	1.4
Sad crest	8831	3	1,2,3,6
Power in truth!	3168	3	1,2,3,6
Dnipropetrovsk People's Republic I DPR	25600	3	1,2,3
DNEPROPETROVSK - NOVOROSSIA	4397	3	1,2,6
PolitSteb 18+	10875	3	1.4
Geopolitics. Politics. Analytics. Weapons.	12451	3	1,2,4
Stanishnik / Luhanskaya village /	897	3	1,2,3,4

Others - less than 2 posts

Annex 24

The third stage. Accounts that most often contained materials discrediting international assistance in the field of nuclear safety

Account name	Number of posted posts	Number of subscribers and friends	Narratives
Pathologist Anatomy	3	493	1.4
Sidor Kovpak	2	1497	1,2,3
Shayas of Moldova	2	684	1
Vladimir Shcheglakov	2	90	1

**Аналітичний центр
вивчення і протидії
гібридним загрозам**

@stophybridthreats

NOTES

Аналітичний центр
вивчення і протидії
гібридним загрозам

@stophybridthreats